

COI Focus

SOEDAN Risico bij terugkeer

6 februari 2018

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele asielaanvragen. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van de asielaanvraag. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual asylum applications. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the asylum application. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst met afkortingen	3
Inleiding.....	4
Contactpersonen en andere bronnen.....	5
1. Overzicht van gedocumenteerde repatriëringen naar Soedan	10
1.1. Terugkeer vanuit Europa	10
België	10
Italië	10
Frankrijk	11
Duitsland	12
Nederland	12
Noorwegen.....	13
Andere lidstaten	13
1.2. Terugkeer van buiten Europa	13
Jordanië.....	13
Israël	14
Terugkeer uit de buurlanden	15
2. Behandeling door de Soedanese overheid van gerepatrieerde Soedanezen.....	16
2.1. Procedure bij aankomst op Khartoum International Airport (KIA)	16
2.1.1. Controle immigratie en NISS.....	16
2.1.2. Uitreisvisum.....	18
2.1.3. Uitreiking van reisdocumenten aan afgewezen asielzoekers	19
2.2. Opvolging van terugkeerders	20
2.3. Risico bij terugkeer	22
2.3.1. Algemeen risico bij vrijwillige of gedwongen repatriëring	22
2.3.2. Risicoprofielen.....	26
Etnische profielen	26
Politieke profielen	29
2.4. Overzicht van gerapporteerde problemen met autoriteiten bij aankomst in Khartoum	32
Jordanië.....	32
Israël	34
Italië	36
Verenigd Koninkrijk.....	37
Frankrijk.....	38
Andere landen	39
België.....	40
3. Internationale rechtspraak over repatriëring naar Soedan.....	41
3.1. UK Upper Tribunal	41
MM (Darfuris) Sudan CG [2015] UKUT 00010 (IAC), 05/01/2015.....	42
IM and AI (Risks – membership of Beja Tribe, Beja Congress and JEM) Sudan CG [2016], 14/04/2016.....	42
3.2. Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)	43
Affaire A.A. v. Switzerland, 07/01/2014	43
Affaire A.F. c. France, 15/01/2015	44
Affaire A.A. c. France, 15/01/2015	45
Case of R.B.A.B. and others v. the Netherlands, 07/06/2016.....	45
Affaire A.I. c. Suisse, 30/05/2017	45
Affaire N.A. c. Suisse, 30/05/2017	46
W.A. and Others against Italy.....	47

4. National Intelligence and Security Service (NISS)	47
4.1. Bevoegdheden	47
4.2. Mensenrechtenschendingen	48
4.3. Monitoring van de diaspora	49
Samenvatting	50
Bijlagen	52
Bibliografie	58

Lijst met afkortingen

ACCORD	Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation
ACJPS	African Centre for Justice and Peace Studies
AFIIP	African International Institute for Peace
ASGI	Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione
ASSAF	Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel
CGVS	Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen
COI	Country of Origin Information
DBA	Darfur Bar Association
DFAT	Department of Foreign Affairs and Trade
DRDC	Darfur Relief and Documentation Centre
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
DWAG	Darfur Women Action Group
EAC	European and African Centre for Research, Training and Development
EHAHRDP	East and Horn of Africa Human Rights Defenders Project
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EMN	Europees Migratienetwerk
ETD	Emergency Travel Document
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
HUDO	Human Rights and Development Organization Centre
ICG	International Crisis Group
IRIN	Integrated Regional Information Networks
IRRI	International Refugee Rights Initiative
HRW	Human Rights Watch
IOM	International Organization for Migration

KACE Sudan	Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment
KIA	Khartoum International Airport
MOU	Memorandum of Understanding
NISS	National Intelligence and Security Service
NHRMO	National Human Rights Monitors Organization
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
RSF	Rapid Support Forces
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
USDOS	United States Department of State
VN	Verenigde Naties

Inleiding

Deze COI Focus beschrijft het risico bij terugkeer, en in het bijzonder bij gedwongen repatriëring, van Soedanese burgers naar Soedan.

Het eerste hoofdstuk biedt een overzicht van repatriëringen die de internationale pers en een aantal door het CGVS geraadpleegde bronnen hebben gedocumenteerd, zowel binnen als buiten Europa. Vervolgens onderzoekt het tweede hoofdstuk de procedure die terugkeerders doorlopen bij aankomst op Khartoum International Airport (KIA) en de risico's die ze eventueel lopen. Dit hoofdstuk bekijkt ook de door de pers en andere bronnen gerapporteerde gevallen waarbij Soedanezen na terugkeer problemen ondervonden met de Soedanese autoriteiten. Het derde hoofdstuk doet de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Britse Upper Tribunal met betrekking tot repatriëring naar Soedan uit de doeken. Het laatste hoofdstuk beschrijft de bevoegdheden en de reputatie van de Soedanese inlichtingen- en veiligheidsdienst, de National Intelligence and Security Service (NISS).

Dit onderzoek richt zich hoofdzakelijk op het risico voor Soedanezen die vrijwillig of onder dwang naar Soedan worden gerepatriëerd, zowel afgewezen asielzoekers als migranten die geen asielaanvraag hebben ingediend. Hoewel het eventuele risico bij terugkeer niet losstaat van de algemene veiligheids- en mensenrechtensituatie, van het huidige autoritaire bestuur en van het politieke landschap in Soedan, komen deze aspecten enkel zijdelings aan bod.

Het CGVS beschrijft niet in detail hoe derde landen gerepatriëerde Soedanezen behandelden voor hun terugkeer, maar focust op de manier waarop de Soedanese autoriteiten met terugkeerders omgaan, tijdens de identificatie-en de terugkeerprocedure, maar vooral na de terugkeer op de luchthaven van Khartoem.

Hoewel ze hieronder kort worden vermeld, onderzoekt dit document niet de getuigenissen van een aantal door België in 2017 gerepatriëerde Soedanezen. Die verklaarden aan Koert Debeuf van het Tahrir-Instituut dat ze bij aankomst in Soedan door de autoriteiten werden mishandeld. Dit onderzoek komt in een aparte nota van het CGVS aan bod.

Contactpersonen en andere bronnen

Het CGVS raadpleegde een reeks intergouvernementele, gouvernementele en niet-gouvernementele bronnen.

Om meer te weten te komen over vrijwillige en gedwongen terugkeer naar Soedan in het algemeen en Khartoem in het bijzonder nam het CGVS contact op met de International Organization for Migration (IOM), die antwoordde per e-mail op 12 januari 2018,¹ en met UNHCR, dat antwoordde per e-mail op 23 januari 2018.²

De Belgische ambassade in Cairo, die verantwoordelijk is voor Soedan, heeft een vragenlijst van het CGVS over repatriëringen naar Soedan doorgestuurd naar de ambassades van Zweden, Spanje, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Nederland, Italië, Zwitserland en Noorwegen in Khartoem. Het CGVS heeft alleen van de Duitse ambassade in Khartoem een publiek antwoord gekregen.³ Het CGVS heeft ook de delegatie van de Europese Unie (EU) in Soedan per e-mail op 17 januari 2018 om meer informatie gevraagd, maar zonder resultaat.

Het CGVS vroeg verder informatie aan een reeks niet-gouvernementele contactpersonen die vertrouwd zijn met de situatie in Soedan. Het gaat om in Khartoem gebaseerde mensenrechtenorganisaties en -activisten, om Soedanese ngo's die buiten Soedan gevestigd zijn, om internationale mensenrechtenorganisaties die rond Soedan werken en om onderzoekers en analisten met ervaring rond Soedan. Het CGVS legde hen de volgende vragen voor:

1. Do you have any information on the treatment of Sudanese nationals (failed asylum seekers or others) who are being forcibly or voluntarily returned to Sudan through Khartoum International Airport. Are such individuals likely to experience any problems with the Sudanese authorities at the airport or afterwards, such as questioning, harsh treatment, detention or other problems?
2. Are returnees with a specific profile (ethnicity, political, religious or other) more likely to encounter such problems with the Sudanese authorities at Khartoum International Airport or afterwards?
3. Do you have knowledge of concrete and specific examples of Sudanese returnees encountering problems at Khartoum International Airport or afterwards with Sudanese authorities? Can you provide details?
4. Do you have any knowledge of the security procedures at Khartoum International Airport in general, and specifically for returnees (be it forced or voluntary)? Would these procedures be different for those in possession of a valid passport compared to those with an emergency travel document (such as laissez-passers delivered to forced returnees without a valid passport)?
5. Do you know of any organizations monitoring or following up on the situation of returnees or organizations where returnees might turn to in case of problems?

De antwoorden van deze contactpersonen worden in de tekst geparafraseerd. Een aantal contactpersonen, voornamelijk degenen die in Soedan gevestigd zijn, wensten anoniem te blijven om veiligheidsredenen.

¹ International Organization for Migration (IOM) Brussels, e-mail, 12/01/2018

² Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Brussel, e-mail, 23/01/2018

³ Ambassade Duitsland Khartoem, e-mail, 24/01/2018

- Peter Verney is een onderzoeker en journalist die sinds geruime tijd over Soedan publiceert, onder meer op de website Sudan Update⁴, die met verschillende ngo's heeft samengewerkt en als landenexpert tussenkomt in Soedanese asioldossiers in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Hij stuurde het CGVS op 10 januari 2018 per e-mail een document met zijn opmerkingen aan het Britse Home Office over het risico bij terugkeer en de mogelijkheid van een intern vestigingsalternatief voor Soedanezen van niet-Arabishe origine.⁵
- Magnus Taylor is de voor Soedan en Oeganda verantwoordelijke analist voor het Horn of Africa-project van International Crisis Group (ICG). Voordien was hij redacteur bij African Arguments, een onlineplatform voor nieuws en analyse over het Afrikaanse continent. Het CGVS had in Brussel een gesprek met hem op 11 januari 2018.⁶
- Geir Juell Skogseth is een landenanalist van Landinfo, het onderzoekscentrum voor Country of Origin Information (COI) binnen de Noorse immigratiedienst, en dus de Noorse tegenhanger van de onderzoeksdienst Cedoca binnen het CGVS. Hij is onder meer in Soedan gespecialiseerd. Hij antwoordde per e-mail op 11 en 12 januari 2018.⁷
- Jérôme Tubiana is een onafhankelijke conflictanalist. Hij heeft conflicten opgevolgd in Soedan, Zuid-Soedan, Tsjaad en de Hoorn van Afrika. Tubiana werkte onder meer voor de United Nations Panel of Experts on Darfur, Small Arms Survey, ICG en voor ngo's die in Soedan en Tsjaad actief zijn. Hij is de auteur van meerdere publicaties over Soedan, in het bijzonder Darfoer, en over andere landen in de regio. Hij antwoordde per e-mail op 12 en 22 januari 2018. Het CGVS herneemt ook informatie die Tubiana per e-mail stuurde op 19 september, 1 oktober en 6 november 2017 in het kader van een eerder onderzoek.⁸
- Eric Reeves, *senior fellow* aan het François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights van de universiteit van Harvard, heeft bijna twintig jaar onderzoekservaring over de situatie in Soedan en Darfoer. Hij trad op als getuige voor het Amerikaanse parlement en kwam als expert-getuige tussen in asioldossiers in Europa en in de Verenigde Staten. Als consultant werkte hij samen met verschillende humanitaire organisaties in Soedan. Als auteur schreef hij over de recente geschiedenis van Soedan en Darfoer.⁹ Hij antwoordde per e-mail op 13 en 15 januari 2018.¹⁰
- Suliman Baldo is een Amerikaanse onderzoeker van Soedanese origine en de huidige onafhankelijke VN-expert voor Mali. Baldo is *senior advisor* voor het Enough Project dat zich inzet voor vrede en goed bestuur in Afrikaanse conflictgebieden. Hij werkte voorheen voor organisaties als het International Center for Transitional Justice (ICTJ), ICG en Human Rights Watch (HRW), en de in Kampala gevestigde Soedanese organisatie Sudan Democracy First Group. Hij heeft publicaties over bestuur, democratie en migratie in Soedan op zijn naam. Hij antwoordde per e-mail op 15 januari 2018.¹¹

⁴ Sudan Update [website], s.d., [url](#)

⁵ Verney P., 10/01/2018 [ontvangen van Peter Verney per e-mail op 10/01/2018]

⁶ Taylor M., analist voor Soedan en Oeganda, International Crisis Group (ICG) Horn of Africa project, e-mail, 11/01/2018

⁷ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mails, 11/01/2018, 12/01/2018

⁸ Tubiana J., onafhankelijke journalist en expert Soedan, Tsjaad, Hoorn van Afrika, e-mails, 19/09/2017, 01/10/2017, 01/10/2017, 06/11/2017, 12/01/2018, 22/01/2018

⁹ SUDAN. Research, Analysis, and Advocacy (Reeves E.) [blog], s.d., [url](#)

¹⁰ Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mails, 13/01/2018, 15/01/2018

¹¹ Baldo S., *senior advisor* Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018

-
- Alhadi Agabeldour is een Soedanese schrijver, dichter, en mensenrechtenactivist. Hij is de directeur van het in Brussel gevestigde African International Institute for Peace (AFIIP). Hij antwoordde per e-mail op 15 januari 2018.¹²
 - Abdelrahman Mohamed Elgasim is een Soedanese advocaat en de secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen van de Darfur Bar Association (DBA). Hij is gevlucht uit Soedan en leeft en werkt in Kampala. Elgasim zette zich onder meer in voor de slachtoffers van het conflict in Darfoer. Hij antwoordde per e-mail op 16 januari 2018. In zijn e-mail preciseert hij ook raad te hebben gevraagd aan zijn confraters binnen het uitvoerend comité van de DBA en aan enkele leiders van andere Darfoeri-organisaties zoals het Darfur Civil Society Forum (DACIF).¹³
 - Bushra Gamar is een Soedanese mensenrechtenactivist en de directeur van de in Kampala (Oeganda) gevestigde Human Rights and Development Organization (HUDO), een Soedanese mensenrechten- en ontwikkelingsorganisatie die zich eerst richtte op de situatie in de deelstaat Zuid-Kordofan maar nadien heel Soedan in het vizier nam. Bushra Gamar antwoordde per e-mail op 16 januari 2018.¹⁴
 - Ahmed Elzobier is de Amnesty International-researcher voor Soedan. Amnesty International heeft geen kantoor in Khartoem en monitort Soedan vanuit het regionale kantoor in Nairobi.¹⁵ Hij antwoordde per e-mail op 17 januari 2018.¹⁶
 - Het African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS) is een in 2009 opgerichte organisatie met afdelingen in Oeganda en in de Verenigde Staten die toekijkt op mensenrechten en justitie in Soedan. De organisatie antwoordde per e-mail op 18 januari 2018.¹⁷ De antwoorden stemmen grotendeels overeen met het verslag van de Britse en Deense immigratiediensten die het ACJPS begin 2016 in Kampala ontmoetten.¹⁸
 - Tajeldin Adam is een Soedanese journalist die in Brussel woont. Hij werkte voorheen voor de Soedanese diasporazender Radio Dabanga en de British Broadcasting Corporation (BBC) en werkt momenteel als analist voor de mensenrechtenorganisatie Commission for International Justice & Accountability (CIJA). Hij antwoordde per e-mail op 22 januari 2018. Het CGVS herneemt ook informatie die Tajeldin Adam per e-mail stuurde op 19 september 2017 in het kader van een eerder onderzoek.¹⁹
 - Mukhtar Albaqir is de directeur van de in Kampala gebaseerde Soedanese organisatie Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan) die projecten op poten zet rond mensenrechten, democratie en vredesopbouw. Hij antwoordde per e-mail op 22 januari 2018.²⁰
 - Maddy Crowther is de co-directrice van Waging Peace, een in het Verenigd Koninkrijk gevestigde ngo die campagne voert tegen mensenrechtenschendingen in Soedan en zich samen met de organisatie Article 1 inzet voor Soedanese asielzoekers, vluchtelingen en de diaspora in het Verenigd Koninkrijk. Waging Peace publiceerde een aantal rapporten, die in dit document aan bod

¹² Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

¹³ Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018

¹⁴ Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mails, 16/01/2018, 17/01/2018, 18/01/2018

¹⁵ Vice News (Chandler C.), 25/02/2016, [url](#)

¹⁶ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018

¹⁷ African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018

¹⁸ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 32-35, [url](#)

¹⁹ Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mails, 19/09/2017, 22/01/2018

²⁰ Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018

komen, over het risico voor Soedanezen die worden gerepatriëerd. Maddy Crowther antwoordde per e-mail op 23 januari 2018.²¹

- Abdelrahman Mohamed El Faki is een onderzoeker die aan de McMaster University in Canada doctoreert rond Darfoeri-migranten en –vluchtelingen in Canada, en ook onderzoek uitvoert voor het onderzoeksproject Human Security Baseline Assessment for Sudan and South Sudan (HSBA) van Small Arms Survey. Hij antwoordde per e-mail op 24 januari 2018.²²
- Jibril Abdelbagi is de directeur van het Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), een in 2004 opgerichte ngo gebaseerd in Genève, die onafhankelijke analyses wil bieden over conflicten en vredesopbouw in Darfoer. Hij antwoordde per e-mail op 24 januari 2018.²³
- Niemat Ahmadi is de stichtster en voorzitter van de Darfur Women Action Group (DWAG), een in Washington gebaseerde organisatie die de kracht, de verhalen en de rol van vrouwen in Darfoer in de verf wil zetten, in Soedan en in de diaspora. Ze is lid van de Save Darfur Coalition die de publieke aandacht voor de wrede daden in Darfoer wil vergroten. Ze antwoordde per e-mail op 25 januari 2018.²⁴

Het CGVS legde de vragen ook voor aan:

- een medewerkster van een internationale organisatie met meerdere jaren ervaring in Soedan, waarmee het CGVS een Skype-gesprek voerde op 17 januari 2018²⁵
- een Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A) die antwoordde per e-mail op 19 januari 2018²⁶
- een Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem die antwoordde per e-mail op 19 januari 2018²⁷
- een Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (B) die antwoordde per e-mail op 21 januari 2018²⁸
- een Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie die per e-mail antwoordde op 21 januari 2018²⁹
- een Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (C) waarmee het CGVS een Skype-gesprek voerde op 23 januari 2018³⁰
- een Soedanese journalist in Khartoem die antwoordde per e-mail op 23 januari 2018³¹
- een Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D) die per e-mail antwoordde op 25 januari 2018³²
- een Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving waarmee het CGVS een Skype-gesprek voerde op 29 januari 2018.³³

²¹ Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

²² El Faki A.M., onderzoeker McMaster University in Canada, e-mail, 24/01/2018

²³ Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018

²⁴ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

²⁵ Medewerkster van een internationale organisatie met meerdere jaren ervaring in Soedan, Skype-gesprek, 17/01/2018

²⁶ Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018

²⁷ Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

²⁸ Soedanese mensenrechtenactivist (B) in Khartoem, e-mail, 21/01/2018

²⁹ Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018

³⁰ Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (C), Skype-gesprek, 23/01/2018

³¹ Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018

³² Soedanese mensenrechtenactivist (D) in Khartoem, e-mail, 25/01/2018

Het CGVS contacteerde ook nog Dario Belluccio, medewerker van de Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), een Italiaans collectief van advocaten en academici gespecialiseerd in immigratie, en een van de advocaten van vijf Soedanezen die door Italië in augustus 2016 werden gerepatriëerd en op 13 februari 2017 beroep aantekenden bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Belluccio reisde in december 2016 samen met een andere advocaat naar Khartoem om er hun cliënten te ontmoeten. Het CGVS wilde weten hoe dit bezoek is verlopen. De advocaat antwoordde per e-mail op 23 januari 2018.³⁴

De door Cedoca geraadpleegde contactpersonen vermelden in hun antwoorden concrete feiten, maken analyses en delen opinies. Wanneer deze contactpersonen het hebben over de ontvangst en behandeling in Soedan van personen die terugkeren of worden gerepatriëerd en gewag maken van "ondervraging", "arrestatie", "detentie", "mishandeling" of "foltering", dan neemt het CGVS de terminologie van de bron over.

Het CGVS haalde verder informatie uit de resultaten van een gezamenlijke *fact finding*-missie van de Deense en Britse immigratiediensten die in februari en maart 2016 in Khartoem, Kampala en Nairobi de situatie van personen van de regio Darfoer en de deelstaten Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl (ook bekend als "the Two Areas") met verschillende gouvernementele, niet-gouvernementele en intergouvernementele bronnen bespraken.³⁵

Het CGVS deed ten slotte een beroep op de jurisprudentie van het EHRM en het Britse Upper Tribunal, raadpleegde de publicaties van verschillende internationale mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International en Human Rights Watch (HRW), verdiepte zich in de regionale en internationale pers en sloeg er gouvernementele bronnen, zoals het United Kingdom Home Office of het United States Department of State (USDOS), en niet-gouvernementele bronnen zoals IOM en UNHCR, op na.

³³ Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018

³⁴ Belluccio D., advocaat, Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), e-mail, 23/01/2018

³⁵ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, [url](#)

1. Overzicht van gedocumenteerde repatriëringen naar Soedan

Dit overzicht van door de pers of door andere publiek beschikbare bronnen gerapporteerde vrijwillige of gedwongen repatriëringen naar Soedan is geenszins exhaustief. De meeste landen publiceren niet systematisch gedetailleerde cijfers over terugkeer. Bovendien zijn de media niet noodzakelijk op de hoogte van gedwongen uitwijzingen of halen deze het nieuws niet. Eenduidige openbare gegevens over repatriëring zijn voor verschillende Europese landen niet beschikbaar.

In een persbericht van september 2017 zegt de International Organization for Migration (IOM) dat ze in 2016-2017, in het kader van haar programma voor Assisted Voluntary Return and Reintegration (AVRR), 347 Soedanezen uit 16 landen heeft begeleid naar huis. Meer dan de helft van hen (209) kwamen uit Egypte, de 138 anderen keerden terug uit Australië, België, Bulgarije, Denemarken, Estland, Griekenland, Indonesië, Italië, Jordanië, Libië, Malta, Nederland, Noorwegen, Zweden, Zwitserland en Turkije.³⁶

1.1. Terugkeer vanuit Europa

België

In 2016 keerden er vier Soedanezen, allen afgewezen asielzoekers, vrijwillig terug naar Soedan vanuit België. Er vonden dat jaar geen gedwongen repatriëringen plaats.

In 2017 keerden er negen Soedanezen, waarvan acht afgewezen asielzoekers, vrijwillig terug. Er vonden dat jaar tien gedwongen repatriëringen plaats, waarvan één persoon die een asielaanvraag had ingediend, maar later afstand deed van zijn asielaanvraag.³⁷

In een e-mail van 12 januari 2018 aan het CGVS legt IOM uit hoeveel Soedanezen in België in het recente verleden gebruik gemaakt hebben van het AVRR-programma:

"In 2016, IOM Brussels received 6 AVRR requests from Sudanese nationals to return voluntarily to Sudan out of which 4 persons effectively returned under the IOM Belgium AVRR programme.

In 2017, IOM Brussels received 12 AVRR requests from Sudanese nationals to return voluntarily to Sudan out of which 10 persons³⁸ effectively returned under the IOM Belgium AVRR programme.

In 2018, IOM Brussels received 2 new AVRR requests from Sudanese nationals but no departures have been foreseen yet."³⁹

Italië

Op 3 augustus 2016 tekende de Italiaanse politie een Memorandum of Understanding (MOU) met haar Soedanese tegenhanger. Het akkoord voorziet een samenwerking tussen beide diensten op het vlak van de identificatie, de documentatie (uitreiking van laissez-passers) en de repatriëring van Soedanezen die geen asiel aanvroegen. Soedanese autoriteiten kunnen op aanvraag van de Italiaanse autoriteiten in consulaire ruimtes, maar ook in havens, politiekantoren of detentiecentra personen interviewen voor een korte identificatie. Grondiger onderzoek naar de identiteit en nationaliteit gebeurt volgens het akkoord niet in Italië, maar enkel in Khartoem. Het akkoord laat de repatriëring van asielzoekers niet toe, maar Amnesty International vreest dat de korte,

³⁶ International Organization for Migration (IOM), 14/09/2017, [url](#)

³⁷ Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), e-mail, 05/02/2018

³⁸ DVZ verduidelijkt dat een van deze tien vrijwillige terugkeerders een Somaliër is: Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), e-mail, 09/01/2018

³⁹ International Organization for Migration (IOM) Brussels, e-mail, 12/01/2018

“oppervlakkige” identificatieprocedure kan leiden tot een snelle repatriëring van personen die ernstige mensenrechtenschendingen riskeren bij terugkeer.⁴⁰ In februari 2017 tekende Italië ook MOU’s met Tunesië en Libië, aldus ASGI.⁴¹

Op 24 augustus 2016 repatrieerde Italië op basis van dit akkoord 40 of 48 Soedanezen (naargelang de bron) die waren gearresteerd aan de Frans-Italiaanse grens in Ventimiglia terwijl ze naar Frankrijk trachtten over te steken.⁴² Volgens de Soedanese autoriteiten vroeg de Italiaanse overheid de hulp van de Soedanese ambassade bij de identificatie van deze migranten met het oog op hun repatriëring.⁴³ Ook andere bronnen zoals de Danish Refugee Council (DRC) en Amnesty International bevestigen de tussenkomst van Soedanese functionarissen.⁴⁴

Een aantal Soedanezen die ook tijdens deze politieoperatie werden opgepakt maar dankzij juridische bijstand niet werden gerepatriëerd, vroegen nadien asiel en verkregen de vluchtelingenstatus, aldus ASGI. Advocaten van ASGI tekenden in naam van vijf gerepatriëerde Soedanezen beroep aan tegen de Italiaanse overheid bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).⁴⁵ (zie ook 3. Internationale rechtspraak over repatriëring naar Soedan)

Frankrijk

Volgens Street Press, een uitgesproken “links” participatief webzine⁴⁶, werkt de Franse overheid sinds 2014 samen met de Soedanese autoriteiten. De Soedanese ambassade heeft het in interne nota’s over regelmatige vergaderingen met de Franse politie met het oog op de identificatie van afgewezen asielzoekers of andere Soedanese migranten. De Soedanese ambassade voorziet in die interne nota ook de oprichting van een identificatiemissie waaraan onder meer de inlichtingendienst zou deelnemen. Het artikel wijst erop dat 205 Soedanezen tussen 2014 tot 2016 gedwongen werden uitgewezen door Frankrijk.⁴⁷ Volgens officiële cijfers van Eurostat keerden 105 van deze personen naar Soedan terug, de rest werd naar andere Europese landen doorgestuurd.⁴⁸

Begin 2017 bezocht een identificatiemissie van Soedanese functionarissen minstens drie detentiecentra. De medewerkers van deze Soedanese missie deden zich tegenover de migranten minstens tweemaal voor als ngo-medewerkers, aldus Street Press.⁴⁹

In maart 2017 bereidde Frankrijk de repatriëring voor van 27 afgewezen Soedanese asielzoekers, de meesten afkomstig uit Darfoer of uit de Nuba Mountains in Zuid-Kordofan, aldus de Soedanese diasporazender Radio Dabanga. Begin april 2017 vroegen demonstranten in Parijs de opschorting van deze repatriëringen. Volgens Radio Dabanga repatrieerde de Franse overheid eerder ongeveer 20 Soedanezen die hadden geweigerd vrijwillig naar Khartoem terug te keren.⁵⁰

Amnesty International meldt begin december 2017 de repatriëring door Frankrijk van een afgewezen Soedanese asielzoeker afkomstig uit het conflictgebied Zuid-Kordofan. Een Darfoeri die in hechtenis zat in afwachting van zijn repatriëring werd dan weer vrijgelaten na een beslissing van de

⁴⁰ Amnesty International, 03/11/2016, pp. 43-44, [url](#)

⁴¹ Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), s.d., pp. 19-20, [url](#)

⁴² Volgens Waging Peace zaten er op een eerste vlucht 40 personen, en werden de 8 anderen met andere vluchten naar Soedan gebracht: Waging Peace, 01/2017, [url](#) ; Amnesty International, 29/09/2016, p. 10, [url](#) ; Quartz Africa (Rhodes T.), 02/09/2016, [url](#)

⁴³ Radio Dabanga, 16/08/2016, [url](#)

⁴⁴ Danish Refugee Council (DRC), s.d., [url](#) ; Amnesty International, 03/11/2016, p. 45, [url](#) ; Quartz Africa (Rhodes T.), 02/09/2016, [url](#)

⁴⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 24/11/2017, [url](#) ; Liberties, 08/03/2017, [url](#) ; Statewatch, 12/01/2018, [url](#) ; Open Migration (Lopez Curzi C.), 16/02/2017, [url](#)

⁴⁶ Le Monde (Piquard A.), 05/11/2014, [url](#) ; Le Monde (Piquard A.), 09/01/2017, [url](#)

⁴⁷ Street Press (Statius T., Gautheron P.), 01/10/2017, [url](#)

⁴⁸ Eurostat, s.d., [url](#)

⁴⁹ Street Press (Statius T., Gautheron P.), 01/10/2017, [url](#)

⁵⁰ Radio Dabanga, 02/04/2017, [url](#)

plaatselijke prefect. Amnesty International waarschuwt naar aanleiding van deze twee gevallen dat Soedanezen afkomstig uit conflictgebieden bij repatriëring naar Soedan, inclusief naar de hoofdstad Khartoem, het risico lopen op ernstige mensenrechtenschendingen.⁵¹

Duitsland

In een e-mail van 24 januari 2018 laat de Duitse ambassade in Khartoem aan het CGVS weten dat in 2017 vanuit Duitsland twee gedwongen repatriëringen naar Soedan hebben plaatsgevonden.⁵²

Nederland

Nederland tekende al in 2011 een MOU met Soedan over de gedwongen en vrijwillige terugkeer van Soedanese onderdanen en de uitreiking van laissez-passers door de Soedanese diplomatieke vertegenwoordiging.⁵³ Enkele bronnen geven aan dat het aantal repatriëringen vanuit Nederland de voorbije jaren beperkt was.⁵⁴

De Nederlandse staatssecretaris van Justitie en Veiligheid bevoegd voor Asiel en Migratie stelt in een antwoord op een parlementaire vraag van 5 februari 2018 dat Nederland in het kader van haar terugkeerbeleid wel identificatiemissies organiseert, maar dat reisdocumenten voor Soedanese vreemdelingen via de Soedanese ambassade worden verkregen en niet via een dergelijke missie.⁵⁵

Volgens de Nederlandse afdeling van Amnesty International repatriëert ook Nederland uitgeprocedeerde Soedanese asielzoekers, maar de organisatie geeft geen verdere details.⁵⁶

In mei 2017 schreven Soedanese organisaties in Nederland een protestbrief tegen de geplande repatriëring van een Soedanese jongeman afkomstig uit de Nuba Mountains in Zuid-Kordofan, van wie de asielaanvraag werd afgewezen, aldus Radio Dabanga. Volgens deze organisaties ging het om een anti-regeringsactivist.⁵⁷ Ook Amnesty International schreef in mei 2017 naar aanleiding van deze nakende repatriëring een brief waarin de organisatie het volgende advies gaf:

“In view of the conflicts and grave human rights abuses in Sudan, Amnesty International considers that Sudanese from conflict-affected areas such as Darfur, South Kordofan and Blue Nile States should not be sent back to Sudan, where they face a well-founded fear of persecution because of the documented human rights abuses and violations by state actors and non-state actors. People coming from other areas of Sudan, accused of being opposition or otherwise at risk of serious human rights violations for other reasons, must not be sent back to Sudan either.”⁵⁸

Volgens Ahmed Zobier, Soedan-researcher van Amnesty International, hield het gerecht de uitwijzing van de Soedanees tegen.⁵⁹

Half december 2017 protesteerden Soedanese activisten in Nederland tegen de uitwijzing van een Soedanees die begin december had plaatsgevonden en tegen de nakende uitwijzing van drie andere Soedanezen. De asielaanvraag van de vier was afgewezen, waarna ze naar België waren getrokken dat hen krachtens de Europese Dublin-verordening opnieuw naar Nederland had gestuurd.⁶⁰

⁵¹ Amnesty International, 18/11/2016, [url](#) ; Amnesty International, 07/12/2016, [url](#)

⁵² Ambassade Duitsland Khartoem, e-mail, 24/01/2018

⁵³ Ministerie van Justitie en Veiligheid – Dienst Terugkeer en Vertrek, 09/11/2017 [last update], [url](#)

⁵⁴ Vluchtverhalen (van Wierst J.), 11/12/2017, [url](#) ; Stop DT&V! Stop deportaties!, 27/10/2017, [url](#)

⁵⁵ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 05/02/2018, [url](#)

⁵⁶ Amnesty International, 07/2017, p. 15, [url](#)

⁵⁷ Radio Dabanga, 14/05/2017, [url](#)

⁵⁸ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018

⁵⁹ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018

⁶⁰ Radio Dabanga, 08/12/2017, [url](#) ; Radio Dabanga, 13/12/2017, [url](#)

Noorwegen

Sinds 2015 heeft de Noorse National Police Immigration Service (NPIS) 59 gedwongen repatriëringen en twee vrijwillige repatriëringen naar Soedan uitgevoerd. Daarnaast organiseerde ook IOM vrijwillige terugkeer vanuit Noorwegen. De Noorse politie verwittigt bij gedwongen terugkeer steeds de Soedanese ambassade in Oslo.⁶¹

Andere lidstaten

Uit een Europese rondvraag uitgevoerd door het Europees Migratienetwerk (EMN) blijkt dat de afgelopen twee jaar ook het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Hongarije en Estland gedwongen terugkeer hebben georganiseerd van een beperkt aantal Soedanezen naar Soedan. De lidstaten die terugkeer naar Soedan organiseren verklaren geen individuele monitoring van teruggekeerde Soedanezen uit te voeren.

Voor de identificatie en het afleveren van reisdocumenten wordt er meestal samengewerkt met de Soedanese ambassades in Europa, zo blijkt uit de antwoorden op de EMN-rondvraag van Estland, Hongarije, Nederland, Slovenië, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Noorwegen.⁶²

Uit vertrouwelijke informatie die het CGVS per e-mail van de immigratiediensten van andere Europese landen verkreeg, blijkt dat een aantal landen de afgelopen jaren een identificatiemissie uit Soedan ontvingen.

In 2014 ontplooipte de EU in samenwerking met een aantal Afrikaanse landen waaronder Soedan het EU-Horn of Africa Migration Route Initiative, beter bekend als het Khartoum Process. Dit programma voorziet een versterkte samenwerking met de lokale overheden ter bestrijding van irreguliere migratie en de oorzaken hiervan. De EU verleent hiervoor financiële en technische steun aan de Soedanese overheid.⁶³ Mensenrechtenorganisaties zoals HRW en Amnesty International bekritiseren het Khartoum Process omdat de EU de strijd tegen migratie voorrang zou geven op de bezorgdheid om mensenrechten in de partnerlanden. Deze organisaties wijzen ook op de rol die de Rapid Support Forces (RSF), verantwoordelijk voor grootschalige mensenrechtenschendingen in Darfoer, speelt in de controle van de Soedanese grenzen en de interceptie van migranten.⁶⁴ De EU benadrukt binnen haar project voor *Better Migration Management* (BMM) in Soedan niet samen te werken met leden van de RSF en de bescherming van de mensenrechten ter harte te nemen.⁶⁵

1.2. Terugkeer van buiten Europa

Jordanië

In december 2015 repatriëerde Jordanië, waar op dat moment volgens UNHCR 4.000 Soedanese asielzoekers verbleven, een 800-tal Soedanezen onder dwang. Volgens verschillende bronnen komt de grote meerderheid van Soedanezen in Jordanië uit conflictgebieden zoals Darfoer, en waren de meeste gerepatriëerden asielzoekers en erkende vluchtelingen.⁶⁶

⁶¹ Norwegian Directorate of Immigration, e-mail, 02/02/2018

⁶² Europees Migratienetwerk (EMN), *EMN Ad-Hoc Query on BE EMN NCP AHQ on return to Sudan*, s.d. [rondvraag verstuurd door het Belgische EMN-contactpunt op 18/01/2018]

⁶³ Khartoum Process, [website], s.d., [url](#) ; European Commission, 05/04/2016, [url](#)

⁶⁴ Amnesty International, 10/2016, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 23/11/2017, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), 27/11/2017, [url](#)

⁶⁵ European Commission, 13/07/2017, [url](#)

⁶⁶ Sommige bronnen geven andere cijfers. IRIN heeft het over om en bij de 600 personen. Radio Dabanga spreekt over een 500-tal, terwijl de Jordaanse autoriteiten de repatriëring van meer dan 950 Soedanezen zouden hebben voorzien: Integrated Regional Information Networks (IRIN) (Staton B.), 06/01/2016, [url](#) ; Radio Dabanga, 19/12/2015, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 16/12/2015, [url](#) ; Amnesty International, 18/12/2015,

Op 16 december 2015 rolde de politie, volgens verscheidene bronnen, een protestkamp op met Soedaneese mannen, vrouwen en kinderen voor het gebouw van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) in Amman, waarna de manifestanten naar de luchthaven werden gevoerd voor repatriëring. Volgens HRW klaagden de Soedaneese demonstranten de vermeende discriminatie van UNHCR aan op het vlak van humanitaire bijstand en *resettlement*. In een getuigenis aan het Soedaneese journalistieke project Nuba Reports vertelt een vrouw die werd gerepatriëerd dan weer dat ze op weg naar het ziekenhuis door de politie werd opgepakt.⁶⁷

Op de luchthaven braken opstootjes uit en raakten verschillende Soedanezen gewond bij een interventie van de ordediensten die ook traangas gebruikten, volgens verschillende bronnen waaronder Soedaneese getuigen.⁶⁸ Het United States Department of State (USDOS), het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, meldt dat er 525 Soedanezen, waaronder niet begeleide minderjarigen en families met kinderen, op 18 december 2015 werden gerepatriëerd.⁶⁹ Volgens het Jordaanse online-magazine 7iber werden een aantal personen gerepatriëerd terwijl hun partner en kinderen in Jordanië achterbleven.⁷⁰

Volgens de Jordaanse pers coördineerde de Jordaanse regering de repatriëring met het Soedaneese ministerie van Binnenlandse Zaken, en werden vergaderingen met de Soedaneese ambassade belegd.⁷¹ Getuigen vertelden aan Radio Dabanga dat Soedanees ambassadepersoneel stond te lachen terwijl de Jordaanse veiligheidsdiensten de betrokkenen sloegen en vernederden.⁷²

Israël

De Israëliëse pers meldt in februari 2013 dat Israël minstens 1.000 Soedanezen in het geheim via een niet nader genoemd derde land heeft gerepatriëerd.⁷³ Volgens cijfers vermeld door internationale en Israëliëse mensenrechtenorganisaties waren eind juni 2014 minstens 6.400 Soedanezen vanuit Israël "vrijwillig" teruggekeerd naar Soedan (terwijl geen enkele Soedanees op dat moment als vluchteling was erkend). Zestig procent van de asielzoekers die Israël in 2014 verlieten, waren Soedanezen die naar Soedan terugkeerden.⁷⁴

Verschiedende mensenrechtenorganisaties trekken het vrijwillige karakter van de terugkeer van de Soedanezen uit Israël ernstig in twijfel. International Refugee Rights Initiative (IRRI) wijt het vertrek van de meeste asielzoekers aan de zware druk van de overheid en de schendingen van hun mensenrechten, in het bijzonder het Israëliëse detentiebeleid ten aanzien van asielzoekers en de moeilijkheid om een beschermingsstatus te verkrijgen. Volgens Israëliëse organisaties zijn ook racisme en haatmisdrijven niet vreemd aan het vertrek van sommige personen.⁷⁵ HRW beschouwt deze zogenaamde vrijwillige repatriëringen als gevallen van *refoulement* omdat het alternatief voor terugkeer naar Soedan gevangenschap in Israël is en het dus niet om een vrije keuze gaat.⁷⁶

[url](#) ; 7iber (Gibreel D.), 19/09/2017, [url](#) ; The Guardian (Staton B.), 19/01/2016, [url](#) ; Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mails, 16/01/2018, 17/01/2018

⁶⁷ Human Rights Watch (HRW), 16/12/2015, [url](#) ; Middle East Eye (Staton B.), 18/12/2015, [url](#) ; Refugees Deeply, Nuba Reports, 21/04/2016, [url](#)

⁶⁸ Human Rights Watch (HRW), 16/12/2015, [url](#) ; United States Department of State, 13/04/2016, [url](#) ; Middle East Eye (Staton B.), 18/12/2015, [url](#) ; Amnesty International Vlaanderen, e-mail, 30/01/2018

⁶⁹ United States Department of State, 13/04/2016, [url](#)

⁷⁰ 7iber (Gibreel D.), 19/09/2017, [url](#)

⁷¹ 7iber (Gibreel D.), 19/09/2017, [url](#)

⁷² Radio Dabanga, 21/12/2015, [url](#)

⁷³ Haaretz (Nesher T.), 26/02/2013, [url](#) ; Jewish Telegraphic Agency (JTA) (Oyster M.), 26/02/2013, [url](#)

⁷⁴ Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, p. 3, [url](#) ; Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, p. 15, [url](#)

⁷⁵ International Refugee Rights Initiative (IRRI), 09/2015, p. 2, [url](#) ; Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, pp. 11-13, [url](#)

⁷⁶ Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, p. 39, [url](#)

Volgens Alhadi Abagbeldour (AFIIP) keren Soedanezen die in Israël verbleven vaak niet rechtstreeks terug naar Soedan maar gaan ze via andere landen, zoals Jordanië of Turkije, of proberen ze via Zuid-Soedan of Tsjaad ongemerkt het land binnen te trekken. Zo trachten ze te voorkomen dat ze onderschept worden door de Soedanese veiligheidsdiensten. Aangezien de grenzen momenteel streng gecontroleerd worden door regeringsgetrouwe militie, houdt dit ook een ernstig risico in.⁷⁷

Terugkeer uit de buurlanden

In juli 2015 repatriëert Egypte enkele tientallen Soedanezen die de grens met Libië trachtten over te steken.⁷⁸

In oktober 2016 meldt Radio Dabanga de evacuatie van 1.500 Soedanezen die in Libië gestrand waren. Het bericht verduidelijkt niet of deze personen naar Egypte of naar Soedan worden gevoerd.⁷⁹ In september 2017 helpt IOM 170 gestrande Soedanezen bij hun vrijwillige terugkeer uit Libië.⁸⁰

De Soedanese Humanitarian Aid Commission (HAC) meldt in december 2016 de terugkeer van 1.205 Soedanezen uit Tsjaad naar West-Darfoer, in 2015 waren al ongeveer 66.000 Soedanese vluchtelingen naar West-Darfoer vertrokken.⁸¹

Op 31 mei 2017 sluiten Tsjaad, Soedan en UNHCR twee afzonderlijke tripartite akkoorden over de vrijwillige terugkeer van Soedanese vluchtelingen uit Tsjaad en Tsjadische vluchtelingen uit Soedan. Volgens UNHCR verblijven er in mei 2017 ongeveer 317.000 Soedanese vluchtelingen in Tsjaad en 8.500 Tsjadische vluchtelingen in Soedan.⁸²

In een e-mail van 23 januari 2018 aan het CGVS geeft UNHCR Brussel meer informatie over de lopende repatriëringsprojecten van UNHCR naar Soedan. De georganiseerde, vrijwillige terugkeer uit Tsjaad in het kader van het tripartiteakkoord start in maart 2018. UNHCR Brussel voegt eraan toe dat de voorbije jaren ongeveer 100.000 Soedanezen spontaan naar huis zijn teruggekeerd vanuit Tsjaad en preciseert dat op 31 december 2017 324.358 Soedanezen in Oost-Tsjaad verblijven en 24.711 van hen hebben aangegeven dat ze terug willen keren naar huis.⁸³

UNHCR begint half december 2017 met de repatriëring van ongeveer 1.500 Soedanese Darfoeri vluchtelingen, die tien jaar geleden gestrand zijn in kampen in de Centraal Afrikaanse Republiek. De vluchtelingen keren vrijwillig terug naar Zuid-Darfoer.⁸⁴ Op 5 januari 2018 is de operatie afgerond, meldt UNHCR, en zijn er 1.494 personen naar Zuid-Darfoer teruggekeerd. Tegelijkertijd kiezen 195 Soedanese vluchtelingen ervoor om in de Centraal Afrikaanse Republiek te blijven.⁸⁵

IOM zegt dat er in 2017 113.790 Soedanezen vrijwillig zijn teruggekeerd naar Darfoer, 90 % van hen vanuit Tsjaad.⁸⁶

⁷⁷ Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

⁷⁸ Radio Dabanga, 21/07/2015, [url](#) ; Ahram Online, 16/07/2015, [url](#)

⁷⁹ Radio Dabanga, 18/10/2016, [url](#)

⁸⁰ International Organization for Migration (IOM), 14/09/2017 [url](#)

⁸¹ Sudan Tribune, 03/12/2016, [url](#)

⁸² Sudan Tribune, 21/01/2018, [url](#) ; United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), s.d., [url](#)

⁸³ Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Brussel, e-mail, 23/01/2018

⁸⁴ Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 15/12/2017, [url](#)

⁸⁵ Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 07/01/2018, [url](#) ; Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Brussel, e-mail, 23/01/2018

⁸⁶ Sudan Tribune, 21/01/2018, [url](#)

2. Behandeling door de Soedanese overheid van gerepatrieerde Soedanezen

2.1. Procedure bij aankomst op Khartoum International Airport (KIA)

2.1.1. Controle immigratie en NISS

Op Khartoum International Airport (KIA) bestaan twee soorten controles, één door de immigratiediensten en één door de Soedanese inlichtingendienst NISS, zo bevestigen uiteenlopende bronnen. Een aantal door het CGVS gecontacteerde bronnen⁸⁷ geven, net als door de Brits-Deense onderzoeksmis­sie begin 2016 geraadpleegde bronnen (enkele westerse ambassades; Soedanese mensenrechtenadvocaten; regionale ngo's; IOM), aan dat er eerst een verificatie van de reisdocumenten en verblijfspapieren aan de immigratiedesk plaatsvindt, en nadien een veiligheidscontrole aan de desk van de NISS.⁸⁸

Wat de immigratiedienst betreft, bestaat er, volgens de Britse ambassade in Khartoem, een standaardprocedure voor elke persoon die als een afgewezen asielzoeker wordt geïdentificeerd: hun documenten worden tijdelijk ingehouden, ze worden opgepakt voor ondervraging en ze kunnen maximaal 24 uur worden vastgehouden. Als de ondervraging niets oplevert, mag de persoon na het onderhoud naar huis. Als het onderzoek vroegere criminele feiten aan het licht brengt of andere laakbare redenen voor het vertrek uit Soedan, wordt de terugkeerder ingeschreven op een zwarte lijst en komt hij daarna vrij, maar mag hij Soedan niet meer verlaten, aldus de Britse ambassade. Als de immigratiediensten zware misdaden ontdekken, arresteren ze de terugkerende persoon.⁸⁹

IOM legde aan de Brits-Deense onderzoeksmis­sie uit dat er twee soorten categorieën zijn van vrijwillige terugkeer: deze met normale reisdocumenten (paspoort) en deze met een *emergency travel document* (ETD) - zoals een laissez-passer - afgeleverd door een Soedanese ambassade. Personen die terugkeren met een paspoort ondervinden geen problemen. IOM en een aantal andere bronnen (een westerse ambassade; twee ngo's in Khartoem) meenden dat terugkeer met een ETD op zich geen risico meebrengt voor de terugkeerder. De drager van onregelmatige reisdocumenten kan zich wel aan een uitgebreider verhoor door de inlichtingendiensten verwachten, aldus enkele bronnen (IOM; Soedanese ngo's in Khartoem en in Kampala).⁹⁰ IOM voegde nog toe dat personen in het bezit van een ETD onder meer over hun redenen voor vertrek ondervraagd worden aan de immigratiedesk in de luchthaven. Deze ondervraging duurt tussen de tien en vijftien minuten, waarna de persoon mag vertrekken. Dergelijke ondervragingen beperken zich niet tot afgewezen asielzoekers maar gelden voor iedereen die niet in het bezit is van een paspoort, aldus IOM.⁹¹

Volgens een aantal door het CGVS gecontacteerde bronnen (Waging Peace; ICG; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A); Baldo S.; DRDC) lopen reizigers met een ETD meer risico te worden geviséerd. Volgens Maddy Crowther van Waging Peace is dit omdat ze met dit document als afgewezen asielzoekers worden geïdentificeerd wat volgens de organisatie een politiek profiel is.⁹²

⁸⁷ Taylor M., analist voor Soedan en Oeganda, International Crisis Group (ICG) Horn of Africa project, e-mail, 11/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018; Baldo S., senior advisor Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018

⁸⁸ United Kingdom Home Office, 01/08/2017, pp. 27-28, [url](#); United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 13-14, [url](#)

⁸⁹ Home Office, 01/08/2017, pp. 27-28, [url](#)

⁹⁰ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 15-16, 70-71, [url](#)

⁹¹ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 70-71, [url](#)

⁹² Taylor M., analist voor Soedan en Oeganda, International Crisis Group (ICG) Horn of Africa project, e-mail, 11/01/2018; Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in

De Soedanese journalist en analist Tajeldin Adam stelt dat personen met een ETD over het algemeen door de NISS worden meegenomen voor verdere verificatie, en dat tijdens deze controle discriminatie en vervolging kunnen voorkomen, in het bijzonder tegenover politieke opposenten of leden van kwetsbare groepen.⁹³ DWAG stelt dat ook met een paspoort terugkeerders een hoog risico lopen op detentie, foltering of zelfs moord.⁹⁴ Waging Peace kent meerdere gevallen waarbij ook een houder van een Brits paspoort problemen kende.⁹⁵ Suliman Baldo verwijst naar de recente arrestatie van een Britse journalist en een Amerikaanse activist van Soedanese afkomst.⁹⁶

Wat de controle door NISS betreft stelt het Australische Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) dat de NISS sterk aanwezig is op de luchthaven en er alle documenten van in- en uitreizende personen nakijkt.⁹⁷ De Britse ambassade in Khartoem merkt op dat de inlichtingendienst pas optreedt na het afronden van de immigratieprocedure en dat terugkeerders niet systematisch aan verder onderzoek worden onderworpen. Dat gebeurt alleen als de NISS hen beschouwt als "a potential person of interest", bijvoorbeeld omdat hun naam op een zwarte lijst (*travel watch list*) staat, omdat ze in het verleden contacten hadden met de Soedanese oppositie of omdat ze in het buitenland actief zijn bij oppositiebewegingen.⁹⁸

Twee westerse ambassades merkten aan de Brits-Deense onderzoeksmisssie op dat de NISS de paspoorten in een database nakijkt. Twee Soedanese mensenrechtenactivisten onderstreepten dat de inlichtingendienst met deze veiligheidscontrole gegevens wil verkrijgen over de aankomende passagiers en daarom uiteenlopende vragen stelt over de herkomst van de reiziger, de activiteiten in het buitenland en de reden van het bezoek aan Soedan. Afgewezen asielzoekers worden voorts ondervraagd over de duur van hun buitenlands verblijf, over het feit dat ze niet over een paspoort beschikken, over hun politieke relaties, aldus de in Khartoem actieve en rond legale migratie werkende ngo European and African Centre for Research, Training and Development (EAC).⁹⁹

De Britse ambassade preciseert dat het niet helemaal duidelijk is hoe de immigratiediensten iemand herkennen als afgewezen asielzoeker, maar geeft aan dat bijvoorbeeld het gebruik van een ETD - zoals een laissez-passer -, het ontbreken van een geldig uitreisvisum of de aanwezigheid van een escorte de aandacht van de immigratieautoriteiten kunnen trekken.¹⁰⁰ Waging Peace wijst er eveneens op dat een reiziger die door Britse immigratie-agenten wordt begeleid tot in de luchthaven van Khartoem als afgewezen asielzoeker kan worden geïdentificeerd.¹⁰¹ Mukhtar Alqabir (KACE Sudan) verklaarde in een e-mail aan het CGVS dat gerepatrieerde personen meestal door de NISS worden onderschept in het vliegtuig of net erbuiten, en ze langs een aparte weg naar de NISS-lokalen worden gebracht.¹⁰²

Een Soedanese mensenrechtenadvocaat stelt in zijn e-mail aan het CGVS dat de autoriteiten, als ze twijfelen aan de nationaliteit van een persoon, hem of haar vragen om een familielid te laten komen.¹⁰³ Niemat Ahmadi (DWAG) voegt hieraan toe dat gedetineerden vaak de naam van hun familieleden niet willen geven om hen niet in gevaar te brengen.¹⁰⁴

Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018; Baldo S., senior advisor Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018; Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018

⁹³ Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 22/01/2018

⁹⁴ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

⁹⁵ Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

⁹⁶ Baldo S., senior advisor Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018

⁹⁷ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p. 26, [url](#)

⁹⁸ Home Office, 01/08/2017, pp. 27-28, [url](#)

⁹⁹ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 13-14, [url](#)

¹⁰⁰ United Kingdom Home Office, 01/08/2017, p. 27, [url](#)

¹⁰¹ Waging Peace, 24/10/2017

¹⁰² Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018

¹⁰³ Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

¹⁰⁴ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

Een Soedaneze mensenrechtenactivist (C) uit Khartoem vertelt tijdens een Skype-gesprek met het CGVS dat ze in februari 2017 naar Khartoem terugreisde met een ETD nadat ze in Londen haar paspoort was verloren. Ze werd door de NISS naar een apart lokaal gebracht, moest een *forced deportation*-formulier invullen met vragen over haar reis, haar familie en haar etnische origine. Ze weigerde deze laatste vraag te beantwoorden en werd naar een andere gebouw gebracht. Ze mocht pas uren later vertrekken toen een familielid haar etnische origine aan de NISS vertelde. De activist vraagt zich af wat er gebeurt als de reiziger van een etnische groep is waar de overheid vijandig tegenover staat.¹⁰⁵

2.1.2. Uitreisvisum

Om het land op legale wijze te verlaten hebben Soedanezen een uitreisvisum nodig.¹⁰⁶

De Passport and Immigration Act van 1994 reguleert de toegang en het verblijf op het grondgebied van Soedan en de uitwijzing van vreemdelingen.¹⁰⁷ Een document van de Canadese Immigration and Refugee Board citeert artikel 12 met betrekking tot de uitreiking van het uitreisvisum:

“(1) Every person, who departs from the Sudan, shall have a valid exit visa.

[...]

(3) Exit visa shall not be granted to:

- a. an alien, who holds special, or temporary residence permit, and is accused of an offence, or indebted, to any person, with an amount of money;
- b. a Sudanese accused of an offence;
- c. a Sudanese, who is convicted, more than once, of the offence of smuggling;
- d. a Sudanese, against whom there is reasonable suspicion that he practices an activity hostile to the Sudan, or defamatory thereof, by any of by any of the acts;
- e. a Sudanese, who cannot pay the costs of his journey, to the place he intends to go to, and the cost of his stay therein, and return to the Sudan;
- f. a child who does not attain 18 years of age, save upon the approval of his guardian. (Sudan 1994).¹⁰⁸

De Passports and Immigration Act legt verder een straf van maximaal twee jaar en/of een boete vast voor het illegaal verkrijgen van een uitreisvisum, en een straf van maximaal zes maanden en/of een boete voor inbreuken tegen de wettelijke migratieregulering, zoals een uitreis zonder uitreisvisum, aldus een analyse van een Soedaneze advocaat en ngo-medewerker.¹⁰⁹

Volgens Waging Peace kunnen reizigers een uitreisvisum verkrijgen in het hoofdkantoor van het ministerie van Binnenlandse Zaken in Khartoem of in het *transit office* in de luchthaven van Khartoem. De organisatie voegt hieraan toe dat medewerkers van de immigratiedienst voor de NISS werken.¹¹⁰

Volgens USDOS verloopt de uitreiking van zo een visum meestal probleemloos. Maar de regering gebruikte deze vereiste ook om de bewegingsvrijheid van bepaalde burgers te beperken, in het

¹⁰⁵ Soedaneze mensenrechtenactivist in Khartoem (C), Skype-gesprek, 23/01/2018

¹⁰⁶ Babiker M.A., 2011, p. 4, [url](#)

¹⁰⁷ Babiker M.A., 2011, p. 1, [url](#)

¹⁰⁸ Immigration and Refugee Board of Canada, 18/07/2016, [url](#)

¹⁰⁹ Babiker M.A., 2011, p. 3, [url](#)

¹¹⁰ Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 5, [url](#)

bijzonder personen die door hun politiek profiel of vanuit een veiligheidsperspectief in de kijker lopen.¹¹¹ De Brits-Deense onderzoeksmis­sie vernam begin 2016 van enkele bronnen (ICG; Soedanese ngo's in Kampala; westerse ambassade) dat een uitreisvisum en dus een reis naar het buitenland kan geweigerd worden aan personen met een politiek profiel afkomstig uit Darfoer of de Two Areas.¹¹²

USDOS schrijft dat uitreisvisa werden geweigerd of paspoorten werden ingetrokken van verschillende oppositieleiders die voor ontmoetingen met andere opposanten of voor internationale vredesgesprekken over Soedans interne conflicten werden uitgenodigd. Bij sommigen werd het paspoort aangeslagen na terugkeer uit het buitenland.¹¹³ De onafhankelijke expert van de Verenigde Naties (VN) voor de mensenrechtensituatie in Soedan verwijst in zijn rapport van juli 2016 naar het reisverbod voor vier leden van de Soedanese civiele maatschappij die in maart 2016 naar Genève wilden reizen voor deelname aan de *Universal Periodic Review* van de VN-mensenrechtenraad en op KIA door de veiligheidsdiensten werden onderschept.¹¹⁴

Volgens een door de Brits-Deense onderzoeksmis­sie geraadpleegde westerse ambassade wordt de aanwezigheid van dit uitreisvisum bij terugkeer naar Soedan aan de immigratiedesk nagekeken. Een in Khartoem gebaseerde mensenrechtenorganisatie stelde dan weer dat dit over het algemeen niet gebeurt.¹¹⁵

Het Australische DFAT meent dat een persoon die het land zonder uitreisvisum heeft verlaten bij terugkeer de interesse van de Soedanese autoriteiten zal wekken en vermoedelijk door de NISS zal worden ondervraagd. Personen die de aandacht van de regering trekken staat een uitgebreider verhoor te wachten en kunnen eventueel worden meegenomen naar het hoofdkwartier van de NISS voor verder onderzoek. DFAT voegt hieraan toe dat, omwille van de poreuze grenzen en de talrijke grensoverschrijdende bewegingen tussen Soedan en de omringende landen, een persoon het land wel kan verlaten zonder geldig uitreisvisum.¹¹⁶

Ook Geir Skogseth van Landinfo merkt op dat het niet moeilijk is de grenscontrole over land te omzeilen om naar Egypte, Libië, Tsjaad te trekken. Gezien de strenge controles op de internationale luchthavens is het wel erg onwaarschijnlijk dat een Soedanees zonder uitreisvisum het land per vliegtuig kan verlaten. Degenen zonder uitreisvisum die terugkeren naar Soedan kunnen vervolgd worden, al is dit volgens Skogseth niet noodzakelijk verbonden aan politieke motieven.¹¹⁷

In de geraadpleegde bronnen vond het CGVS echter geen informatie over concrete gevallen waarbij personen die terugkeerden of gerepatriëerd werden naar Soedan en niet in het bezit waren van een uitreisvisum vervolgd werden.

2.1.3. Uitreiking van reisdocumenten aan afgewezen asielzoekers

De Britse ngo Waging Peace levert in rapporten van 2007 en 2011 kritiek op de manier waarop het Britse Home Office en medewerkers van de Soedanese ambassade in Londen reisdocumenten afleveren aan afgewezen asielzoekers. In een e-mail aan het CGVS heeft de organisatie het over "serious misconduct" vanwege de Soedanese vertegenwoordigers. De organisatie heeft zich gebogen over zogenaamde *re-documentation*-gesprekken in gebouwen van het ministerie van Binnenlandse

¹¹¹ United States Department of State (USDOS), 03/03/2017, [url](#)

¹¹² United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 16, [url](#)

¹¹³ United States Department of State (USDOS), 13/04/2016, [url](#)

¹¹⁴ United Nations Human Rights Council, 28/07/2016, p. 7, [url](#)

¹¹⁵ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 15, [url](#)

¹¹⁶ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p. 26, [url](#)

¹¹⁷ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 12/01/2018

Zaken. Bij die gesprekken zijn vertegenwoordigers van de Soedanese ambassade aanwezig, verantwoordelijk voor het opstellen van ETD's.¹¹⁸

Op basis van gesprekken in 2007 en 2011 met een veertigtal Soedanezen stelt de ngo dat verscheidene personen nog een asiel- of beroepsprocedure hadden lopen en dat er soms vertrouwelijke informatie werd overhandigd aan de Soedanese ambtenaren, bijvoorbeeld over hun streek van herkomst of hun familiegeschiedenis. De ngo vreest dat de informatie werd doorgegeven aan de NISS. Volgens de geïnterviewde Soedanezen waren er maar zelden vertegenwoordigers van het Home Office of onafhankelijke tolken aanwezig. Sommige geïnterviewden verklaarden niet te weten dat ze tegenover Soedanese diplomatieke medewerkers zaten. In 2007 klaagden enkelen onder hen over bedreigingen, in 2011 vertelt een van hen dat een ambassademedewerker hem probeerde om te kopen.¹¹⁹

Home Office antwoordt in 2011 dat gesprekken voor *re-documentation* in bepaalde gevallen toch mogelijk zijn tijdens de asielprocedure, bijvoorbeeld bij manifest ongegronde aanvragen.¹²⁰ Volgens het Home Office was er altijd een onafhankelijke tolk aanwezig tijdens de gesprekken.¹²¹ In een rapport van augustus 2015 zegt het Britse Home Office dat niets erop wijst dat procedures voor *re-documentation* buiten de Soedanese ambassade risico's veroorzaken bij de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers.¹²²

Een Soedanese mensenrechtenactivist die door het CGVS werd geraadpleegd, zegt dat Soedanese ambassades eerst de veiligheidsdiensten in Khartoem contacteren vooraleer ze een ETD uitreiken voor repatriëringen uit Europa of uit Oost-Afrikaanse landen die geassocieerd worden met gewapend verzet tegen de Soedanese autoriteiten.¹²³

2.2. Opvolging van terugkeerders

Over het algemeen verzamelen staten en internationale organisaties niet op een systematische manier informatie over de situatie na terugkeer van personen die gedwongen zijn verwijderd, zo merkt een rapport van eind 2016 van het Danish Institute for International Studies (DIIS) op.¹²⁴

In een e-mail van 12 januari 2018 aan het CGVS legt IOM uit hoe haar programma van Assisted Voluntary Return and Reintegration (AVRR) vrijwillige terugkeerders bijstaat op de luchthaven van Khartoem:

"Reception assistance at point of entry is optional and the migrants voluntarily express their need for it or not at the AVR application stage. [...] In Sudan, IOM does not have access to the arrival zone of Khartoum International Airport. IOM Sudan awaits the returnees outside the airport and can e.g. arrange the local transportation to the place of residence, if requested. In general, a first contact is established at this point in time for the possible reintegration assistance follow up."¹²⁵

De Britse ambassade zegt, in 2015, dat UNHCR en de Europese ambassades terugkeerders niet monitoren op de luchthaven, maar dat vertegenwoordigers van IOM wel aanwezig zijn om vrijwillige

¹¹⁸ Waging Peace e.a., 04/10/2007, [url](#) ; Waging Peace, 09/2011, [url](#) ; Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

¹¹⁹ Waging Peace e.a., 04/10/2007, pp. 4-7, 10-14, [url](#)

¹²⁰ Waging Peace, 09/2011, p. 14, [url](#)

¹²¹ Waging Peace, 09/2011, p. 14, [url](#)

¹²² United Kingdom Home Office, 08/2015, p. 5, [url](#)

¹²³ Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

¹²⁴ Danish Institute for International Studies (DIIS) (Alpes M.J., Sørensen N.N.), 11/2016, [url](#) ; Alpes J. e.a., 02/2017, [url](#)

¹²⁵ International Organization for Migration (IOM) Brussel, e-mail, 12/01/2018

terugkeerders uit het AVRR-programma op te wachten.¹²⁶ Volgens Soedan-expert Peter Verney ontbreekt het de ambassades aan middelen en personeel voor een grondige opvolging van de mensenrechtensituatie.¹²⁷

Als antwoord op een vraag van het CGVS over de behandeling van Soedanese terugkeerders op de luchthaven van Khartoem antwoordt UNHCR in een e-mail van 23 januari 2018 het volgende:

"UNHCR does not generally monitor or intervene in the situation of failed asylum-seekers and/or other non-asylum seeking Sudanese nationals who are forcibly returned to their country of origin upon arrival or thereafter. [...] UNHCR's presence at the airport to monitor the arrival of returnees would generally only be envisioned in the context of a voluntary return movement within the framework of a tripartite agreement."¹²⁸

Soedanese mensenrechtenadvocaten en UNHCR wezen de Brits-Deens onderzoeksmissie op het gebrek aan een gestructureerde opvang bij aankomst in Soedan van personen die gedwongen gerepatriëerd worden. Mensenrechtenorganisaties en UNHCR worden niet op de hoogte gebracht van de repatriëring. Verschillende bronnen onderstreepten de algemene afwezigheid van onafhankelijke organisaties bij gedwongen terugkeer. IOM is wel aanwezig als het gaat om vrijwillige terugkeer.¹²⁹

De meeste door het CGVS gecontacteerde bronnen hebben geen weet van organisaties die de situatie van gerepatriëerde Soedanezen opvolgen of organisaties tot wie gerepatriëerde Soedanezen zich kunnen richten in geval van problemen.¹³⁰ Enkele organisaties verwijzen wel naar de pro-Deotussenkomst van de DBA bij arrestaties¹³¹ of naar in het buitenland gevestigde organisaties zoals Waging Peace in het Verenigd Koninkrijk of ACJPS en Democracy First Group in Kampala.¹³² Volgens Alhadi Agabeldour (AFIIP) laat de regering geen monitoring toe door lokale of internationale organisaties aangezien dit de aandacht zou vestigen op de slachtoffers en internationale veroordeling zou wekken.¹³³

Geir Skogseth van Landinfo vermoedt dat terugkeerders hun problemen ook kunnen melden bij lokale onafhankelijke ngo's met een focus op mensenrechten, maar gelooft niet dat ngo's meer kunnen doen dan de klacht registreren.¹³⁴

Waging Peace stelt de enige hulporganisatie te zijn voor *post-deportation monitoring*, en krijgt vragen om bijstand uit andere Europese landen. Maar de organisatie signaleert dat ze zelf over weinig mogelijkheden beschikt om een terugkeerder bij te staan, aangezien het gevaarlijk kan zijn

¹²⁶ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 28, [url](#)

¹²⁷ Verney P., 10/01/2018, p. 1

¹²⁸ Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Brussel, e-mail, 23/01/2018

¹²⁹ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 13, [url](#)

¹³⁰ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018; Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mail, 13/01/2018; Baldo S., senior advisor Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018; Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018; Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mail, 16/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D), e-mail, 25/01/2018; Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 22/01/2018; African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018; Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018; Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018

¹³¹ Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mail, 16/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018; Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

¹³² Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018; El Faki A.M., onderzoeker McMaster University in Canada, e-mail, 24/01/2018

¹³³ Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

¹³⁴ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 12/01/2018

deze persoon op te wachten op de luchthaven, zowel voor de terugkeerder zelf als voor de activisten die hem ontvangen. Waging Peace beschouwt het gebrek aan opvolging na terugkeer als een leemte in de bescherming geboden door het vluchtelingenrecht.¹³⁵

In een rapport van 2012 merkt Waging Peace op dat geïsoleerde opsluiting en het gebrek aan juridische bijstand of communicatie met de buitenwereld de opsporing van gedetineerden erg bemoeilijken. De organisatie verwijst naar een Soedanees die in februari 2012 gedwongen werd gerepatriëerd na een afgewezen asielaanvraag en waarmee na repatriëring geen contact meer kon worden opgenomen. Volgens Waging Peace ging het om een Darfoeri, wat door het Britse Home Office werd betwist.¹³⁶

In een rapport van januari 2017, waarin vijf gevallen worden beschreven waarbij gerepatriëerde personen ernstige problemen met de Soedanese autoriteiten ondervonden, merkt Waging Peace op dat de afwezigheid van meer getuigenissen van problematische repatriëringen enkel te wijten is aan de beperkte toegang tot de getroffen personen (*affected populations*). Volgens de organisatie zouden veel meer terugkeerders over dergelijke problemen kunnen getuigen.¹³⁷

Ook volgens een door het CGVS gecontacteerde mensenrechtenactivist (C) en een journalist uit Khartoem slagen zelfs advocaten en mensenrechtenorganisaties er niet in om personen in handen van de NISS te bereiken, of riskeren ze het niet. Volgens de mensenrechtenactivist krijgen enkel familieleden de toelating kleren of eten te brengen. De journalist stelt dat soms ook de familie niet op bezoek mag komen.¹³⁸

2.3. Risico bij terugkeer

2.3.1. Algemeen risico bij vrijwillige of gedwongen repatriëring

Noch het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), noch het Britse Upper Tribunal spreken zich uit voor een algemeen verbod op repatriëring van Soedanese onderdanen. (zie ook 3. Internationale rechtspraak over repatriëring naar Soedan)

Het EHRM achtte de repatriëring van een Soedanese familie die in Nederland asiel had aangevraagd uit vrees voor besnijdenis van hun dochter (2016)¹³⁹ of de repatriëring van een door Zwitserland afgewezen asielzoeker met heel beperkte politieke activiteiten in Zwitserland (2017) niet in strijd met artikel 3 van het EVRM.¹⁴⁰

Het Britse Upper Tribunal besliste in een zaak van 2016 dat de verzoeker, een afgewezen asielzoeker die geen Darfoeri is en geen politieke activiteiten heeft, niet louter op basis van de gedwongen terugkeer of de afwijzing van zijn asielaanvraag risico op ernstige schade loopt.¹⁴¹

Het Upper Tribunal argumenteert in deze zaak dat, indien er systematisch sprake van problemen zou zijn geweest voor gedwongen gerepatriëerden, dit zou zijn uitgekomen. Het hof wijst er verder op

¹³⁵ Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

¹³⁶ Waging Peace, 09/2012, p. 35, [url](#)

¹³⁷ Waging Peace, 01/2017, [url](#)

¹³⁸ Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (C), Skype-gesprek, 23/01/2018; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018

¹³⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/06/2016 [final 07/09/2016], [url](#)

¹⁴⁰ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], [url](#)

¹⁴¹ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 250, [url](#)

dat Soedanese vluchtelingen vrijwillig terugkeren in het kader van UNHCR-akkoorden en dat dit geen “generalised risk” doet vermoeden.¹⁴²

Het Britse Upper Tribunal zegt nog in de zaak van 2016 dat wie aan zijn dienstplicht probeert te ontsnappen of deserteert geen specifieke risico’s loopt bij terugkeer uit het buitenland.¹⁴³ Het hof heeft evenmin bewijzen gevonden dat Soedanezen die in het buitenland werken en geen belastingen betaald hebben, risico’s lopen bij terugkeer. Ze zullen wel hun achterstallige schuld moeten betalen.¹⁴⁴

De Britse ambassade in Khartoem schrijft in 2013, in 2015 en in 2016 dat de door haar geraadpleegde internationale partners zoals UNHCR, IOM en verscheidene westerse ambassades geen weet hebben van gerepatrieerde Soedanezen, afgewezen asielzoekers inbegrepen, die werden mishandeld door de Soedanese veiligheidsdiensten.¹⁴⁵ Het Britse Home Office stelt in augustus 2017 onder meer op basis van de Britse rechtspraak en de informatie van haar ambassade in Khartoem dat afgewezen Soedanese asielzoekers bij terugkeer naar Khartoem geen reëel risico lopen, ook niet als ze bij aankomst aan een onderzoek van de immigratiediensten worden onderworpen. Personen met een politiek profiel of die betrokken zijn bij kritische activiteiten ten aanzien van de Soedanese overheid kunnen wel de negatieve interesse van de staat wekken, aldus het Home Office.¹⁴⁶

De Nederlandse staatssecretaris van Justitie en Veiligheid bevoegd voor Asiel en Migratie stelt in een antwoord op een parlementaire vraag van 5 februari 2018 “geen concreet en onderbouwd signaal [te hebben] ontvangen van ernstige onregelmatigheden na een uitzetting vanuit Nederland naar Sudan”. Hij voegt hieraan toe dat één dergelijk signaal werd geverifieerd en ongefundeerd bleek.¹⁴⁷

Ook verschillende door de Brits-Deense onderzoeksmissie geconsulteerde bronnen (meerdere diplomatieke bronnen in Khartoem; twee Soedanese ngo’s; IOM), beschikten begin 2016 niet over informatie die erop wijst dat personen die terugkeren of worden gerepatrieerd, waaronder afgewezen asielzoekers, problemen ondervinden bij aankomst op de luchthaven van Khartoem. Deze bronnen meenden evenmin dat louter een asielaanvraag in het buitenland risico met zich meebrengt.¹⁴⁸ Een aantal bronnen (mensenrechtenadvocaten en een ngo in Khartoem; westerse ambassades) waren ook van mening dat een lang verblijf in het buitenland op zich geen risico inhoudt bij terugkeer, en wezen op de gevestigde Soedanese gemeenschappen in de diaspora.¹⁴⁹ ACJPS stelde in een e-mail aan het CGVS dat een langer verblijf in het buitenland bij de Soedanese autoriteiten wel het vermoeden kan wekken van banden met de (gewapende) oppositie.¹⁵⁰

Andere bronnen (mensenrechtenadvocaten en -activisten in Khartoem en Kampala) merkten aan de Brits-Deense missie op dat heen- en weerreizen naar Oeganda, waar de Soedanese oppositie sterk aanwezig is, wel gevoelig liggen. Ook reizen naar Nairobi (Kenia), Europa of de Verenigde Staten trekken eerder de aandacht dan verplaatsingen naar de Golfstaten.¹⁵¹ Waging Peace schrijft in 2014 dat reizigers naar Oeganda, Kenia en Egypte bij vertrek grondiger ondervraagd worden, mogelijk wegens de uitgebreide Soedanese diaspora en oppositie in die landen.¹⁵²

¹⁴² Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 198, 222, [url](#)

¹⁴³ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 220-221, [url](#)

¹⁴⁴ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 32, 191, [url](#)

¹⁴⁵ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, pp. 14, 25, 28, [url](#)

¹⁴⁶ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, pp. 4-6, [url](#)

¹⁴⁷ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 05/02/2018, [url](#)

¹⁴⁸ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 13, [url](#)

¹⁴⁹ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 15, [url](#)

¹⁵⁰ African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018

¹⁵¹ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 18, [url](#)

¹⁵² Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 5, [url](#)

Wat de behandeling van vrijwillige of gedwongen gerepatrieerde Soedanezen op KIA betreft, antwoordt IOM Brussel in haar e-mail aan het CGVS:

"Based on past assistance records, IOM has not received any specific information on the treatment of voluntary or forcibly returned Sudanese nationals by the Sudanese authorities at Khartoum International Airport. The Organization closely monitors returns and will review and change/amend any measure within the AVRR procedures to countries where mistreatment of voluntary or forcibly returnees are reported."¹⁵³

IOM zegt verder geen klachten te hebben ontvangen van Soedanese terugkeerders over slechte behandelingen of opsluitingen:

"IOM did not receive any complaint by Sudanese returnees and IOM is not aware of specific profiles being deliberately targeted."¹⁵⁴

Het Australische DFAT ziet geen aanwijzingen dat asielzoekers bij terugkeer naar Soedan als dusdanig kunnen worden herkend door de gemeenschap of dat ze kwetsbaarder zouden zijn voor discriminatie of geweld. De belangrijkste uitdaging voor zij die terugkeren naar Soedan, aldus DFAT, is het gebrek aan financiële ondersteuning voor een vlotte re-integratie in de maatschappij, in het bijzonder in Khartoem.¹⁵⁵ DFAT ziet wel risico's voor degenen die een bedreiging vormen voor de regering, zoals uitgesproken opposanten.¹⁵⁶

In een rapport van september 2014 benadrukt Waging Peace dan weer dat Soedanezen in heel Soedan, van alle segmenten van de bevolking, risico lopen op vervolging wanneer ze een tijd in het buitenland hebben doorgebracht: "men and women; the rich and the poor; those from the capital as well as those from Darfur and the Nuba Mountains; politicians as well as farmers".¹⁵⁷ Het Britse Upper Tribunal volgt deze redenering niet en stelt dat de Soedanese getuigen die Waging Peace heeft gesproken risicoprofielen hebben, zoals niet-Arabische Darfoeri, mensenrechtenactivisten en politieke opposanten. Het Upper Tribunal concludeert dat het niet om "random targets" gaat.¹⁵⁸

De door het CGVS geraadpleegde bronnen hebben uiteenlopende visies op het risico bij terugkeer naar Soedan.

Een door het CGVS geraadpleegde mensenrechtenadvocaat uit Khartoem onderscheidt twee situaties:

- Media en mensenrechtenactivisten zijn op de hoogte van de repatriëring. De veiligheidsdiensten laten de gerepatrieerden de luchthaven verlaten. Arrestaties volgen later, maar veel gerepatrieerden weten te ontsnappen.
- De repatriëring geraakt niet publiek bekend en advocaten en mensenrechtenactivisten raken de luchthaven niet binnen omwille van de strenge veiligheidsmaatregelen. De meeste gerepatrieerden worden gearresteerd, langere tijd vastgehouden, ondervraagd, gefolterd.¹⁵⁹

Volgens Mukhtar Albaqir (KACE Sudan) hangt de duur van de detentie vaak af van het feit of de familie op de hoogte is van de repatriëring, de zaak opvolgt bij de NISS en de vrijlating kan

¹⁵³ International Organization for Migration (IOM) Brussel, e-mail, 12/01/2018

¹⁵⁴ International Organization for Migration (IOM) Brussel, e-mail, 12/01/2018

¹⁵⁵ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p. 26, [url](#)

¹⁵⁶ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p. 26, [url](#)

¹⁵⁷ Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 4, 28, [url](#)

¹⁵⁸ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 179, [url](#)

¹⁵⁹ Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

bespoedigen. Zonder tussenkomst van de familie kan een individu jaren door de NISS worden vastgehouden, aldus KACE Sudan.¹⁶⁰

Verschillende door het CGVS gecontacteerde bronnen (een mensenrechtenactivist en een journalist uit Khartoem; Eric Reeves; HUDO; DWAG; DRDC; KACE Sudan) stellen dat personen die terugkeren of worden gerepatriëerd, waaronder afgewezen asielzoeker, waarschijnlijk zullen worden ondervraagd door de NISS en naargelang de antwoorden zal worden vrijgelaten of opgesloten en mogelijk gefolterd. Niemat Ahmadi van de DWAG stelt dat de identiteits- en reisdocumenten meestal worden geconfisqueerd. Reeves stelt dat een asielaanvraag, in het bijzonder in Europa, een "politiek profiel" creëert.¹⁶¹

Volgens Geir Skogseth van Landinfo daarentegen kon geen enkele bron tijdens de verschillende Noorse *fact finding*-missies informatie geven over afgewezen asielzoekers die na vrijwillige of gedwongen terugkeer problemen ondervonden met de Soedanese autoriteiten. Landinfo hoorde wel van verschillende gevallen waarbij politiek actieve Soedanezen na terugkeer werden gearresteerd en gefolterd door de NISS, maar het ging dan om vrijwillige terugkeerders met een eerder "hoog" profiel.¹⁶²

Skogseth merkt op dat er een uitgebreide Soedanese diaspora in het buitenland bestaat, van arbeidsmigranten in de naburige Arabische landen (de Golf, Libië, Egypte) enerzijds tot anderzijds arbeids- en studiemigranten uit de middenklasse en de meer geprivilegieerde elite in zowel de Arabische wereld als het Westen. Bijgevolg reist een groot aantal Soedanezen dagelijks het land in en uit per vliegtuig, over land (Egypte, Libië) of per boot (Saudi-Arabië). Velen van hen verblijven langere tijd in het buitenland. Zelfs een alomtegenwoordige inlichtingendienst als de NISS moet prioriteiten stellen. Skogseth vermoedt daarom dat een langer verblijf in het buitenland of een mogelijke asielaanvraag geen achterdocht wekken bij de autoriteiten.¹⁶³

Magnus Taylor (ICG) acht het best mogelijk dat iemand die terugkeert naar Soedan problemen ondervindt, "but not all people, and not all people all the time". Het hangt van de persoon af, en het is waarschijnlijker als je politiek actief bent, als je tot de oppositie behoort. Maar ook dan is het niet zeker dat het altijd gebeurt, aldus Taylor. Wat Darfoeri betreft wordt vaak aangenomen dat ze allemaal problemen ondervinden, zegt Taylor, maar er leven heel veel Darfoeri overal in het land. Het is onwaarschijnlijk dat die allen worden geïnterviewd. Afkomstig zijn uit Darfoer verhoogt wel de mogelijke interesse van de NISS. Studenten, in het bijzonder Darfoeri, worden als een ernstige bedreiging beschouwd. Taylor merkt op dat etnische en religieuze profielen vaak met politiek verweven zijn. Een Soedanese christen van de Nuba Mountains, bijvoorbeeld, zal met de rebellen in Zuid-Kordofan worden geassocieerd. Maar niet alle Soedanese christenen hebben problemen.¹⁶⁴

Bushra Gamar (HUDO) merkt op dat sommige vrijwillige terugkeerders hun terugkeer eerst hebben onderhandeld met de Soedanese ambassade (bijvoorbeeld in het kader van vredesakkoorden met kleinere gewapende groepen in Darfoer).¹⁶⁵

¹⁶⁰ Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018

¹⁶¹ Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018 ; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mail, 13/01/2018; Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mail, 16/01/2018; Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018; Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018

¹⁶² Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 11/01/2018

¹⁶³ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 12/01/2018

¹⁶⁴ Taylor M., analist voor Soedan en Oeganda, International Crisis Group (ICG) Horn of Africa project, e-mail, 11/01/2018

¹⁶⁵ Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mail, 16/01/2018

De Soedanese journalist en analist Tajeldin Adam suggereert in zijn e-mail aan het CGVS andere opties dan KIA om Darfoeri te repatriëren:

"The best option in my view is to deport them through a neighboring country, such as Chad, Uganda or even South Sudan. For instance, the vast majority of Darfuris who were sent back from Israel via a third country arrived peacefully to their home towns or desired destination. Khartoum Airport is a risky option."¹⁶⁶

Alhadi Agabeldour (AFIIP) stelt dat iedereen die in de luchthaven van Khartoem aankomt geterroriseerd wordt door de angst voor wat gaat volgen.¹⁶⁷

UNHCR Brussel, ten slotte, antwoordt in zijn e-mail aan het CGVS geen informatie te hebben over de behandeling van vrijwillige of gedwongen terugkeerders:

"UNHCR does not have information on the treatment of voluntary or forcibly returned Sudanese nationals at the Khartoum International Airport."¹⁶⁸

2.3.2. Risicoprofielen

De internationale jurisprudentie somt verscheidene groepen op die doorgaans grotere risico's lopen. (zie ook 3. Internationale rechtspraak over repatriëring naar Soedan)

Het EHRM geeft in arresten van 2015 en 2016 een niet-exhaustieve lijst van risicoprofielen: niet-Arabische Darfoeri; personen die in het verleden al te maken gehad hebben met de veiligheidsdiensten; personen die zich in de media kritisch uitlaten over het regime; personen die in het buitenland contacten hebben met de oppositie; personen met persoonlijke of familiale banden met oppositieleiden, politieke opposanten; Darfoeri die naar het buitenland gereisd zijn.¹⁶⁹

Het Upper Tribunal stelt in 2016 dat niet alle journalisten, niet-Arabieren, Darfoeri of mensen uit Zuid-Kordofan gearresteerd worden, maar dat het wel kenmerken zijn die het risico verhogen, net zoals eerdere opsluitingen of activiteiten bij de oppositie.¹⁷⁰

Etnische profielen

Niet alle bronnen schatten het risico voor personen uit conflictgebieden zoals de regio Darfoer en de deelstaten Zuid-Kordofan (met de Nuba Mountains) en Blauwe Nijl, en in het bijzonder voor niet-Arabische Darfoeri, op dezelfde manier in.

Het Britse Upper Tribunal zegt in een beslissing van 2015 uitdrukkelijk dat de term "Darfoeri" moet begrepen worden als een etnische kwalificatie en niet als een geografische. Het risico is bijgevolg even groot voor niet-Arabische Darfoeri die in Darfoer of buiten Darfoer geboren zijn en/of wonen.¹⁷¹

Zowel het Britse Upper Tribunal als het EHRM hebben zich in hun laatste arresten met betrekking tot Darfoeri uit 2015 uitgesproken tegen de repatriëring van niet-Arabische Darfoeri.

Het Upper Tribunal citeert de UK Border Agency (UKBA) Operational Guidance Note on Sudan van 2 november 2009 die stelt dat alle Darfoeri, "regardless of their political or other affiliations", een reëel

¹⁶⁶ Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 19/09/2017

¹⁶⁷ Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

¹⁶⁸ Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) Brussel, e-mail, 23/01/2018

¹⁶⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], [url](#); Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 26, [url](#)

¹⁷⁰ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 203, [url](#)

¹⁷¹ Upper Tribunal, 05/01/2015, p. 1, [url](#)

risico op vervolging lopen.¹⁷² In 2015 herhaalt het EHRM dat de Soedanese autoriteiten bijzonder wantrouwig staan tegenover Darfoeri die naar het buitenland reizen of er verbleven hebben.¹⁷³

Beide hoven verwijzen naar een rapport van UNHCR van 28 november 2008 dat stelt dat Darfoeri in Khartoem een hoog risico lopen op arbitraire arrestaties en dat Darfoeri die naar het buitenland reizen door de veiligheidsdiensten met wantrouwen worden bekeken.¹⁷⁴

De Britse Soedan-onderzoeker Verney meent dat arrestaties en detenties van niet-Arabische Darfoeri gebeuren omwille van racistische motieven, als deel van de "genocidale" en "etnocidale" vernietiging van hun gemeenschappen, en dus niet wegens werkelijke indicaties van banden met rebellengroepen. De Soedanese autoriteiten kennen een politieke kleur toe op basis van de etnische identiteit, niet omwille van een werkelijk politiek profiel. Volgens Verney vinden er honderden arrestaties van niet-Arabische Darfoeri met een "laag profiel" plaats.¹⁷⁵

Waging Peace benadrukt in een document van oktober 2017 dat niet-Arabische Darfoeri een risico blijven lopen in Soedan, ook als ze naar Khartoem worden gestuurd. Volgens de organisatie zullen personen van deze etnische origine (of waarvan men vermoedt dat ze tot deze etnische groep behoren) in de hoofdstad met meer systematische vormen van discriminatie en vervolging worden geconfronteerd die de hervestiging in de stad in de weg staan.¹⁷⁶

De Britse ambassade in Khartoem verneemt in 2013 van mensenrechtenorganisaties dat terugkeerders uit Darfoer en Nuba meer risico lopen om aangehouden te worden bij aankomst dan andere Soedanezen.¹⁷⁷

Amnesty International meent dat Soedanezen uit conflictgebieden zoals de regio Darfoer en de deelstaten Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl niet naar het land mogen worden teruggestuurd omdat ze er een ernstig risico op mensenrechtenschendingen lopen.¹⁷⁸ Ook verschillende door het CGVS gecontacteerde bronnen (Amnesty International; een Soedan-expert van een internationale organisatie; een Soedanese journalist; DWAG; Tajeldin Adam; ACJPS; DRDC; KACE Sudan) zijn die mening toegedaan.¹⁷⁹ Suliman Baldo verklaart dat de Soedanese veiligheidsdiensten gedetineerden uit conflictgebieden eerder onderwerpen aan racistische beledigingen en mishandeling, inclusief foltering, vergeleken met andere gevangenen van Noord- en Centraal-Soedan. De meeste jongeren die het land verlaten komen van deze conflictgebieden, aldus Baldo.¹⁸⁰ Een aantal contactpersonen (DWAG; DBA; een mensenrechtenadvocaat uit Khartoem; ACJPS; DRDC) zeggen dat de Fur, de Massalit, de Zaghawas de meest geviseerde etnische groepen zijn.¹⁸¹ Een Soedanese professor in

¹⁷² Upper Tribunal, 05/01/2015, par. 10, [url](#)

¹⁷³ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 57, [url](#)

¹⁷⁴ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 63, [url](#) ; Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 24, [url](#)

¹⁷⁵ Verney P., 10/01/2018, pp. 1-4

¹⁷⁶ Waging Peace, 24/10/2017

¹⁷⁷ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 25, [url](#)

¹⁷⁸ Amnesty International, 03/11/2016, p. 45, [url](#)

¹⁷⁹ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018; Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018; Adam T., journalist, analyst Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 22/01/2018; African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018; Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018; Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018; El Faki A.M., onderzoeker McMaster University in Canada, e-mail, 24/01/2018; Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018

¹⁸⁰ Baldo S., senior advisor Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018

¹⁸¹ Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018; Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018 ; Ahmadi N., stichtster en voorzitter

mensenrechtenwetgeving stelt dat niet elke terugkeerder in KIA problemen heeft, en ziet eerder risico's voor personen die een bepaalde etnische origine combineren met politieke activiteit, bijvoorbeeld een Darfoeri verdacht van betrokkenheid bij een rebellengroep.¹⁸²

Verschillende contactpersonen (Eric Reeves; Waging Peace; een Soedanese mensenrechtenactivist (A); een Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D)) menen dat Darfoeri in het bijzonder verdacht worden, des te meer, volgens Tubiana, als ze in het Westen of in Israël asiel hebben gevraagd. Maar de meeste contactpersonen noemen ook andere Afrikaanse etnische groepen zoals de Nuba. Darfoeri met "politieke profielen" - soms op basis van verre familiebanden met rebellengroepen of deelname aan een of andere politieke activiteit, aldus Reeves - lopen een groot risico op arrestatie, detentie, foltering. Waging Peace merkt op dat heel veel activiteiten een politieke lading hebben, en dat dit ook kan gelden voor journalisten, leraars, mensenrechtenactivisten, humanitaire helpers enzovoort. Ook een asielaanvraag zal volgens Waging Peace waarschijnlijk de aandacht trekken van de autoriteiten.¹⁸³

Abdelrahman Elgasim (DBA) stelt dat doorgaans de paspoorten van Darfoeri worden geconfisqueerd en dat de drager wordt ondervraagd over alle aspecten van zijn leven (geboorteplaats, etnische afkomst, ouders, broers en zussen en partners, politieke strekking, beroep). Daarna moet hij een verklaring tekenen het land niet te verlaten. Deze Darfoeri komen terecht op een lijst met personen die een reisverbod krijgen. Abdelrahman Elgasim erkent dat er een aantal Darfoeri op belangrijke posten binnen de administratie werken. Maar de meesten onder hen zijn lid van de Islamic Movement, en zijn door de godsdienst gebonden met het islamistische bestuur, aldus Elgasim.¹⁸⁴

Andere bronnen stellen dat het etnische profiel op zich onvoldoende risico inhoudt bij terugkeer en bepleiten een meer geïndividualiseerde aanpak waarbij ook het politieke profiel in rekening wordt gebracht.

Zo gaven verschillende gesprekspartners (IOM; UNHCR; westerse ambassades; een Soedanese ngo) begin 2016 aan de Brits-Deense onderzoeksmis­sie te kennen dat de etnische afkomst van een terugkeerder geen invloed had op de ontvangst op de luchthaven van Khartoem. Volgens UNHCR is het, vanwege de grote etnische diversiteit - zeker in Darfoer - en de gemengde etnische afkomst van sommige Soedanezen, niet evident personen anders te behandelen op basis van hun etnische afkomst. Personen afkomstig uit Darfoer of uit de Two Areas kunnen zich wel verwachten aan onbeschoft gedrag en afpersing, aldus een westerse ambassade, en aan meer intensieve ondervragingen en, als ze verdacht worden van antiregeringsactiviteiten, aan detentie, aldus de in Kampala gebaseerde Soedanese mensenrechtenorganisatie National Human Rights Monitors Organization (NHRMO).¹⁸⁵

Het Zwitserse Federal Administrative Court (FAC) stelde al in mei 2013 dat de situatie in Darfoer, hoewel nog steeds onstabiel, verbeterd is en dat de aanvallen tegen de niet-Arabische Darfoeri verminderd zijn. Het FAC besluit dat Darfoeri "additional distinguishing features, such as political or other affiliations" dienden aan te brengen om hun vrees voor vervolging hard te maken.¹⁸⁶

Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018; African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018; Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018

¹⁸² Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018

¹⁸³ Tubiana J., onafhankelijke journalist en expert Soedan, Tsjaad, Hoorn van Afrika, e-mails, 19/09/2017, 01/10/2017; Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mail, 13/01/2018; Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D), e-mail, 25/01/2018 ; Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

¹⁸⁴ Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018

¹⁸⁵ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 17, 106-107, [url](#)

¹⁸⁶ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], p. 10, [url](#)

De Britse ambassade in Khartoem zegt in 2016 dat haar contacten met Darfoeri uit de civiele gemeenschap en de politiek, met VN-agentschappen en met andere ambassades niet wijzen op etnische vervolging van niet-Arabische Darfoeri die buiten Darfoer wonen.¹⁸⁷ De ambassade voegt eraan toe dat heel wat Darfoeri, ook van niet-Arabische afkomst, werken bij de overheid, de veiligheidsdiensten en in de media.¹⁸⁸

Het Britse Home Office stelt in augustus 2017 dat Darfoeri van niet-Arabische origine in Khartoem geen algemeen risico op vervolging of ernstige schade lopen enkel op grond van hun etnische afkomst. Het wijkt hiermee af van de jurisprudentie van het Britse Upper Tribunal van 2015 dat stelt dat Darfoeri van niet-Arabische origine recht hebben op internationale bescherming en geen intern vestigingsalternatief hebben,¹⁸⁹ en van de eigen beleidslijn van 2016 die deze jurisprudentie nog volgde.¹⁹⁰ Het Home Office meent dat in Khartoem voor niet-Arabische Darfoeri de etniciteit een factor is die de aandacht van de overheid kan trekken en, afhankelijk van iemands profiel of activiteiten, een risico op vervolging of ernstige schade kan inhouden. Het Home Office voegt hieraan toe dat Darfoeri in Khartoem worden geconfronteerd met discriminatie binnen openbare diensten, onderwijs en tewerkstelling, met gedwongen uitwijzingen en met maatschappelijke discriminatie (*harassment*) door andere Soedanezen, en dat ze geen toegang hebben tot humanitaire bijstand, maar dat deze factoren niet ernstig genoeg zijn om van vervolging te spreken. Elk geval wordt op individuele basis beoordeeld. Het Home Office merkt op dat terugkeer naar Soedan steeds naar de hoofdstad gebeurt en beschouwt terugkeer naar Khartoem als een over het algemeen aanvaardbare optie, ook voor degenen die voorheen niet in de hoofdstad leefden. Indien een persoon kan aantonen dat hij een risico op vervolging of ernstig risico loopt bij terugkeer naar Khartoem is een intern vestigingsalternatief elders in Soedan geen optie.¹⁹¹

ACJPS zegt geen bewijs te hebben dat personen enkel omwille van hun etnische afkomst gevisieerd worden. Etniciteit is een ingewikkeld gegeven, aldus de ngo, en etnische geschillen worden door de regering met politieke doeleinden uitgebuit.¹⁹²

Politieke profielen

Alle geraadpleegde bronnen zijn het erover eens dat Soedanese opposanten risico lopen op vervolging bij terugkeer als ze politiek actief zijn in het buitenland, waar de geheime diensten de diaspora monitort.

Verschillende door de Brits-Deense missie geraadpleegde bronnen (UNHCR; westerse ambassades; Soedanese advocaten en activisten in Khartoem en Kampala; een Soedanese journalist) onderstreepten dat terugkeerders met een politiek profiel, of met banden met rebellenbewegingen, op de luchthaven in Khartoem op een grondige ondervraging kunnen rekenen en/of gearresteerd kunnen worden.¹⁹³

Ook verschillende door het CGVS geraadpleegde bronnen (Soedan-expert van een internationale mensenrechtenorganisatie; ACJPS; een mensenrechtenactivist (C) uit Khartoem; DBA; een journalist uit Khartoem; Soedanese professor; KACE Sudan) zijn de mening toegedaan dat activisten, uitgesproken critici van het regime en leden van de oppositie risico lopen bij terugkeer. Als de

¹⁸⁷ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 23, [url](#)

¹⁸⁸ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 23, [url](#)

¹⁸⁹ Upper Tribunal, 05/01/2015, par. 10, [url](#)

¹⁹⁰ United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: Failed asylum seekers. Version 2.0*, p. 5, 08/2016, [url](#)

¹⁹¹ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Non Arab Darfuris. Version 1.0*, 08/2017, pp. 8-9, [url](#)

¹⁹² African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018

¹⁹³ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 16, [url](#)

activisten gekend zijn als communist, als seculier persoon of als politiek opposant riskeren ze bijkomende mishandeling, aldus Muqhtar Alqabir (KACE Sudan). Het ACJPS zegt dat arrestaties soms kort duren en dan vooral een vorm van intimidatie zijn, maar dat personen die als een echte bedreiging worden beschouwd langer kunnen worden opgesloten. De organisatie denkt in de eerste plaats aan advocaten, journalisten en studenten. Een arrestatie kan zelfs voorkomen bij *social visits*, aldus de Soedanese mensenrechtenactivist. Een lid van de Sudanese Congress Party werd gearresteerd toen hij de begrafenis van zijn moeder bijwoonde. Dit proces is arbitrair en hangt van de perceptie van de NISS- of immigratieagent af.¹⁹⁴

Geir Skogseth van Landinfo stelt dat de Soedanese autoriteiten, in het bijzonder de NISS, elke politieke activiteit, in de brede zin van het woord, nauwlettend in de gaten houden, ook activiteiten in de diaspora. Personen die in het buitenland politieke activiteiten ontplooien kunnen bij terugkeer problemen ondervinden met de NISS, aldus Skogseth, ongeacht of het een vrijwillige of gedwongen terugkeer betreft.¹⁹⁵ Een medewerkster van een internationale organisatie stelt dat de behandeling bij terugkeer heel sterk afhangt van het persoonlijke profiel. Het is erg gevaarlijk voor een in het buitenland politiek actieve persoon om terug te worden gestuurd, maar als de persoon gewoon vertrokken is voor een beter leven, dan blijft het bij een ondervraging.¹⁹⁶

De DBA meende dat activisten uit Darfoer of de Two Areas het grootste risico lopen bij aankomst op de luchthaven. De NHRMO verklaarde aan de Brits-Deense onderzoeksmissie dat personen uit die gebieden bij terugkeer na een lang verblijf in het buitenland uitgebreid worden ondervraagd over hun politieke doen en laten en dat ze opsluiting riskeren als ze worden verdacht van regeringsvijandige activiteiten. De organisatie stelde dat haar medewerkers niet veilig naar Khartoem kunnen reizen. Twee mensenrechtenadvocaten uit Khartoem verklaarden aan de onderzoeksmissie dat het wel gebeurt dat personen om politieke redenen op de luchthaven zelf worden gearresteerd, maar dat het niet zo courant is. Het komt vaker voor dat de inlichtingendienst bij aankomst inlichtingen inwint over een terugkeerder met een interessant profiel en nadien de persoon oppakt. De in Khartoem werkzame organisatie EAC merkte dan weer op dat de arrestatie van personen met een politiek profiel minder courant is sinds de ondertekening van het Comprehensive Peace Agreement van 2005¹⁹⁷ en de terugkeer van een aantal Soedanese oppositiegroeperingen.¹⁹⁸

Een Soedan-researcher van HRW verklaarde in juli 2016 aan het Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD) dat een Darfoeri die terugkeert via de luchthaven van Khartoem vermoedelijk niet louter op basis van zijn afkomst wordt geïnterviewd. Mogelijke discriminatie, ondervraging en arrestatie hangen eerder af van het profiel van de persoon in kwestie, met name iemands etnische achtergrond of politieke activiteiten die vermoedens kunnen wekken van sympathie voor rebellenbewegingen. De HRW-medewerker voegde hieraan toe dat lidmaatschap van de Hizb al-Umma (National Umma Party, NUP) niet noodzakelijk een verzwarende

¹⁹⁴ Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018; Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018; African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018; Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (C), Skype-gesprek, 23/01/2018; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018; Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018

¹⁹⁵ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 12/01/2018

¹⁹⁶ Medewerkster van een internationale organisatie met meerdere jaren ervaring in Soedan, Skype-gesprek, 17/01/2018

¹⁹⁷ Het Comprehensive Peace Agreement van 9 januari 2005 tussen de in Khartoem regerende National Congress Party (NCP) en de Zuid-Soedanese rebellenbeweging Sudan People's Liberation Movement/Army (SPLM/A) maakte een einde aan een meer dan twintig jaar durend intern conflict: International Crisis Group (ICG), 25/07/2005, [url](#)

¹⁹⁸ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 15-16, [url](#)

factor is aangezien deze politieke beweging net als enkele andere partijen tot de “acceptable opposition” behoren.¹⁹⁹

Jérôme Tubiana antwoordde in juli 2016 daarentegen aan ACCORD dat Darfoeri waarschijnlijk worden ondervraagd door de veiligheidsdiensten, en mogelijk worden geslagen of gefolterd, gevangen worden gezet of zelfs worden vermoord. Hij voegt eraan toe dat lidmaatschap van de Hizb al-Umma of van andere oppositiepartijen een verzwarende factor is.²⁰⁰

Amnesty International meent dat Soedanezen die uit andere streken komen dan de conflictgebieden Darfoer en de Two Areas maar die ervan beschuldigd worden oppositie te voeren niet naar Soedan mogen worden teruggestuurd.²⁰¹

Het Britse Upper Tribunal stelt in april 2016 dat niet alle politieke tegenstanders worden vervolgd en dat de graad van activiteit vrij hoog moet zijn. Het hof zegt dat activiteiten *sur place*, in het buitenland, een risico kunnen inhouden, bijvoorbeeld als het om publieke acties gaat die gekend zijn door de inlichtingendiensten. De NISS stelt heel snel fiches op over opposanten, maar niet al die fiches worden uiteindelijk gebruikt, aldus het hof.²⁰² Al zegt de Britse Soedanexpert Verney, geraadpleegd door het Upper Tribunal, dat soms een vermoeden volstaat om iemand op te pakken.²⁰³

Op basis van deze rechtspraak stelt het Britse Home Office dat personen die zich tegen de regering kanten, zoals leden van de politieke oppositie of van de civiele maatschappij, studentenactivisten of journalisten, vervolging of ernstige schade riskeren, bijvoorbeeld willekeurige arrestatie en detentie, gedwongen verdwijning en mishandeling. Het Home Office voegt eraan toe dat niet iedereen die tot deze risicogroepen behoort - dus niet alle studenten, journalisten of politieke opposanten - automatisch zal worden vervolgd en schat het risico als volgt in:

“The risk a person faces will depend on their profile and activities, and whether they are likely to be perceived as a threat to, and attract the attention of, the authorities in such a way that amounts to more than a routine, commonplace risk of detention and questioning but meets the threshold of a real risk of persecution or serious harm.”²⁰⁴

In een e-mail aan het CGVS betreurt de ngo Waging Peace dat het Upper Tribunal en het Home Office de wijdverspreide arrestaties en detenties bij terugkeer minimaliseert om zo de drempel van “risico op ernstige schade” niet te halen. De ngo heeft het over een “unwarranted reformulation of the Refugee Convention”. Bovendien is het zo aan de asielzoeker te bewijzen dat hij een “person of interest” is, aldus Waging Peace, dat daarbij net wijst op de arbitraire aard van de repressie in Soedan enerzijds en de politieke aard van de asielaanvraag zelf anderzijds.²⁰⁵

Een aantal door het CGVS gecontacteerde bronnen (Waging Peace; een mensenrechtenactivist (C) en een journalist uit Khartoem; een mensenrechtenadvocaat uit Khartoem; Soedanese professor) hebben weet van een “zwarte lijst” van gezochte personen die tot arrestatie leidt.²⁰⁶ De NISS houdt een databank bij, die erg gedetailleerd en gesofisticeerd is, volgens Reeves²⁰⁷, en stelt dossiers

¹⁹⁹ Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD), 09/2017, p. 125, [url](#)

²⁰⁰ Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD), 09/2017, p. 125, [url](#)

²⁰¹ Amnesty International, 03/11/2016, p. 45, [url](#)

²⁰² Upper Tribunal 14/04/2016, par. 37, [url](#)

²⁰³ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 159, [url](#)

²⁰⁴ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Opposition to the government, including sur place activity. Version 1.0*, 08/2017, p. 12, [url](#)

²⁰⁵ Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

²⁰⁶ Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018; Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018; Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

²⁰⁷ Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mail, 13/01/2018

samen over personen, aldus een Soedanese mensenrechtenactiviste en een medewerkster van een internationale organisatie. Die laatste gelooft weliswaar niet dat dat ook gebeurt voor personen die niet als een gevaar worden beschouwd.²⁰⁸

Een aantal getuigenissen uit hun rapport van 2014 tonen volgens Waging Peace dat prominente Soedanese activisten en oppositieleiden verschillende keren zonder problemen naar Soedan kunnen terugkeren, mogelijk omwille van hun status, maar dat dit privilege in tijden van hoogspanning kan herroepen worden. Het tijdstip van terugkeer naar Soedan kan dus een risicofactor zijn. De organisatie verwijst naar de arrestatie van Mariam El Mahdi, vicevoorzitter van de Hizb al-Umma of de getuigenis van Dr. Sidgi Awad Kaballo, een lid van de Sudanese Communist Party.²⁰⁹

2.4. Overzicht van gerapporteerde problemen met autoriteiten bij aankomst in Khartoem

Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de door de pers en door lokale en internationale organisaties gerapporteerde problemen met de autoriteiten die gerepatrieerde Soedanezen ondervonden bij terugkeer, hoofdzakelijk op de luchthaven van Khartoem, maar in een aantal gevallen ook nadien. De aandacht gaat hier voornamelijk naar de recentere gevallen (2015 tot heden).

Het CGVS vroeg ook aan de geraadpleegde contactpersonen of ze op de hoogte zijn van concrete gevallen waarbij personen die terugkeerden of werden gerepatrieerd problemen ondervonden. Ongeveer de helft van de contactpersonen verwijst naar dergelijke concrete gevallen, gaande van louter ondervraging door de inlichtingendiensten tot foltering. Meerdere contactpersonen verwijzen naar gevallen die ook door de regionale pers min of meer uitgebreid werden behandeld, namelijk de repatriëring van Soedanese asielzoekers en vluchtelingen door Jordanië eind 2015 en de dood in hechtenis van een vanuit Israël teruggekeerde asielzoeker. Daarnaast komen ook enkele gevallen van terugkeer of repatriëring vanuit Italië, het Verenigd Koninkrijk, Oeganda en Saoedi-Arabië ter sprake, en een repatriëring vanuit Juba waarbij het vertrekpunt onbekend is.

Jordanië

Meerdere bronnen (advocaten en ngo's in Khartoem en in het buitenland) verklaarden aan de Brits-Deense onderzoeksmissie dat een deel van de zowat 800 Soedanezen die in december 2015 door Jordanië werden gerepatrieerd bij aankomst werden gearresteerd, dat het mogelijk is dat sommigen een langere periode werden vastgehouden of fysiek werden mishandeld en/of een rapporteringsplicht en reisverbod kregen opgelegd. Anderen (IOM; ngo's en een journalist in Khartoem) meenden dat de terugkeerders uit Jordanië probleemloos werden ontvangen.²¹⁰

Amnesty International sprak in januari 2016 met twaalf door Jordanië gerepatrieerde Soedanezen, voornamelijk Darfoeri. De getuigen verklaarden bij aankomst te zijn gearresteerd, geslagen en gefolterd, maar Amnesty International vermeldt in haar publieke rapporten geen verdere details.²¹¹ Het CGVS ontving van Amnesty International's researcher voor Soedan zes van deze getuigenissen die de organisatie ook aan het Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) overmaakte (zie bijlage).²¹² Alle zes de getuigen werden ze op 18 december 2015 door

²⁰⁸ Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D), e-mail, 25/01/2018; Medewerkster van een internationale organisatie met meerdere jaren ervaring in Soedan, Skype-gesprek, 17/01/2018

²⁰⁹ Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 29, [url](#)

²¹⁰ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 14, [url](#)

²¹¹ Amnesty International, 03/11/2016, p. 45, [url](#) ; Amnesty International, 07/2017, p. 15, [url](#)

²¹² De Amnesty International-researcher voor Soedan verzamelde de getuigenissen per telefoon en via Skype in Caïro. Hij zegt dat enkel de belangrijkste getuigenissen aan het OHCHR werden overgemaakt en dat aan de overige getuigen geen toestemming werd gevraagd om de informatie publiek te maken: Amnesty International Vlaanderen, e-mail, 30/01/2018

Jordanië naar Soedan gerepatriëerd. Alle zes verlieten ze korte tijd later opnieuw Soedan en trokken naar Egypte waar ze bij het UNHCR asiel vroegen. Volgens de mensenrechtenorganisatie verklaarden alle getuigen dat ze tijdens de detentie door agenten van de NISS werden geslagen, geboeid, geblinddoekt en beledigd door agenten van de NISS. Hij wijst er ook op dat de Soedanezen bij aankomst etnisch werden geprofileerd. De personen afkomstig uit Darfoer werden van de anderen gescheiden, kregen ernstige raciale beledigingen te verduren en werden aan een hardere, vernederende behandeling onderwerpen omdat ze geen "echte Soedanezen" zijn.²¹³

De getuigen, vier mannen en twee vrouwen, legden de volgende verklaringen af:

- Een man (onbekende etnische en geografische afkomst) die deelnam aan de *sit-ins* voor de kantoren van UNHCR in Amman bracht na terugkeer naar Khartoem 22 dagen in hechtenis door en werd gefolterd (geslagen en bedreigd). De ondervragers wilden weten waarom hij met Al Jazeera TV had gesproken in Jordanië. In januari 2016 werd hij vrijgelaten.
- Een man (onbekende etnische en geografische afkomst) werd bij aankomst in Khartoem samen met de andere mannen gescheiden van de vrouwen en kinderen. Ze werden ondervraagd over hun etnische afkomst (*tribe*) en hun asielaanvraag, geslagen en bedreigd. De man bracht vier dagen in detentie door. Hij wist te ontsnappen met enkele anderen.
- Een man afkomstig uit Noord-Darfoer, van de Zaghawa-etnie, werd bij aankomst op de luchthaven ondervraagd door de NISS, werd omwille van zijn herkomst als "trouble maker" bestempeld en werd gedurende een week dagelijks geslagen en gefolterd.
- Een man afkomstig uit Darfoer, van de Zaghawa-etnie, verklaart dat de groep op de luchthaven door de media werd opgewacht, maar enkel "voor de show". Nadien werd hij door de NISS ondervraagd, onder meer over zijn etnische afkomst (*tribe*), bestempeld als rebel en geslagen en vernederd. Op zijn paspoort en dat van andere arrestanten werd een uitreisverbod van vijf jaar aangebracht. Hij wist uit de luchthaven te ontkomen.
- Een vrouw van de Baggara-etnie (geografische herkomst onbekend) werd samen met haar familieleden op 17 december 2015 op straat in Amman opgepakt. Op de luchthaven van Khartoem werd de groep gerepatriëerden door de media verwelkomd. Maar nadien ondervroegen agenten van de NISS hen over hun etnische afkomst (*tribe*). De vrouw werd gefouilleerd door vrouwelijke agenten en in het gezicht gemept en beledigd. Ze werd verweten Soedan te schande te hebben gemaakt. Ze werd opgehaald door haar familie, die ook werd ondervraagd, en mocht dezelfde dag nog de luchthaven verlaten.
- Een vrouw van Darfoer (etnische afkomst onbekend) werd door agenten van de NISS verweten het land te schande te hebben gemaakt, werd geboeid en ondervraagd over haar etnische afkomst (*tribe*). Ze werd enkele dagen opgesloten.²¹⁴

Waging Peace publiceert in januari 2017 twee getuigenissen van Soedanezen die beiden door UNHCR als vluchteling waren erkend in Jordanië maar toch werden gerepatriëerd.

- A.Y., afkomstig uit Zuid-Darfoer, werd in Khartoem gedurende 22 dagen opgesloten en geslagen. Hij werd ondervraagd over de demonstraties voor het UNHCR-gebouw in Amman, over zijn verklaringen in de media en zijn betrokkenheid bij een christelijke groep in Jordanië. Ook Amnesty International sprak met een getuige met een gelijkende naam. Het gaat mogelijk om dezelfde persoon.²¹⁵

²¹³ Amnesty International, s.d. [ontvangen van Amnesty International per e-mail op 16/01/2017]; Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018

²¹⁴ Amnesty International, s.d. [ontvangen van Amnesty International per e-mail op 16/01/2017]

²¹⁵ Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018

- A.A.O., afkomstig uit Darfoer en van de Tunjur-etnie, demonstreerde voor de UNHCR-gebouwen. In Khartoem werd hij drie dagen vastgehouden en ondervraagd over zijn etnische afkomst (*tribal affiliation*) en over zijn contacten met de christelijke gemeenschap. Hij zegt te zijn geslagen en vertoont de gevolgen van zweepslagen.²¹⁶

Ook Bushra Gamar (HUDO) geeft in zijn e-mail aan het CGVS de namen van een aantal gefolterde gerepatrieerden waarvan Amnesty International de getuigenissen opnam.²¹⁷

Niemat Ahmadi (DWAG) zegt in haar e-mail aan het CGVS dat haar organisatie in contact stond met familie van de gerepatrieerden. Slechts enkelen van hen wisten Soedan opnieuw te verlaten. Een Soedaneze vrouw in Jordanië genaamd A.B. verklaarde dat haar 24-jarige zoon bij de gerepatrieerden was, dat hij laatst op KIA was gezien maar nooit bij zijn familie is aangekomen en zijn moeder in Amman niet heeft gecontacteerd.²¹⁸

Ahmadi sprak ook met drie uit Jordanië gerepatrieerde Soedanezen die tijdens hun detentie werden gefolterd en te horen dat ze het land nooit meer mochten verlaten. Ze kregen de keuze: in de cel blijven, of gerekruteerd worden door de RSF en in Jemen gaan vechten. Ze veinsden voor de regering te willen werken, maar wisten tijdens hun training in Noord-Soedan te ontsnappen en het land te verlaten, aldus Niemat Ahmadi.²¹⁹

Ook in de pers, zoals het Jordaanse webzine 7iber, de Britse krant *The Guardian* of de in Washington gebaseerde online-publicatie Al-Monitor, verschenen een aantal getuigenissen. Gerepatrieerde Soedanezen verklaren te zijn ondervraagd, geïntimideerd en racistisch bejegend, gearresteerd, tot 45 dagen in geïsoleerde opsluiting te hebben doorgebracht en te zijn geslagen en gefolterd.²²⁰

Drie door Jordanië gerepatrieerde Soedanezen verklaarden aan het Jordaanse webzine 7iber dat de gerepatrieerde Soedanezen na controle in de luchthaven op bussen werden gezet, maar een eindje van de luchthaven werden tegengehouden door de veiligheidsdiensten. Sommige inzittenden konden vluchten, anderen werden gearresteerd.²²¹ *The Guardian* schrijft een maand na de feiten dat na de terugkeeroperatie volgens Soedaneze activisten en gerepatrieerden meer dan 100 personen werden aangehouden door de autoriteiten, en dat sommigen nog steeds niet terecht zijn.²²²

Israël

Mensenrechtenorganisaties merken op dat op een bezoek aan Israël volgens de Soedaneze wet een gevangenisstraf tot tien jaar staat. Volgens twee Israëlische organisaties Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF) en Hotline for Refugees and Migrants loopt iedereen die er in Soedan van verdacht wordt joods te zijn of contact te hebben met Israël gevaar. HRW stelt dat dit een situatie van *réfugié sur place* creëert, waarbij een gegronde vrees ontstaat door feiten of door activiteiten van de asielzoeker na vertrek uit zijn vaderland. De organisatie meent dat Israël Soedaneze vluchtelingen daarom op *prima facie*-basis moet erkennen.²²³

Niemat Ahmadi (DWAG) verwijst in haar e-mail aan het CGVS naar de verklaringen van een gedeserteerde politieofficier in de periode 2011-2013 over twintig Darfoeri die vanuit Egypte naar

²¹⁶ Waging Peace, 01/2017, [url](#)

²¹⁷ Enkel de initialen mogen worden vernoemd (A.H.A.; S.I.A.N.; E.O.S.; N.Z.I.; Y.I.; A.A.A.; M.E.; A.I.): Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mails, 17/01/2018, 18/01/2018

²¹⁸ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

²¹⁹ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

²²⁰ 7iber (Gibreel D.), 19/09/2017, [url](#) ; The Guardian (Staton B.), 19/01/2016, [url](#) ; The Japan Times, 21/12/2015, [url](#) ; Al Jazeera (Lucente A.), 03/02/2016, [url](#) ; Al-Monitor (Staton B.), 08/03/2017, [url](#)

²²¹ 7iber (Gibreel D.), 19/09/2017, [url](#)

²²² The Guardian (Staton B.), 19/01/2016, [url](#)

²²³ Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, p. 4, [url](#) ; Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, p. 16, [url](#)

Israël probeerden te vluchten, maar naar Soedan werden gerepatrieerd. Alle twintig werden ze naar een afgelegen plek in Noord-Soedan gevoerd en geëxecuteerd, aldus Ahmadi.²²⁴

Een aantal door de Brits-Deense onderzoeksmissie geïnterviewde bronnen (Soedanese mensenrechtenadvocaten en ngo's; een westerse ambassade) stelden begin 2016 dat personen die uit Israël terugkeren een hoger risico lopen op een grondige ondervraging en/of arrestatie.²²⁵ Meerdere bronnen (Soedanese advocaten, een Soedanese ngo, buitenlandse ngo's) verklaarden dat door Israël gerepatrieerde personen bij aankomst werden gearresteerd, dat sommigen mogelijk een langere periode werden vastgehouden of fysiek werden mishandeld en/of een rapporteringsplicht en reisverbod kregen opgelegd.²²⁶ Het Britse Upper Tribunal stelt in 2016 dan weer geen aanwijzingen te hebben dat Soedanezen die terugkeren uit Israël enkel om die reden vervolgd zouden worden, hoewel ze vermoedelijk wel zullen ondervraagd worden.²²⁷

HRW meldt in een rapport van september 2014 dat ze zeven Soedanezen interviewde die uit Israël waren teruggekeerd naar Soedan. Drie onder hen werden voor langere periodes vastgehouden. Een van hen die vier maanden vastzat, werd gefolterd met kokend water en elektrische schokken en ondervraagd over zijn banden met oppositiegroepen uit Darfoer. Een andere bracht acht weken in gevangenschap door, soms in eenzame opsluiting, en werd van landverraad beschuldigd. Een terugkeerder zou, volgens zijn broer, verdwenen zijn na terugkeer in Khartoem. Vier andere door HRW geïnterviewde terugkeerders werden vrijgelaten na kortere tijd.²²⁸

In januari 2014 bracht de Israëlische krant *Haaretz* het verhaal van een Soedanees die vanuit Israël was teruggekeerd naar Soedan met vrouw en kinderen. Hij verklaarde dat tijdens zijn afwezigheid, de ordediensten zijn moeder en andere familieleden "sloegen en intimideerden" en dat hij nadien met zijn familie onderdook en opnieuw Soedan verliet.²²⁹

ASSAF en Hotline for Refugees and Migrants, verzamelde een aantal getuigenissen van in 2014 vanuit Israël gerepatrieerde Soedanezen. Deze personen getuigen van confiscatie van hun documenten en bezittingen, opsluiting zonder proces, ondervraging over hun activiteiten in Israël en over Soedanese activisten en oppositiegroepen, foltering en beschuldiging van spionage. Allemaal werden ze na vrijlating nog bedreigd en ondervraagd door de politie. Een Soedanees getuigde dat een familielid was verdwenen na terugkeer vanuit Israël.²³⁰ Andere getuigen verklaarden aan mensenrechtenorganisaties of aan de Israëlische krant *Haaretz* dat familieleden in Soedan werden geïntimideerd of mishandeld omwille van hun verblijf in Israël.²³¹

Deze Israëlische organisaties vernamen van getuigen dat minstens veertien uit Israël teruggekeerde asielzoekers in Soedanese gevangenissen zouden zijn gestorven en twee in Darfoer zouden zijn aangevallen, maar voegen eraan toe dat ze deze informatie niet konden verifiëren.²³²

Volgens de e-mail van Alhadi Agabeldour (AFIIP) zitten sommigen uit Israël teruggekeerde Soedanezen nog steeds in de cel en zijn anderen nog altijd niet terecht. Nog anderen worden in hun

²²⁴ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

²²⁵ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, pp. 13, 18 [url](#)

²²⁶ United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, 08/2016, p. 14, [url](#)

²²⁷ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 191, [url](#)

²²⁸ Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, pp. 4, 42-46, [url](#)

²²⁹ Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, p. 45, [url](#)

²³⁰ Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, pp. 17-18, [url](#)

²³¹ Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, pp. 17-18, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, p. 45, [url](#)

²³² Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), Hotline for Refugees and Migrants, 04/2015, p. 18, [url](#)

dagelijkse familiale leven getroffen en kunnen niet werken in de openbare sector want worden als spionnen of verraders beschouwd.²³³

Meerdere bronnen vermelden de dood in hechtenis op 24 november 2016 van een Soedanees die bij aankomst op de luchthaven door de NISS was gearresteerd. Mohamed Ahmed Mohamed Adam (volgens Radio Dabanga) of Mohamed Ahmed Ali (volgens Waging Peace), die volgens zijn broer afkomstig is uit de deelstaat Al-Jazirah en niet politiek actief was, had zich na enkele jaren verblijf in Israël voor vrijwillige terugkeer opgegeven. De NISS beweerde dat de persoon uit het raam was gesprongen tijdens een ondervraging, hoewel de ramen van het gebouw volgens USDOS verzegeld zijn. Zijn familie vertelde aan de lokale media dat er geen uiterlijke tekenen te zien waren die wezen op een val van de vijfde verdieping, aldus Suliman Baldo in zijn antwoord aan het CGVS.²³⁴ Hij werd begraven zonder lijkschouwing, aldus Waging Peace en Radio Dabanga. Waging Peace beschouwt dit sterfgeval niet als een incident eigen aan repatriëringen vanuit Israël, maar als een illustratie van de behandeling van arrestanten door de NISS.²³⁵

De Soedaneese journalist en analist Tajeldin Adam zegt in een e-mail aan het CGVS dat de Darfoeri die door Israël via derde landen zijn gerepatriëerd veilig in hun oorspronkelijke woonplaats of op een andere bestemming zijn aangekomen, maar waarschuwt voor repatriëringen via KIA.²³⁶

Italië

Volgens de Britse ngo Sudan Social Development Organization (SUDO UK) kreeg slechts een van het veertigtal door Italië in augustus 2016 gerepatriëerde Soedanezen bij aankomst in Khartoem de kans met een Soedaneese krant te spreken. Dit enkel op voorwaarde dat hij spijt betuigde over zijn vertrek uit Soedan. Nadien mochten ze allemaal naar huis, maar ze moesten zich de volgende dag bij de NISS melden, waar ze ondervraagd werden over hun reis.²³⁷

De mensenrechtenadvocaat uit Khartoem vertelt in zijn e-mail aan het CGVS dat hij in december 2016 een door Italië gerepatriëerde Soedanees ontmoette. De persoon in kwestie werd met vijf anderen (drie Darfoeri, twee Nuba) gedurende 35 dagen vastgehouden, ondervraagd en gefolterd (slagen, heel koude temperaturen, onthouding van slaap). Hij werd nadien vrijgelaten en weet niet wat er met de anderen is gebeurd. Zelf wist hij opnieuw naar Europa te trekken.²³⁸

Amnesty International vernam van een van de gerepatriëerde Soedanezen dat er in de groep vijftien personen afkomstig uit Darfoer zaten. De rest kwam uit andere delen van Soedan. Getuigen verklaarden aan Amnesty International, aan de Sudanese Rights Group Huqooq en aan de door het CGVS gecontacteerde Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie dat ze bij aankomst werden ondervraagd over hun reis, identiteit en herkomst, en dat ze werden geslagen. Een andere getuige verklaarde de behandeling door de NISS aanvaardbaar te vinden.²³⁹ Waging Peace zegt nog andere getuigenissen te hebben gezien van deze door Italië gerepatriëerde Soedanezen die vrezen voor hun fysieke integriteit en die van hun families

²³³ Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

²³⁴ Baldo S., *senior advisor* Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018

²³⁵ Waging Peace, 01/2017, [url](#) ; Radio Dabanga, 25/11/2016, [url](#) ; United States Department of State (USDOS), 03/03/2017, [url](#)

²³⁶ Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 19/09/2017

²³⁷ Sudan Social Development Organization (SUDO UK), s.d., p. 2, [url](#)

²³⁸ Soedaneese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

²³⁹ Amnesty International, 29/09/2016, p. 10, [url](#) ; Amnesty International, 03/11/2016, pp. 44-45, [url](#) ; Sudanese Rights Group Huqooq, s.d., [url](#) ; Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018

en geloven dat ze door de inlichtingendienst worden gemonitord. De organisatie geeft geen details.²⁴⁰

De advocaten van ASGI die de vijf gerepatrieerde Darfoeri voor het EHRM vertegenwoordigen reisden in december 2016, voor de indiening van het beroep, naar Khartoem met een delegatie van de Europese parlementaire groep European United Left/Nordic Green Left (GUE/NGL).²⁴¹ Advocaat Dario Belluccio legt in zijn e-mail aan het CGVS uit dat ze alle vijf de Soedanese cliënten hebben ontmoet in Khartoem, maar dat het moeilijk was deze ontmoeting te organiseren, vooral omwille van de vrees van hun cliënten om te spreken over hun huidige persoonlijke situatie in Soedan. Hun vrees was ingegeven door de voortdurende controles waaraan ze werden onderworpen en de mogelijkheid dat het gesprek werd afgeluisterd. Ze verwezen niettemin naar de intrekking van de documenten die hen toelieten om Khartoem of Soedan te verlaten, en naar de discriminatie die een Darfoeri in de hoofdstad te verduren krijgt. Het reisverbod zou minstens vijf jaar gelden.

De advocaat benadrukte ook dat het, zelfs in het kader van een Europese parlementaire missie, erg moeilijk was om vrij te bewegen in Khartoem, dat ze voortdurend in het oog werden gehouden, zowel in het hotel als daarbuiten. Ook tijdens de ontmoeting met de cliënten waren er veiligheidsagenten (in burger) in de buurt. Toen de advocaten dit opmerkten, wilden hun cliënten zo snel mogelijk vertrekken. Het gezelschap werd gefotografeerd en kon geen vertrouwelijk gesprek voeren. Toen de advocaten weer alleen waren, werden ze aangesproken door twee veiligheidsagenten die informatie wilden over hun cliënten en dreigden de advocaten op te sluiten. Hoewel ze even later mochten beschikken, werden ze ook daarna voortdurend gevolgd. Ze contacteerden de Italiaanse ambassade en besloten hun vertrek uit Soedan te vervroegen.²⁴²

Verenigd Koninkrijk

De Britse pers rapporteert in maart 2009 de moord in Zuid-Darfoer op Adam Osman Mohammed. Na de afwijzing van zijn asielaanvraag in het Verenigd Koninkrijk, koos de Soedanees in augustus 2008 voor begeleide vrijwillige terugkeer. Hij bracht enkele maanden in Khartoem door alvorens naar Darfoer te trekken. Volgens zijn neef, hoofd van de Darfur Union in het Verenigd Koninkrijk, werd hij door de veiligheidsdiensten gevolgd en in zijn dorp doodgeschoten.²⁴³

In *The Telegraph* getuigt een Soedanese vrouw die in het Verenigd Koninkrijk woont dat ze in 2013, na een reis van twee weken door Darfoer, op de luchthaven van Khartoem werd aangehouden en vijf dagen werd vastgehouden. Ze werd er geconfronteerd met foto's van een ontmoeting met een Soedanese activist in Londen. De vrouw, die destijds vijf maanden zwanger was en dag en nacht werd ondervraagd, mocht nadien toch naar Londen terugkeren.²⁴⁴

In een rapport van september 2012 laat Waging Peace vijf Soedanezen aan het woord, drie Darfoeri, een Nuba en een Beja uit Oost-Soedan.²⁴⁵ Het gaat om drie afgewezen asielzoekers (waarvan er twee gedwongen worden gerepatrieerd en één vrijwillig) en twee personen die uit eigen beweging terugkeerden.²⁴⁶

²⁴⁰ Waging Peace, 01/2017, [url](#)

²⁴¹ European United Left/Nordic Green Left European Parliamentary Group (GUE/NGL), s.d., [url](#) ; La Repubblica (Zandonini G.), 17/02/2017, [url](#)

²⁴² Belluccio D., advocaat, Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), e-mail, 23/01/2018 ; La Repubblica (Zandonini G.), 17/02/2017, [url](#)

²⁴³ The Independent (Verkaik R.), 17/03/2009, [url](#) ; The Telegraph, 17/03/2009, [url](#) ; Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018

²⁴⁴ The Telegraph (McElroy D.), 20/10/2014, [url](#)

²⁴⁵ Waging Peace, 09/2012, p. 4, [url](#) ; United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, pp. 14-16, [url](#)

²⁴⁶ Het rapport bevat ook nog een zesde getuigenis van een Brits staatsburger, die voor zaken naar Soedan reisde, door de NISS werd gearresteerd op verdenking van banden met de democratiseringsbewegingen tijdens

De drie afgewezen asielzoekers werden allen op de luchthaven van Khartoem in hechtenis genomen, terwijl de twee anderen probleemloos het land konden inreizen maar nadien werden gearresteerd. Een van de getuigen bracht meer dan drie jaar in hechtenis door en maakt gewag van zware en regelmatige foltering, anderen brachten enkele dagen of weken in gevangenschap door en verklaren te zijn geslagen of gefolterd. Een van hen werd enkele uren ondervraagd.²⁴⁷

Waging Peace merkt op dat deze zes personen allen als politieke gevangenen in hechtenis zaten en dat politieke gevangenen vaak slechter worden behandeld dan niet-politieke. De organisatie wijst in het rapport van 2012 ook nog op het hoge aantal Darfoeri dat als politieke gevangene zit opgesloten en slachtoffer is van ernstige mishandeling. Op basis van deze getuigenissen besluit de organisatie voorts dat de veiligheidsdiensten een asielaanvraag beschouwen als een smet op Soedans internationale blazoen, en dat anti-regeringsactiviteiten bijzonder ernstig worden genomen.²⁴⁸

In een rapport van 2014 laat Waging Peace drie Soedanezen die gedwongen werden gerepatriëerd en zes vrijwillige terugkeerders aan het woord. Vier onder hen brachten na aankomst op de luchthaven in Khartoem enkele dagen tot enkele maanden in hechtenis door en maken gewag van intimidatie en mishandeling. De anderen werden enkel ondervraagd, een van hen op de luchthaven van Geneina in Darfoer.²⁴⁹

Waging Peace onderstreept dat de etnische origine van de in 2012 en 2014 geïnterviewde getuigen toont dat niet enkel Darfoeri, maar ook leden van andere etnische gemeenschappen een risico lopen.²⁵⁰ Het Britse Home Office onderstreept dan weer dat de meeste getuigen uit conflictgebieden komen - voornamelijk Darfoer, maar ook Zuid-Kordofan -, zich politiek engageren en aan oppositiegroepen verbonden zijn of deelnamen aan publieke manifestaties (onder andere in Downing Street of voor de Soedaneese ambassade).²⁵¹ Home Office legt niet uit waarom deze personen aanvankelijk werden teruggestuurd naar Soedan.

Waging Peace zegt in een e-mail aan het CGVS na de publicatie van haar laatste rapport van 2017 nog te hebben gehoord over vele andere gevallen "where individuals were detained on arrival, and subsequently interrogated, ill-treated, or even tortured, or whose families have been targeted".²⁵²

Frankrijk

Een Soedanees die in maart 2017 na een gesprek met een Soedaneese identificatiemissie in Frankrijk werd gerepatriëerd, verklaarde aan Street Press dat hij bij terugkeer in Khartoem acht dagen werd opgesloten. De Soedaneese autoriteiten toonden zich onder meer erg geïnteresseerd in de reisroute die betrokkene in Europa aflegde en de personen die hij er tegenkwam.²⁵³

In een mail van november 2017 vermeldt Jérôme Tubiana twee door Frankrijk gerepatriëerde Soedanezen die problemen kenden bij terugkeer. Beiden zijn Darfoeri van de Zaghawa-etnie:

"- [H.A.], spent a year in France, was rejected from asylum (including appeal), returned voluntarily to Khartoum, was arrested after a month in the Jezira, in August.

de Arabische Lente en een kleine maand in voorarrest doorbracht en werd gefolterd. Ook *The Guardian* wijdt hieraan een artikel: Waging Peace, 09/2012, pp. 6, 10, 56, [url](#) ; *The Guardian* (Dehghan S.K., Copnall J.), 06/08/2012, [url](#)

²⁴⁷ Waging Peace, 09/2012, pp. 6, 10, 31, [url](#)

²⁴⁸ Waging Peace, 09/2012, p. 14, [url](#)

²⁴⁹ Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 15, [url](#)

²⁵⁰ Waging Peace, 09/2012, p. 35, [url](#) ; Waging Peace, Article 1, 09/2014, p. 28, [url](#)

²⁵¹ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, pp. 14-16, [url](#) ; United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 17, [url](#) ; United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: Failed asylum seekers. Version 2.0*, 08/2016, p. 10, [url](#)

²⁵² Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018

²⁵³ Street Press (Statius T., Gautheron P.), 01/10/2017, [url](#)

- [M.A.M.], same story, returned recently, and was reportedly jailed since.”²⁵⁴

Tubiana bevestigt in zijn e-mails van januari 2018 dat deze twee personen zijn teruggekeerd naar Soedan na de afwijzing van hun asielaanvraag. Hij is er niet in geslaagd meer te weten te komen.²⁵⁵

Ook Eric Reeves, die geregeld met Tubiana samenwerkt, verwijst naar deze twee personen.²⁵⁶

Andere landen

Niemat Ahmadi (DWAG) vertelt in haar e-mail aan het CGVS over een familie uit Darfoer die in 2006 hervestigd werd in de Verenigde Staten en de Amerikaanse nationaliteit verwierf. Toen een van de zonen en zijn jongere neef in 2015 Darfoer bezochten, werd hun voertuig op weg naar El Fashir onder vuur genomen. Dertien personen kwamen om, de beide Amerikaanse Soedanezen liepen ernstige verwondingen op. Volgens Ahmadi illustreert dit hoe de overheid mensen soms het land zonder problemen laat binnenkomen, maar hen dan later in het vizier neemt.²⁵⁷ Het CGVS vond in de geraadpleegde bronnen geen verdere informatie over dit incident.

Een Soedanese universitaire student die in 2015 uit Kampala (Oeganda) terugkeerde met een voorlopig reisdocument werd aangehouden op KIA en vrijgelaten na een dag lang te zijn ondervraagd, zo schrijft een Soedanese mensenrechtenadvocaat in zijn e-mail aan het CGVS.²⁵⁸

Ondanks een pleidooi van Amnesty International²⁵⁹ repatrieert Saudi-Arabië in juli 2017 twee activisten en een journalist die in december 2016 waren gearresteerd. De drie hadden hun steun betuigd aan de protesten eind 2016 in Soedan.²⁶⁰ Bij aankomst in Khartoem werden ze door de NISS opgesloten, aldus Amnesty International.²⁶¹ Twee van de drie worden op 22 augustus 2017 zonder aanklacht vrijgelaten, de derde op 1 oktober.²⁶²

Een Soedanese organisatie in Nederland zei aan Radio Dabanga dat een in december 2017 vanuit Nederland naar Soedan gerepatrieerde afgewezen asielzoeker meteen in de luchthaven van Khartoem enkele uren in hechtenis werd genomen, en zich nadien dagelijks bij de veiligheidsdiensten moest aanmelden.²⁶³

De Soedanese journalist en analist Tajeldin Adam meldt in zijn e-mail dat op 10 januari 2018 drie jonge Darfoeri vanuit Juba (Zuid-Soedan) op KIA aankwamen met ETD's. Het vertrekpunt van hun reis is niet bekend. Ze werden meteen gearresteerd en naar een onbekende locatie gebracht. Een lid van de Hizb al-Umma, die door de familie benaderd werd voor hulp, kon de verantwoordelijke NISS-officier spreken. Onderhandelingen over de vrijlating waren aan de gang. De NISS gaf geen redenen voor de detentie van de drie.²⁶⁴

²⁵⁴ Tubiana J., onafhankelijke journalist en expert Soedan, Tsjaad, Hoorn van Afrika, e-mail, 06/11/2017

²⁵⁵ Tubiana J., onafhankelijke journalist en expert Soedan, Tsjaad, Hoorn van Afrika, e-mails, 12/01/2018, 22/01/2018

²⁵⁶ Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mails, 13/01/2018, 15/01/2018

²⁵⁷ Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018

²⁵⁸ Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018

²⁵⁹ Amnesty International, 10/07/2017, [url](#)

²⁶⁰ Americans for Democracy & Human Rights in Bahrain (ADHRB), 03/08/2017, [url](#)

²⁶¹ Amnesty International, 26/07/2017, [url](#)

²⁶² Amnesty International, 24/08/2017, [url](#) ; Amnesty International, 03/10/2017, [url](#)

²⁶³ Radio Dabanga, 13/12/2017, [url](#)

²⁶⁴ Adam T., journalist, analist Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mail, 22/01/2018

België

In september en oktober 2017 worden verscheidene honderden transmigranten, waaronder vermeende Soedanezen en Eritreeërs, in Brussel gearresteerd. De meeste arrestanten willen geen asiel aanvragen, maar verder reizen naar het Verenigd Koninkrijk. Vaak hebben ze geen (geldige) papieren bij zich.²⁶⁵

Om de nationaliteit van de aangehouden migranten te achterhalen, doet de staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken een beroep op een Soedaneze identificatiemissie die in de tweede helft van september 2017 tientallen vermeende Soedanezen ondervraagt. De ondervragingen vinden doorgaans plaats in gesloten centra.²⁶⁶ De missie identificeert enkele tientallen personen als Soedanees, tien van hen worden tussen eind september 2017 en half november 2017 gerepatrieerd.²⁶⁷ Een van de tien vertrekt vrijwillig, in de andere gevallen gaat het om een gedwongen terugkeer, soms met een escorte.²⁶⁸

In december 2017 verspreidt het onderzoekscentrum Tahrir Institute for Middle East Policy Europe via de pers een aantal verklaringen van teruggestuurde Soedanezen, die getuigen over mishandeling en foltering bij hun aankomst op de luchthaven van Khartoem. De directeur van het instituut, Koert Debeuf, zegt in een interview in december 2017: "[Ze] vrezen vandaag allemaal voor hun leven".²⁶⁹

IOM Khartoem laat op 21 december 2017 weten geen meldingen te hebben ontvangen over foltering of problemen bij de terugkeer van de Soedanezen uit België.²⁷⁰

Amnesty International verklaart eind januari 2018 dat België het principe van "non-refoulement" geschonden heeft, onder meer omdat onvoldoende is onderzocht of de gerepatrieerden een "risicoprofiel" hebben (afkomstig uit bepaalde regio's, politieke opposanten).²⁷¹

De Soedaneze mensenrechtenactivisten Abdelrahman Elgasim (DBA) en Alhadi Agabeldour (AFIIP) betreuren in een e-mail van half januari 2018 dat België de hulp van hun organisaties niet heeft ingeroepen en zijn ervan overtuigd dat de gerepatrieerde Soedanezen ernstige risico's lopen. Alhadi Agabeldour meent dat ze worden teruggestuurd naar « la mort, à la persécution, à l'intimidation, au manque de respect et au minimum, à la violation de la dignité ». ²⁷² Abdelrahman Elgasim (DBA) voegt toe dat hij tevergeefs gezocht heeft naar Darfoeri die onlangs uit België werden gerepatrieerd. Hij concludeert dat er ofwel geen Darfoeri onder de gerepatrieerden waren ofwel dat ze heel discreet blijven uit angst voor de veiligheidsdiensten.²⁷³

De Belgische regering heeft het CGVS in december 2017 gevraagd om het dossier van de repatriëringen naar Soedan door te lichten.²⁷⁴ Dit onderzoek komt in een aparte nota van het CGVS aan bod.

²⁶⁵ VRT NWS, 18/09/2017, [url](#) ; Amnesty International, 30/01/2018, [url](#)

²⁶⁶ VRT NWS, 18/09/2017, [url](#)

²⁶⁷ Belga, 29/09/2017, [url](#)

²⁶⁸ VRT NWS, 02/01/2018, [url](#)

²⁶⁹ De Standaard, 20/12/2017, [url](#) ; Het Laatste Nieuws, 20/12/2017, [url](#)

²⁷⁰ De Standaard, 21/12/2017, [url](#)

²⁷¹ Amnesty International, 30/01/2018, [url](#)

²⁷² Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018; Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018

²⁷³ Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018

²⁷⁴ Radio télévision belge francophone (RTBF), 09/01/2018, [url](#)

3. Internationale rechtspraak over repatriëring naar Soedan

In het recente verleden hebben zowel het EHRM als de Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk zich uitgesproken over de repatriëring van afgewezen asielzoekers naar Soedan. Geen van beide rechtbanken pleit voor een absoluut verbod op repatriëringen, maar allebei hebben ze in concrete dossiers beslissingen genomen tegen een repatriëring, onder meer omdat die strijdig was met artikel 2 of 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).²⁷⁵

Artikel 2.1 van het EVRM bepaalt:

“Het recht van een ieder op leven wordt beschermd door de wet. Niemand mag opzettelijk van het leven worden beroofd, behoudens door de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis wegens een misdrijf waarvoor de wet in de doodstraf voorziet.”

Artikel 3 van het EVRM bepaalt:

“Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.”

3.1. UK Upper Tribunal

De Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk, een administratieve beroepsrechtbank, heeft de voorbije jaren verscheidene beslissingen genomen over een mogelijke repatriëring van afgewezen Soedanese asielzoekers.

In een arrest van april 2016 wijdt het Britse Upper Tribunal een lange inleiding aan de begrippen “person at risk” en “harm” (schade) in geval van terugkeer naar Soedan.²⁷⁶ De rechtbank, die geciteerd wordt door het EHRM in een arrest van mei 2017,²⁷⁷ omschrijft deze begrippen als volgt:

“1. In order for a person to be at risk on return to Sudan there must be evidence known to the Sudanese authorities which implicates the claimant in activity which they are likely to perceive as a potential threat to the regime to the extent that, on return to Khartoum there is a risk to the claimant that he will be targeted by the authorities.

2. The evidence draws a clear distinction between those who are arrested, detained for a short period, questioned, probably intimidated, possibly rough handled without having suffered (or being at risk of suffering) serious harm and those who face the much graver risk of serious harm. The distinction does not depend upon the individual being classified, for example, as a teacher or a journalist (relevant as these matters are) but is the result of a finely balanced fact-finding exercise encompassing all the information that can be gleaned about him.

3. Distinctions must be drawn with those whose political activity is not particularly great or who do not have great influence. Whilst it does not take much for the NISS [National Intelligence and Security Service] to open a file, the very fact that so many are identified as potential targets inevitably requires NISS to distinguish between those whom they view as a real threat and those whom they do not.

²⁷⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 04/11/1950, p. 6, [url](#)

²⁷⁶ Upper Tribunal, 14/04/2016, [url](#)

²⁷⁷ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 25, [url](#)

4. It will not be enough to make out a risk that the authorities' interest will be limited to the extremely common phenomenon of arrest and detention which though intimidating (and designed to be intimidating) does not cross the threshold into persecution."²⁷⁸

Het Upper Tribunal preciseert verder:

"The final analysis will remain the same: has the claimant established there is a real risk that he, the claimant, will come to the attention of the authorities on return in such a way as amounts to more than the routine commonplace detention and release but meets the threshold of serious harm."²⁷⁹

MM (Darfuris) Sudan CG [2015] UKUT 00010 (IAC), 05/01/2015²⁸⁰

Het dossier MM (Darfuris) Sudan CG van 5 januari 2015 gaat over een niet-Arabische Soedanees (Berti) afkomstig uit Darfoer.

De rechtbank stelt dat het begrip "Darfoeri" een etnische aanduiding is en geen geografische. De verzoeker, die nooit in Darfoer gewoond heeft, moet beschouwd worden als een Darfoeri.²⁸¹

Het Upper Tribunal sluit zich aan bij de UK Border Agency (UKBA) Operational Guidance Note on Sudan van 2 november 2009 die zegt:

"All non-Arab Darfuris, regardless of their political or other affiliations, are at real risk of persecution in Darfur and internal relocation elsewhere in Sudan is not currently to be relied upon. Claimants who establish that they are non-Arab Darfuris and who do not fall within the exclusion clauses will therefore qualify for asylum."²⁸²

De rechtbank concludeert dat betrokkene beroep mag aantekenen:

"The appellant has established that he faces a real risk of persecution on return as a non-Arab who will be perceived as a non-Arab Darfuri. It is self-evident that the fear or persecution he faces is on account of the Refugee Convention ground of race."²⁸³

IM and AI (Risks – membership of Beja Tribe, Beja Congress and JEM) Sudan CG [2016], 14/04/2016²⁸⁴

In de zaak IM and AI (Risks – membership of Beja Tribe, Beja Congress and JEM) Sudan CG neemt het Upper Tribunal op 14 april 2016 twee tegengestelde beslissingen.

Het eerste dossier gaat over een Soedanees verzoeker (IM) die lid is van de Beja-stam uit Oost-Soedan en in het Verenigd Koninkrijk actief is geworden bij het Justice and Equality Movement (JEM), een rebellenbeweging uit Darfoer. Het tribunaal beslist:

"There is a reasonable likelihood that on arrival at Khartoum, the authorities will investigate the appellant and this will result in an information trail identifying sufficient about him to engage the interest of NISS (National Intelligence and Security Service) and that if a significant part of what we know about him is revealed, this will place him at risk such as to render him a Convention refugee."²⁸⁵

²⁷⁸ Upper Tribunal, 14/04/2016, pp. 1-2, [url](#)

²⁷⁹ Upper Tribunal, 14/04/2016, p. 58, [url](#)

²⁸⁰ Upper Tribunal, 05/01/2015, [url](#)

²⁸¹ Upper Tribunal, 05/01/2015, p. 1, [url](#)

²⁸² Upper Tribunal, 05/01/2015, par. 10, [url](#)

²⁸³ Upper Tribunal, 05/01/2015, par. 15, [url](#)

²⁸⁴ Upper Tribunal 14/04/2016, [url](#)

²⁸⁵ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 246, [url](#)

De rechtbank beslist dat betrokkene beroep mag aantekenen op basis van artikel 3.²⁸⁶

Het tweede dossier gaat over een Soedanese verzoeker (AI) die naar eigen zeggen lid is van de Berti-stam uit Darfoer en actief is bij het JEM. Het Upper Tribunal verwerpt die beweringen,²⁸⁷ buigt zich over de algemene principes met betrekking tot personen die onder dwang worden gerepatriëerd naar Soedan, waaronder afgewezen asielzoekers,²⁸⁸ en concludeert:

"This only leaves open a bare claim that he will return to Sudan as an involuntary returnee or a failed asylum seeker. As such the evidence does not permit a finding of fact that AI is at real risk of serious harm for that reason alone."²⁸⁹

Het Upper Tribunal verwerpt het beroep:²⁹⁰

"It is our firm conclusion that a failed asylum seeker, including an individual that had been subject to investigation by the immigration authorities on return, would not be at risk of further investigation by NISS on that basis alone."²⁹¹

In haar beslissing verwijst het Upper Tribunal onder meer naar een brief uit 2013 waarin de Britse ambassade in Khartoem stelt dat noch UNHCR, noch de Nederlandse en de Duitse ambassade noch andere EU-partners weet hebben van "returned asylum seekers being mistreated by the Sudanese security agencies".²⁹² De Britse ambassade in Khartoem contacteert in februari 2015 opnieuw UNHCR, IOM en enkele Europese ambassades en meldt dat "it remains the case that none of our international partners were aware of any cases of returnees being mistreated on return to Sudan."²⁹³

Het Upper Tribunal wijst er nog op dat Soedanese vluchtelingen terugkeren in het kader van UNHCR-akkoorden en dat "it does not suggest a generalised risk".²⁹⁴

3.2. Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)

Het EHRM heeft de voorbije jaren verscheidene beslissingen genomen in dossiers van Soedanezen die zich verzetten tegen een gedwongen repatriëring. In de meeste dossiers beslist het hof dat een dergelijke repatriëring strijdig is met artikel 3 van het EVRM, maar in twee gevallen vindt het hof dat de repatriëring wel kan doorgaan.

Affaire A.A. v. Switzerland, 07/01/2014²⁹⁵

Het EHRM behandelt het dossier van een door Zwitserland afgewezen Soedanese asielzoeker, die naar eigen zeggen Fur is en in Zwitserland (*sur place*) actief is bij de Soedanese oppositiebewegingen Sudan Liberation Movement-Unity (SLM-Unity) en Darfur Peace and Development Centre.²⁹⁶

Of de verzoeker inderdaad Fur is, blijft onbeslecht. Het hof baseert zijn beslissing vooral op de politieke activiteiten van de betrokkene.

Het hof verwijst naar een vroeger vonnis van 2013 van het Zwitserse Federal Administrative Court (FAC) dat stelt dat zogeheten activiteiten *sur place* van een zeker belang een risico kunnen vormen:

²⁸⁶ Upper Tribunal 14/04/2016, p. 62, [url](#)

²⁸⁷ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 248, [url](#)

²⁸⁸ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 24, [url](#)

²⁸⁹ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 250, [url](#)

²⁹⁰ Upper Tribunal, 14/04/2016, p. 62, [url](#)

²⁹¹ Upper Tribunal 14/04/2016, par. 225, [url](#)

²⁹² Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 67, [url](#)

²⁹³ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 68, [url](#)

²⁹⁴ Upper Tribunal, 14/04/2016, par. 198, [url](#)

²⁹⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], [url](#)

²⁹⁶ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 12, [url](#)

"In the specific case the FAC concluded that the claimant could not be returned to Sudan because he had, on account of his publicly exposed political activities as high-ranking SLM member in Switzerland, certainly been registered by the Sudanese government and would therefore be at risk of persecution in his country of origin."²⁹⁷

Het EHRM stelt dat de aanvrager geen erg zichtbaar politiek profiel heeft en dat hij in heel wat landen geen risico zou lopen.²⁹⁸ Maar wel in Soedan, omdat daar "not only leaders and high-profile people, but also those merely suspected of supporting opposition movements are at risk of treatment contrary to Article 3 of the Convention in Sudan."²⁹⁹

Het EHRM besluit dat de gedwongen terugkeer van betrokkene artikel 3 zou schenden:³⁰⁰

"It therefore finds that there are substantial grounds for believing that he might be known to the Sudanese government and would be at risk of being detained, interrogated and tortured as soon as he arrived at the airport in Sudan. Moreover, he would not have the opportunity to relocate. Accordingly, the Court finds that the implementation of the deportation order against the applicant would give rise to a violation of Article 3 of the Convention."³⁰¹

Affaire A.F. c. France, 15/01/2015³⁰²

Het EHRM spreekt zich uit in de zaak van een door Frankrijk afgewezen Soedanese asielzoeker, die naar eigen zeggen een Tunjur uit Zuid-Darfoer is, politiek actief was in Soedan en deze activiteiten verderzette in Frankrijk. Het EHRM aanvaardt deze beweringen.

Het EHRM verwijst in zijn beslissing naar diverse internationale rapporten en naar zijn eigen arrest A.A c. Suisse van 7 januari 2014 die aantonen dat "la seule appartenance d'un individu à une ethnie non arabe du Darfour entraîne pour ce dernier un risque de persécutions et qu'il n'existe aucune possibilité de relocalisation dans le pays."³⁰³ Diverse internationale rapporten tonen volgens het hof aan dat leden van oppositiebewegingen en rebellenorganisaties "sont particulièrement à risque".³⁰⁴

Ten slotte wijst het EHRM erop dat:

"Au vu de la méfiance témoignée par les autorités soudanaises à l'encontre des darfouris ayant voyagé à l'étranger, la Cour estime enfin probable que le requérant, à son arrivée à l'aéroport de Khartoum, attire l'attention défavorable de ces dernières en raison de ses quelques années passées à l'étranger."³⁰⁵

Het hof besluit dat een gedwongen terugkeer naar Soedan artikel 3 van het EVRM schendt:³⁰⁶

"En conséquence, la Cour considère que, compte tenu du profil du requérant et de la situation de violences endémiques perpétrées à l'égard des membres des ethnies darfouries, son renvoi vers

²⁹⁷ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 29, [url](#)

²⁹⁸ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 42, [url](#)

²⁹⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 43, [url](#)

³⁰⁰ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], p. 22, [url](#)

³⁰¹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/01/2014 [final 07/04/2017], par. 43, [url](#)

³⁰² Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], [url](#)

³⁰³ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 50, [url](#)

³⁰⁴ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 49, [url](#)

³⁰⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 57, [url](#)

³⁰⁶ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], p. 15, [url](#)

le Soudan l'exposerait, au vu des circonstances de l'espèce, à un risque de mauvais traitements au regard de l'article 3 de la Convention."³⁰⁷

Affaire A.A. c. France, 15/01/2015³⁰⁸

Het EHRM onderzoekt het dossier van een Soedanees van wie de asielaanvraag in Frankrijk werd afgewezen. De verzoeker is van de Birqid-stam, een niet-Arabische stam uit Darfoer, die er naar eigen zeggen van verdacht wordt sympathieën te hebben voor de rebellenbeweging JEM. Het hof neemt aan dat die beweringen correct zijn.

Het hof citeert diverse internationale rapporten en zijn eigen arrest A.A c. Suisse van 7 januari 2014 die wijzen op de risico's voor de niet-Arabische Darfoeri in Soedan en voor politieke tegenstanders en leden van rebellenorganisaties.³⁰⁹

Het EHRM voegt er aan toe dat:

"S'il est manifeste que les autorités locales portent un intérêt particulier aux darfouris transitant par Khartoum après un séjour à l'étranger, le fait que le requérant soit considéré comme un soutien du JEM ne peut qu'aggraver le risque de mauvais traitement à son égard."³¹⁰

Het hof besluit dat een gedwongen terugkeer naar Soedan artikel 3 van het EVRM schendt.³¹¹

Case of R.B.A.B. and others v. the Netherlands, 07/06/2016³¹²

Het EHRM spreekt zich uit in een dossier van een Soedanese familie die haar eerste asielaanvraag in Nederland indiende in 2001. In opeenvolgende aanvragen roept de familie etnische (Zuid-Kordofan) redenen, politieke redenen en het risico op genitale verminking (*female genital mutilation*, FGM) voor een van de dochters in. Het hof onderzoekt enkel het laatste argument, de vrees voor besnijdenis.

Het EHRM beslist dat er geen risico op schending van artikel 3 bestaat:³¹³

"The Court does not find that it has been demonstrated that the fourth applicant will be exposed to a real risk of being subjected to FGM and thus to treatment contrary to Article 3 upon return to Sudan. Accordingly, her removal would not give rise to a violation of Article 3 of the Convention. As the allegations of the first, second and fifth applicants are all contingent on the risks to the fourth applicant, it follows that their removal would not give rise to a violation of Article 3 of the Convention, either."³¹⁴

Affaire A.I. c. Suisse, 30/05/2017³¹⁵

Het EHRM behandelt de zaak van een Soedanese asielzoeker, een Peul uit het zuidoosten van Soedan die naar eigen zeggen politiek actief was in de oppositie in Soedan en deze activiteiten verderzette in Zwitserland. Het hof volgt deze beweringen.

³⁰⁷ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 58, [url](#)

³⁰⁸ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.A. c. France (Requête no 18039/11)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], [url](#)

³⁰⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.A. c. France (Requête no 18039/11)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 56, [url](#)

³¹⁰ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.A. c. France (Requête no 18039/11)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 60, [url](#)

³¹¹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.A. c. France (Requête no 18039/11)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], par. 62, p. 15, [url](#)

³¹² Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/06/2016 [final 07/09/2016], [url](#)

³¹³ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/06/2016 [final 07/09/2016], p. 16, [url](#)

³¹⁴ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 07/06/2016 [final 07/09/2016], par. 59, [url](#)

³¹⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], [url](#)

Het hof verwijst naar rechtszaken en internationale rapporten waaruit blijkt dat de mensenrechten in Soedan heel geregeld geschonden worden en dat actieve politieke opposanten bij hun terugkeer dreigen opgepakt te worden op de luchthaven van Khartoem.³¹⁶

Het EHRM citeert ook een arrest van het Zwitserse Tribunal administratif fédéral (TAF) van 27 januari 2017 dat erkent dat de Soedanese geheime diensten leden van de oppositie in de diaspora schaduwen, hoewel dit niet geldt voor alle opposanten.³¹⁷

Het EHRM besluit dat een gedwongen terugkeer naar Soedan artikels 2 en 3 schendt:

“La Cour ne peut pas exclure que le requérant ait, en tant qu’individu et de par ses activités politiques en exil, attiré l’attention des services de renseignements soudanais. Elle est d’avis qu’il pourrait être suspecté d’être affilié à une organisation s’opposant au régime soudanais. Elle considère dès lors qu’il existe des motifs raisonnables de croire que le requérant risquerait d’être détenu, interrogé et torturé à son arrivée à l’aéroport de Khartoum et qu’il lui serait impossible de se relocaliser dans le pays. En conséquence, la Cour estime qu’il y a aurait violation des articles 2 et 3 de la Convention en cas de mise à exécution de la mesure de renvoi du requérant vers le Soudan.”³¹⁸

Affaire N.A. c. Suisse, 30/05/2017³¹⁹

Het EHRM onderzoekt de aanvraag van een door Zwitserland afgewezen Soedanese asielzoeker, die naar eigen zeggen in Zwitserland lid is geworden van de rebellenbeweging JEM.

Het hof verwijst opnieuw naar de heel frequente mensenrechtenschendingen in Soedan, naar de mogelijke arrestatie van politieke opposanten bij aankomst in Khartoem³²⁰ en naar de schaduwooperaties van de Soedanese geheime diensten in het buitenland.³²¹

Volgens het EHRM zijn de politieke activiteiten van de verzoeker echter heel beperkt:

“La Cour est d’avis que les activités politiques du requérant en exil, qui se limitent à celles d’un simple participant aux activités des organisations de l’opposition en exil, ne sont pas raisonnablement de nature à attirer l’attention des services de renseignements sur sa personne et considère en conséquence que le requérant n’encourt pas de risques de mauvais traitements et de torture en cas de retour au Soudan en raison de ses activités sur place.”³²²

Het EHRM besluit dat er geen schending van artikels 2 en 3 plaatsvindt bij gedwongen terugkeer naar Soedan.³²³

³¹⁶ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 20, 50, 53, [url](#)

³¹⁷ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 19, [url](#)

³¹⁸ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 58, [url](#)

³¹⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], [url](#)

³²⁰ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], p. 17, [url](#)

³²¹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], par. 34, 46, [url](#)

³²² Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], par. 51, [url](#)

³²³ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], [url](#)

W.A. and Others against Italy³²⁴

Het EHRM onderzoekt momenteel een zaak van vijf Soedanezen, die in augustus 2016 door Italië gedwongen werden gerepatriëerd. De vijf, die zeggen afkomstig te zijn uit Darfoer, maken deel uit van een groep van 48 migranten die gearresteerd zijn in Ventimiglia en samen gerepatriëerd zijn. Ze hebben op 13 februari 2017 beroep aangetekend bij het EHRM.³²⁵ Ze stellen dat hun repatriëring artikel 3 van het EHRM (verbod op foltering) heeft geschonden, artikel 4 van het vierde protocol (verbod van collectieve uitzetting van vreemdelingen), artikel 13 (recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel) en artikel 14 (verbod van discriminatie).³²⁶

4. National Intelligence and Security Service (NISS)

4.1. Bevoegdheden

De National Intelligence and Security Service (NISS) is verantwoordelijk voor de interne veiligheid in Soedan en werkt onafhankelijk, zonder toezicht van een ministerie, aldus het Australische DFAT dat toevoegt dat precieze informatie over de werking van de NISS moeilijk te verkrijgen is.³²⁷

Terwijl de NISS voorheen enkel een inlichtingendienst was,³²⁸ vormt het parlement de NISS in januari 2015 om tot een volwaardige veiligheidsorganisatie met een mandaat dat meestal de strijdkrachten of de ordediensten toekomt, aldus Amnesty International.³²⁹ Volgens dit mandaat voert de NISS strijd tegen politieke, militaire, economische en sociale bedreigingen en tegen terrorisme, aldus de Britse ambassade in Khartoem.³³⁰

De National Security Act van 2010 geeft officieren van de NISS vrijwel onbeperkte immuniteit. De agenten hebben de bevoegdheid om arrestaties uit te voeren op basis van vermoedens en zonder bewijzen. De officieren kunnen niet gestraft worden voor daden die ze uitvoeren tijdens hun officiële taken, zo melden verschillende bronnen.³³¹

De Soedanese regering weigert herhaaldelijk om beschuldigingen van mishandeling, marteling, excessief en dodelijk geweld door de veiligheidsdiensten ernstig te onderzoeken, zo stelt het ambtsbericht van juni 2017 van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken.³³² NISS-agenten kunnen alleen vervolgd worden als de directeur-generaal van de NISS besluit de immuniteit op te heffen. Dit gebeurt volgens de bevindingen van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken vrijwel nooit. De Soedanese regering van haar kant stelt dat de NISS een intern rechtssysteem voor bestraffing en vervolging heeft. In 2015 zouden 25 interne rechtszaken zijn afgehandeld. Ook is er sinds 2011 een speciale aanklager om detenties door de NISS te monitoren.³³³ De onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechten in Soedan besluit dat het toezicht op arrestaties en -detenties door de NISS tekort schiet.³³⁴

³²⁴ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 24/11/2017, [url](#)

³²⁵ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), 24/11/2017, [url](#)

³²⁶ Liberties, 08/03/2017, [url](#) ; Statewatch, 12/01/2018, [url](#)

³²⁷ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p. 23, [url](#)

³²⁸ Amnesty International (Nyagoah P.), 19/03/2015, [url](#)

³²⁹ Amnesty International (Nyagoah P.), 19/03/2015, [url](#)

³³⁰ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 28, [url](#)

³³¹ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 28, [url](#) ; Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 53, [url](#)

³³² Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 53, [url](#)

³³³ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 58, [url](#)

³³⁴ United States Department of State (USDOS), 13/04/2016, [url](#)

De NISS kan beslag leggen op eigendommen, surveillance-opdrachten en huiszoeken uitvoeren en verdachten opsluiten tot vier en een halve maand lang zonder aanklacht of tussenkomst van een rechter. Soms worden verdachten langer vastgehouden of kort na hun vrijlating opnieuw gearresteerd en is de toegang tot een advocaat beperkt of onbestaande.³³⁵ De NISS luistert zonder toestemming privégesprekken af. Volgens verschillende bronnen geraadpleegd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken beschikt de NISS over zeer geavanceerde af luisterapparatuur.³³⁶

4.2. Mensenrechtenschendingen

Volgens Freedom House overschrijden de politie- en veiligheidsdiensten geregeld hun ruime bevoegdheden door willekeurige arrestaties en detenties op geheime locaties.³³⁷ Volgens het DFAT ontkent de NISS vaak dat ze personen in hechtenis heeft genomen of weigert de inlichtingendienst te bevestigen waar personen opgesloten zitten.³³⁸

HRW vermeldt in haar rapport over de mensenrechtensituatie in 2016 dat de NISS (vermeende) politieke opposenten, activisten, studenten, advocaten, dokters, gemeenschapsleiders en regeringscritici arresteert.³³⁹ De NISS heeft verschillende detentiefaciliteiten in Khartoem.³⁴⁰

De Britse ambassade verklaart dat aantijgingen van mishandeling, wrede, onmenselijke behandeling en foltering door de NISS algemeen bekend zijn. De ambassade voegt eraan toe dat detenties door de NISS "an extremely common occurrence" zijn, maar dat niet alle arrestanten op dezelfde manier behandeld worden. Veel hangt af van de leeftijd, de etnische achtergrond, het type van beschuldigingen en het profiel van de arrestant.³⁴¹

Het Britse Upper Tribunal zegt in 2015 dat "many of those arrested and detained were released on the same day without experiencing harm sufficient to engage the Refugee Convention."³⁴²

Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken schrijft in 2017 dat er veel berichten zijn over fysieke en psychologische mishandeling en marteling van verdachten die vastgehouden worden in detentiecentra van de NISS in Khartoem. Gedetineerden zouden onder meer worden geslagen, verkracht, elektrische schokken krijgen toegediend, worden blootgesteld aan felle verlichting en extreme koude, intimidatie, vernedering en racistische beledigingen. Er waren ook berichten van sterfgevallen door marteling. Personen die in voorarrest zitten, lopen de meeste kans om slachtoffer te worden van marteling die vooral wordt aangewend om te intimideren, informatie te verkrijgen of een bekentenis af te dwingen.³⁴³ In zijn mensenrechtenrapport over 2016 verwijst USDOS naar de zogenaamde *ghost houses* waarin mensenrechtenactivisten en oppositieleden worden opgesloten.³⁴⁴ Het noemt misbruiken gepleegd door de NISS een van de drie significantste problemen op het gebied van mensenrechten in Soedan in 2016.³⁴⁵

³³⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 53, [url](#) ; United States Department of State (USDOS), 03/03/2017, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 12/01/2017, [url](#)

³³⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 39, [url](#)

³³⁷ Freedom House, 01/09/2017, [url](#)

³³⁸ Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), 27/04/2016, p.23, [url](#)

³³⁹ Human Rights Watch (HRW), 12/01/2017, [url](#)

³⁴⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 53, [url](#)

³⁴¹ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 28, [url](#)

³⁴² Upper Tribunal 14/04/2016, par. 192, [url](#)

³⁴³ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 20/06/2017, p. 59, [url](#)

³⁴⁴ United States Department of State (USDOS), 03/03/2017, [url](#)

³⁴⁵ United States Department of State (USDOS), 03/03/2017, [url](#)

4.3. Monitoring van de diaspora

De Britse ambassade meldt dat de Soedanese Asielwet uit 2014 de Commissioner for Refugees de taak toekent om Soedanese vluchtelingen in het buitenland te "monitoren" en hen uitdrukkelijk aan te moedigen om naar Soedan terug te keren. Deze Vluchtelingencommissaris hangt af van het ministerie van Binnenlandse Zaken en heeft nauwe banden met de NISS.³⁴⁶

De Britse ambassade heeft naar eigen zeggen geen harde bewijzen van operaties van de NISS binnen de diaspora, maar wijst erop dat Noorwegen in oktober 2012 een Soedanese diplomaat, die de politieke activiteiten van de diaspora moest schaduw, het land heeft uitgezet.³⁴⁷ In 2013 werd een Soedanese asielzoeker in Noorwegen veroordeeld voor het bespioneren van zijn landgenoten, aldus Landinfo.³⁴⁸

Het EHRM stelt dat de NISS geen systematische controle uitvoert en niet de mensen en middelen heeft om iedereen in de diaspora te schaduw. De organisatie richt zich op bepaalde personen, bijvoorbeeld met een politiek verleden in Soedan, met openlijke politieke activiteiten in het buitenland of met familiale of persoonlijke banden met leden van de oppositie in ballingschap.³⁴⁹

In 2013 en 2014 schrijft de Britse krant *The Telegraph* op basis van getuigenissen van Soedanese activisten dat de Soedanese inlichtingendienst in oppositiekringen infiltreert en dat het Soedanese regime een netwerk van spionnen coördineert in de Britse steden waar de Soedanese oppositie sterk staat. Deze spionnen werken volgens deze activisten ook op de Soedanese ambassade, en houden zich onder meer bezig met het verzamelen van informatie over de oppositie.³⁵⁰

Ook het Britse Home Office stelt in 2016 dat de Soedanese geheime dienst politiek actieve figuren in de diaspora in het Verenigd Koninkrijk monitort met vermoedelijk de meeste aandacht voor degenen die als een bedreiging voor het regime worden beschouwd.³⁵¹

Waging Peace verzamelde in 2012 en 2014 getuigenissen van Soedanezen uit de diaspora en van Soedanezen die bij terugkeer naar Soedan werden ondervraagd over hun activiteiten in het Verenigd Koninkrijk. De organisatie leidt uit deze verhalen af dat de Soedanese inlichtingendienst de diaspora in het oog houdt en politieke meetings en demonstraties in het buitenland van nabij opvolgt. De verzamelde informatie kan door de NISS gebruikt worden tegen personen die terugkeren naar Soedan. Ook Waging Peace vermoedt weliswaar dat de NISS niet de middelen heeft om alle ook minder actieve activisten te volgen.³⁵²

³⁴⁶ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, p. 28, [url](#)

³⁴⁷ United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, pp. 26, 28, [url](#)

³⁴⁸ Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mail, 12/01/2018

³⁴⁹ Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], par. 19, 53, [url](#)

³⁵⁰ The Telegraph (McElroy D.), 09/01/2013, [url](#) ; The Telegraph (McElroy D.), 20/10/2014, [url](#)

³⁵¹ United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: 'Sur place' activity in the UK. Version 2.0e*, 08/2016, p. 8, [url](#)

³⁵² Waging Peace, 09/2012, pp. 2, 14-19, [url](#) ; Human Rights Watch (HRW), 09/09/2014, pp. 4, 7-9, 29, [url](#)

Samenvatting

In 2017 keerden vanuit België negen Soedanezen vrijwillig terug naar Soedan en werden er negen gedwongen gerepatriëerd. Ook andere landen repatriëren Soedanezen. Kort na de ondertekening van een MOU met Soedan in augustus 2016 stuurde Italië 48 Soedanezen terug na een identificatieoperatie door de Soedanese ambassade. Ook Frankrijk en Nederland werken samen met de Soedanese autoriteiten. Frankrijk repatriëerde in 2017 enkele tientallen Soedanezen, volgens de Soedanese diasporabron Radio Dabanga vaak ook personen uit conflictgebieden. Nederland tekende al in 2011 een MOU met Soedan voor gedwongen en vrijwillige terugkeer.

Buiten Europa trok vooral de hardhandige arrestatie en gedwongen repatriëring eind 2015 vanuit Jordanië van een 800-tal Soedanese asielzoekers en vluchtelingen, de meesten afkomstig uit Darfoer, de aandacht. Uit Israël keerden, vooral vóór 2015, duizenden Soedanezen terug naar Soedan. Deze zogenaamd "vrijwillige" terugkeer kwam volgens HRW neer op een *refoulement*. In de buurlanden van Soedan verblijven nog honderdduizenden Soedanese vluchtelingen, vooral in Tsjaad. De voorbije jaren keerden er ook al tienduizenden Soedanezen terug naar huis, al dan niet onder de hoede van UNHCR.

Het EHRM en het Britse Upper Tribunal hebben zich in het recente verleden een aantal keren uitgesproken over gedwongen repatriëring naar Soedan. Beide hoven stellen dat een Soedanees niet louter op basis van gedwongen terugkeer of afwijzing van een asielaanvraag risico loopt, maar allebei hebben ze zich in concrete dossiers (Darfoeri, politieke militanten) uitgesproken tegen repatriëring, onder meer omdat die strijdig was met artikel 2 of 3 van het EVRM.

Het Upper Tribunal, dat geciteerd wordt door het EHRM, evalueert het risico bij terugkeer als volgt:

"[Has] the claimant established there is a real risk that he, the claimant, will come to the attention of the authorities on return in such a way as amounts to more than the routine commonplace detention and release but meets the threshold of serious harm."³⁵³

Meerdere bronnen beschrijven de procedure bij aankomst op de luchthaven van Khartoem. De reizigers passeren eerst langs de controle van de immigratiediensten, waarna een veiligheidscontrole volgt van de op de luchthaven sterk aanwezige inlichtingendienst NISS.

De Britse en andere westerse ambassades, UNHCR, IOM, het Noorse Landinfo en een aantal door de Brits-Deense onderzoeksmissie geraadpleegde ngo's, zeggen geen weet te hebben van gerepatriëerde Soedanezen die zijn mishandeld door de Soedanese veiligheidsdiensten. De Britse ambassade stelt dat personen die terugkeren of worden gerepatriëerd, waaronder asielzoekers, geen reëel risico lopen bij terugkeer. Verschillende bronnen wijzen er wel op dat dergelijke personen kunnen worden opgepakt voor ondervraging, volgens de Britse ambassade in Khartoem en IOM over het algemeen voor korte tijd tenzij het om "a potential person of interest" gaat. Verscheidene door het CGVS geraadpleegde niet-gouvernementele Soedanese en internationale bronnen stellen daarentegen dat personen die terugkeren of worden gerepatriëerd, waaronder afgewezen asielzoekers, altijd ondervraagd worden door de NISS en, naargelang de antwoorden en de omstandigheden, worden vrijgelaten of worden opgesloten en mogelijk gefolterd. De behandeling bij terugkeer hangt ook af van de vraag of de media en de civiele maatschappij op de hoogte zijn, aldus Soedanese bronnen, en of de familie geïnformeerd werd.

Dragers van een voorlopig reisdocument, een ETD, zullen uitgebreider ondervraagd worden, aldus IOM, of lopen, volgens een aantal niet-gouvernementele bronnen, het risico te worden gevisieerd, gearresteerd en opgesloten door de autoriteiten. Ook een persoon die geen verplicht uitreisvisum

³⁵³ Upper Tribunal, 14/04/2016, p. 58, [url](#)

bezit, zal de aandacht trekken bij terugkeer langs de luchthaven en kan vervolgd worden, al is dit volgens Landinfo niet noodzakelijk verbonden met politieke motieven.

Alle geraadpleegde bronnen geven aan dat er geen onafhankelijke lokale of internationale instanties of organisaties zijn die op een structurele manier de gedwongen repatriëring of de situatie van terugkeerders systematisch opvolgen. De Britse organisatie Waging Peace tracht met beperkte middelen aan *post-deportation monitoring* te doen. Advocaten en mensenrechtenorganisaties hebben nauwelijks toegang tot personen die zich in handen van de NISS bevinden.

Het EHRM stelde een niet-exhaustieve lijst van risicoprofielen op: niet-Arabische Darfoeri; personen die in het verleden al te maken gehad hebben met de veiligheidsdiensten; personen die zich in de media kritisch uitlaten over het regime; personen die in het buitenland contacten hebben met de oppositie; personen met persoonlijke of familiale banden met oppositieleiden, politieke opposanten; Darfoeri die naar het buitenland gereisd zijn.

Verschillende bronnen stellen dat Soedanezen uit conflictgebieden zoals Darfoer, Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl een ernstig risico lopen bij terugkeer. Zowel het EHRM als het Britse Upper Tribunal hebben zich uitgesproken tegen de repatriëring van niet-Arabische Darfoeri. Een aantal door het CGVS geraadpleegde contactpersonen menen dat de Fur, de Massalit en de Zaghawas de meest geviseerde etnische groepen zijn. Andere bronnen, zoals enkele westerse ambassades, het Home Office en IOM zeggen dat een etnisch profiel onvoldoende risico inhoudt en pleiten voor een meer geïndividualiseerde aanpak waarbij ook het politieke profiel in rekening wordt gebracht.

Alle geraadpleegde gouvernementele en niet-gouvernementele bronnen zijn het erover eens dat Soedanese opposanten risico lopen op vervolging bij terugkeer als ze politiek actief zijn in het buitenland, waar de geheime diensten de diaspora monitort. Het Britse Upper Tribunal stelt dat niet alle politieke tegenstanders worden vervolgd en dat de graad van activiteit vrij hoog moet zijn.

Volgens enkele niet-gouvernementele bronnen creëert een asielaanvraag zelf een "politek profiel".

Ten slotte suggereren andere bronnen zoals een Soedanese professor, ICG of HRW, dat etnische en politieke profielen vaak verweven zijn en dat vooral een combinatie van een bepaalde etnische origine met politieke activiteiten risico's meebrengt.

Mensenrechtenorganisaties en media documenteerden verschillende gevallen waarbij gerepatriëerde Soedanezen problemen ondervonden met de autoriteiten. Amnesty International interviewde een aantal door Jordanië gerepatriëerde Soedanezen, voornamelijk Darfoeri, die na terugkeer etnisch werden geprofileerd en aan een harde vernederende behandeling werden onderworpen. Andere bronnen vermelden de arrestatie, detentie, mishandeling en foltering, en zelfs de moord van Soedanezen die uit Israël terugkeerden, en onderstrepen het bijzondere risico dat terugkeerders uit Israël lopen. HRW stelt dat een verblijf in Israël een situatie van *réfugié sur place* creëert.

Ook een aantal getuigenissen van Soedanezen die door Europese landen werden gerepatriëerd, zoals Italië, Frankrijk of het Verenigd Koninkrijk, maken gewag van arrestatie, detentie, mishandeling en in enkele gevallen foltering. Waging Peace beschrijft de mishandeling van een aantal door het Verenigd Koninkrijk gerepatriëerde personen en benadrukt dat niet enkel Darfoeri maar ook leden van andere etnische gemeenschappen een risico lopen. Het Britse Home Office onderstreept dan weer dat de meeste getuigen uit conflictgebieden komen of politieke activiteiten ontplooiden.

In enkele door niet-gouvernementele bronnen vermelde gevallen werden terugkeerders nadat ze probleemloos het land waren ingereisd in het binnenland gedood.

De inlichtingendienst NISS, die volgens zijn mandaat strijd voert tegen politieke, militaire, economische en sociale bedreigingen, heeft vrijwel onbeperkte immuniteit. Verschillende gouvernementele en niet-gouvernementele bronnen beschuldigen de NISS van mishandeling en foltering en andere mensenrechtenschendingen. Volgens uiteenlopende bronnen schaduwde de NISS ook de diaspora, al heeft ze niet de middelen om iedereen te volgen.

Bijlagen

Amnesty International, *Sudanese refugees deported from Jordan*, s.d.

Amnesty International

**Cases documented of Sudanese refugees deported from Jordan to Sudan
Shared in confidence with OHCHR on 1 February 2016**

NAME: [REDACTED] **D.O.B:** [REDACTED] Registered with UNHCR – file no available upon request

GENDER: MALE

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

What happened in Jordan?

After our arrival in Jordan, we applied for asylum, UNHCR just gave us a paper [yellow card] then they told us we should depend on ourselves. Then we realized there is widespread communal hatred for the Sudanese refugees, some of us were beaten and insulted in workplaces and residential areas. When we complained to UNHCR, they told us this the reality in the country, and we have to accept it. The main reason for such hatred is that the Sudanese are used as cheap labour, for example one Jordanian would be paid about 500 JOD per month, and could be replaced by two Sudanese for the same amount of money a month. So when there are many Sudanese in the labour market, this increased the hatred and led to attacks in our houses and streets. We told UNHCR about our predicament.

Last year, we had organised at least three sit-ins at the UNHCR offices in Amman, and we requested from them protection, provision of financial support (health and education) and accommodation. As yellow card holders we are not allowed to [formally work] in Jordan. UNHCR told us we should come back after one month. After one month, UNHCR told us that they were unable to act upon our requests. Then we organised another sit-in, they also told us we have to wait another month. In mid-November, we decided to organise another sit-in in front of the UNHCR offices. The first day the police requested us to leave the premises, however they did not use force. After three days they gave up and they [Jordanian authority] thought the bad weather will force us to abandon the sit-ins, but we were determined. During that period, we were deprived [by the Jordanian authority, police] from using the outdoor bathrooms at the UNHCR offices, they told us that it was out of order. They [the Jordanian authority, police] also refused that women and children used their shelter inside the UNHCR offices when it rained.

Some journalists came and took photos and statements from us and after they went inside the UNHCR offices; they never got back to us. The Jordanian tabloids started to spread false rumours about us. For example, they said that we received financial assistance but we did not want to disband the sit-ins. Although this is not true. Even the little support that we received from Sudanese and other people in Jordan were withheld from us [by the police]. The police constantly threatened us. One day before they attacked our gathering, the Jordanian authorities told us that they would provide us with accommodation. During all this period, UNHCR did nothing. Also, there are some Sudanese working for the Sudan embassy who took part in the sit-ins, they talked to journalists and spread false information about our demands.

One day before the attack some people who claimed to be part of the population census in Jordan also asked us to give our details [names, D.O.B, place of origin in Sudan, date of arrival in Jordan, etc.], We refused their request and told them that all our details are with UNHCR. Then around 4 pm on 16 December, the police surrounded our place and told us get out of our tents and carry your bags, those who refused were dragged, beaten and handcuffed and taken to nearby buses. Then they took us to a

place near the airport designated for Air freight. [They spent the whole day of 16 December at that location], with the help of Sudan Embassy staff, we were separated into two groups, those with valid Sudanese passport and those without a passport in preparation for deportation. Those who refused to comply were beaten. They beat us in front of the Sudan ambassador who was laughing at us. In the evening, they put us in buses to board the planes, after few hours they came to us and told us that we would not be deported [on 17 December: 3 am] and that the deportation decision was cancelled. We were taken to a big warehouse store at an industrial area named Al Gustul near the airport. In there the police told us that they managed to find accommodation for us, with the help from the Australian government. They gave us water, food, mattresses and blankets. During the night [17 December], we realised that some Sudan embassy staff were in the building, we started to protest, the police shut the door of the warehouse, and used teargas, and many people were affected by the teargas in such place with limited air. We started to barricade the store using blankets and mattresses, we took photos and video clips and sent it to the outside world. Around 4 am, the police managed to enter the store and they started to beat us women, children – everybody was beaten. I was forced to leave that place in a bus around 10 am, we were taken to the air freight area again. We remained inside the buses, while, we were waiting our telephone went flat, we could not make phone calls, they also took from us all the smartphones. At the airport, they confiscated from us all our valuables; money, telephones, etc. As I have no passport, I was issued with an emergency travel documents by the embassy. We were forced to board a plane and deported to Khartoum that afternoon [18 December 2015].

What happened after you arrived in Sudan?

[In Khartoum they were officially received by the head of the immigration police, the SG deputy of the Sudanese Working Abroad, and National Intelligence and Security Service (NISS) agents and some journalists from Sudan TV and newspapers.]

I was interrogated at the airport by the NISS agents: they took my personal details such as name, contacts and address in Khartoum and the reason for leaving Sudan. I was allowed to leave the airport. I was arrested the next day by the NISS and was in the detention centre for 22 days. I was tortured [beating, threats] with another man named Mohamed. They were interested to know why I spoke to Al Jazeera TV while in Jordan. I realized during the interrogation that they know many things about me as if they had access to my UNHCR file. On 10 January, I was released from the NISS detention, I have no idea about the exact location of the NISS office. After that I borrowed about 2,000 SDG from someone I know and I travelled to Port Sudan, from there I managed to find smugglers, paid them 350 SDG, they took me to the Egyptian border town of Shalatein in Halayeb region.

What happened after you arrived in Egypt?

In Shalatein I have paid smugglers 400 Egyptian pound and travelled to Aswan. From there I took a train to Cairo. After my arrival I went to the UNHCR office, they just gave me an appointment date. They did not acknowledge my status in Jordan. I also went to St Andrew organisation for some financial support they told me I have to register first with UNHCR. I'm still here waiting for my situation to be resolved.

NAME: [REDACTED]; D.O.B: [REDACTED]; Registered with UNHCR – file no available upon request

GENDER: MALE

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

What happen after you arrived in Sudan?

After our deportation to Sudan, we arrived at Khartoum airport. The general appearance, at first, seemed welcoming when we entered the arrival hall. We were divided into two groups, women and children, and men in another group. They took us to detention centres, in the airport they noted our personal details, they beat us, threatened us and asked why we claimed asylum. I stayed there for four days, I have no idea where we were, we were blindfolded and handcuffed, we were about 15-20 people. I think the area was in Khartoum North, but I do not know exactly where. However, I, and others, managed to escape from the detention centre. Some of us went to Chad, others went to Libya and Ghana and others to Egypt.

After I had escaped from the NISS detention centre, I stayed for a few weeks in Khartoum, then I went to Port Sudan, there I found other Sudanese who had been deported from Sudan. We contacted smugglers. They told us to say at checkpoints that we are workers at the Gold mines in North Sudan. At various checkpoints, the Sudanese police searched us, we gave them false names. I never used my real name in Sudan.

What happened after you arrived in Egypt?

In Shalatein, I found some Egyptian smugglers: they took me to Aswan, they dropped me near a passengers train station next to Aswan [Adco]. I was advised by the smugglers not to buy my ticket from the station office because they request ID, but from the train's conductor and I paid extra fees. Immediately after my arrival in Cairo I went to the UNHCR office, there I only find the security guards, they gave me a paper stating an appointment date. There I met some of my friends from Jordan, we went to IOM office, they also told us to register with UNHCR first. We also contacted the Red Cross office, and they told us the only help they can provide for us is to contact our family in Sudan. All my family are in IDP camps and refugees camps I have not seen them since 2004, it is very difficult to contact them. I also lost contact with my three-month pregnant wife – she was deported with me from Jordan to Sudan. I have not heard from her since then and she is still in Sudan.

Our situation in Egypt is very dangerous, as we entered illegally to Egypt, any time that we go to the shops or market we could be arrested by the police, as we have no ID. We have no financial means at the moment to support ourselves and we have only received support from other Darfuri refugees in Egypt.

NAME: [REDACTED] **D.O.B:** [REDACTED] : Registered with UNHCR – file no available upon request

GENDER: MALE

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

What happened after you arrived in Sudan?

At the airport, we were interrogated by the NISS, they asked me about my tribe, I told them that I am from Meliet in North Darfur and belong to Zaghawa ethnic group. Then one of the NISS agents said 'these are the trouble makers.' They asked me why I went to Jordan. I was arrested, handcuffed and blindfolded they took me to a location, I have no idea exactly where. I was beaten and tortured for a whole week. Every morning they beat us. During the interrogation they wanted to know why I went to Jordan, I told them that I went there just for work.

After my release, I went to Omdurman, Salha area, accidentally I met someone I know from Darfur, he took me to his house I stayed with him. I went to a nearby health centre for medical treatment from the torture effects. During this period I was so paranoid I felt that I was under surveillance. I told my friend that I will not be able to stay in Sudan like this. I have no passport; the NISS confiscated it at the airport. But I wanted to travel to Egypt, he told me about the smugglers route through Port Sudan. I had no money I was utterly destitute. So, I borrowed from my friend 1,000 SDG. He bought me a bus ticket to Port Sudan. In Port Sudan, I asked about the Gold Mining work, I found someone who told me that a ticket from Port Sudan to Shalatein will cost 350 SDG. He told me that at checkpoints just say you are going to the Gold Mining work.

What happened after you arrived in Egypt?

We arrived in Shalatein, from there I paid Egyptian smugglers about 150 Egyptian Pound to take me to Aswan. The trip from Aswan to Cairo took 14 hours; I arrived in the morning in Cairo, I do not know anyone there. I went to the UNHCR office; they gave me an appointment card for 12 April 2016. After that, I met some Sudanese, who let me stay with them temporarily.

Today, I was walking with some Darfuri colleagues in Cairo the police stopped us and asked about our papers, I gave them my UNHCR appointment card. They told me this was not acceptable. However, they let us go. I feel we have no protection here. We can be arrested and deported back to Sudan at any time.

NAME: [REDACTED] **D.O.B:** [REDACTED]; Registered with UNHCR – file no available upon request

GENDER: MALE

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

What happened after you arrived in Sudan?

The embassy of Sudan in Jordan was very hostile to us; they told the Jordanian authorities that we are not even Sudanese, that we support the Sudan Revolutionary Front (SRF), or ISIS. That in Sudan they do not have people who 'look like us' and claim asylum. That Sudan has 'no problems or wars'. Accordingly, the Jordanian government deported us. At Khartoum Airport, we were welcomed by government officials in front of the media and TV cameras, but that was for a show. In the interrogation room inside the airport, they showed a different face. The NISS agents took my fingerprints, asked about my full name, my address, my brothers and family. I gave them my details and they knew my tribe [Zaghawa]. They asked me to step aside; they called me a 'mercenary' who belongs to 'the rebel groups', that I 'defame Sudan reputations'. There were other Sudanese with us from a different part of Sudan, so they divided us, they said those from Darfur stepped to this side. There was a group from White Nile state separated from us and one NISS agent pointed them and commented that these were the real Sudanese. We were beaten and humiliated by a group from Darfur. I managed to get out of the airport. I went to our house in Omdurman, Umbadda. I felt unsafe there as some people started to ask about me, I think they were NISS agents. Also, my passport at the airport was stamped that I was not allowed to leave Sudan for five years. Other people had a similar stamp in their passports. If I remained in Sudan, I would be harassed and tortured that why I decided to leave the country. I left Khartoum to Port Sudan and from there I travelled to enter Shalatein. I used different names at the checkpoints inside Sudan. I arrived in Cairo through the same route described by other friends.

NAME: [REDACTED]

GENDER: [REDACTED]

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

What happened in Jordan?

Around 7 pm on Thursday 17 December 2015, I was walking with my mother, two sisters and my 22-year-old brother, in downtown Amman towards Al Bashir Hospital. We were stopped by the police; they asked us if we were Sudanese, they told us that we will be arrested because there was a Royal decree to deport all Sudanese nationals from Jordan. I showed them my UNHCR paper as I was registered with them as an asylum seeker. The police dropped my paper on the ground, and he told me he will not recognise such paper as they had Royal decree to deport us. They put us in a car and took us to Gustel area to a warehouse. There was fight between the refugees and the police, the police threw teargas inside the warehouse, and many people found it difficult to breathe or suffered from chest pain. My brother suffers from a long-term learning disability. However, we were separated from my sister and mother. They started to hit my brother – I screamed at them that he was not well. During that time they beat all the young men in the warehouse, they kicked them and they also used electric shock [using Taser]. They treated us with complete humiliation. From Thursday until we arrived in Khartoum on Saturday we had very little to eat or drink. My mother also suffers from blood pressure; her left hand was paralyzed.

In the airport, I told them I wanted to see my mother, because we were separated, and that my father and my younger brother were still in Amman and they had no idea what happened to us. I insisted on knowing what happened to them, despite that they forced me with my brother into the plane. Inside the departure hall they beat the young men with us, I threw myself on top of these young men. I told the police you can beat me as well, and then they stopped as they considered it shameful to beat a woman.

At the departure hall in Amman, I asked a police officer, "What is our crime, why do you treat us like criminals," the officer told me "this is just a diplomatic relationship, and you are good people, but this is state policy, and it is not in our hands."

At the airport, I saw many young men arrested and beaten. They really treated us cruelly; I told them if you want to kill us just kill us. My mother was so sick at the time. One of our relatives came to the airport, he spoke to the security agents and pleaded with them to let us leave, and said he will guarantee that we will remain in the country.

What happened in Sudan?

After three hours we arrived at Khartoum airport. There we found some VIP people waiting for us, we entered the arrival terminal, we were greeted by TV cameras, they gave us water and sweets, etc. After entering the arrival terminal, the NISS agents started to interrogate us, at the beginning they showed us one face, and then they revealed their real face inside the NISS offices at the airport. There were three or four people in that office. They asked me about my tribe; I was startled as I thought these were not normal airport procedures. I refused to state my tribe; I told them I stayed in Jordan for two years no one asked me about my tribe. I told them only in Sudan we make an issue out of tribal identity. However, they insisted on knowing my tribe; they even cited verses from the Quran, 'we have

made you nations and tribes that ye may know one another.' Another man told me, please tell them your tribe otherwise they will not let you go. After a long argument, I told them that I was from Baggara tribe. Then they asked me why I went Jordan, whether I belonged to a political party, they repeated these questions one hundred times. They also photographed my face [for a mugshot] and took my fingerprints. I asked them what the crime we have committed was. One of them said to me 'you should shut up you have embarrassed us outside the country,' 'we will teach lessons and make you powerless.' We stayed at the airport until my family arrived, they also interrogated them. I hid my UNHCR ID inside my shoe. They brought some female officers who thoroughly searched my body they slapped me in my face, insulted me, using abusive language and touched my private parts and shouted 'get the paper out,' but they failed to find it.

We arrived at Khartoum airport around 3 am and then we left the airport around 5 pm. Our relative took us to his house in Al Kalakla area in Khartoum; it was one bedroom house. After a few days, he came to us and told us that we should leave the country as the situation could be dangerous for us. As we have no money my mother sold her wedding ring, we managed to get some money to help us travel. He arranged for us [my mother, two sisters and brother] to leave to Port Sudan then also through smugglers we entered Shalatein, then to Aswan. We arrived in Cairo; now we stayed with some people in a very crowded two bedrooms apartment.

NAME: [REDACTED]

GENDER: FEMALE

DATE OF DEPORTATION FROM JORDAN: [REDACTED]

DATE OF ARRIVAL IN EGYPT: [REDACTED]

In Jordan, I was arrested at Al Bashir Hospital in Amman. In Khartoum, the NISS agents told us that we scandalized the country in the outside world, they handcuffed me they asked me about my tribe. I told them I am from western Darfur El Ginana, I have no people in Khartoum. They put us in a place for few days; I have no idea where. Then I decided to leave Sudan; I entered Egypt through Wadi Halfa. I am sick, I have a problem in my head, I am sick, now I'm staying at S.A.N [a Darfuri refugees] house.

/ends

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Abdelbagi J., Darfur Relief and Documentation Centre (DRDC), e-mail, 24/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Adam T., journalist, analyst Commission for International Justice & Accountability (CIJA), e-mails, 19/09/2017, 22/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS), e-mail, 18/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Agabeldour A., schrijver en mensenrechtenactivist, directeur African International Institute for Peace (AFIIP), e-mail, 15/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Ahmadi N., stichtster en voorzitter Darfur Women Action Group (DWAG), e-mail, 25/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Albaqir M., directeur Al-Khatim Adlan Center for Enlightenment (KACE Sudan), e-mail, 22/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Ambassade Duitsland in Khartoem via Ambassade België in Caïro, e-mail, 24/01/2018, cairo@diplobel.fed.be

Baldo S., *senior advisor* Enough Project, onafhankelijke VN-expert Mali, e-mail, 15/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Belluccio D., advocaat, Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), e-mail, 23/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Crowther M., co-directrice Waging Peace, e-mail, 23/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), e-mails, 09/01/2018, 12/01/2018, 05/02/2018, infodesk@ibz.fgov.be

El Faki A.M., onderzoeker McMaster University in Canada, e-mail, 24/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Elgasim A.M., secretaris voor Buitenlandse Betrekkingen Darfur Bar Association (DBA), e-mail, 16/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Elzobier A., Soedan-researcher Amnesty International, e-mail, 17/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Gamar B., directeur Human Rights and Development Organization (HUDO), e-mails, 16/01/2018, 17/01/2018, 18/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

International Organization for Migration (IOM) Brussels, e-mail, 12/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Medewerkster van een internationale organisatie met meerdere jaren ervaring in Soedan, Skype-gesprek, 17/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), regionale vertegenwoordiging voor West-Europa, Brussel, e-mail, 23/01/2018, belbr@unhcr.org

Norwegian Directorate of Immigration, e-mail, 02/02/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Pollet J., Amnesty International Vlaanderen, e-mail, 16/01/2017, 30/01/2017, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Reeves E., Soedan-expert en -consultant, François-Xavier Bagnoud Center for Health and Human Rights, Harvard University, e-mails, 13/01/2018, 15/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Skogseth G.J., Soedan-expert Landinfo, e-mails, 11/01/2018, 12/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese journalist in Khartoem, e-mail, 23/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (A), e-mail, 19/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (B), e-mail, 21/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (C), Skype-gesprek, 23/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese mensenrechtenactivist in Khartoem (D), e-mail, 25/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese mensenrechtenadvocaat in Khartoem, e-mail, 19/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedanese professor in de mensenrechtenwetgeving, Skype-gesprek, 29/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Soedan-expert van een vooraanstaande internationale mensenrechtenorganisatie, e-mail, 21/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Taylor M., analist voor Soedan en Oeganda, International Crisis Group (ICG) Horn of Africa project, e-mail, 11/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Tubiana J., onafhankelijke journalist en expert Soedan, Tsjaad, Hoorn van Afrika, e-mail, 19/09/2017, 01/10/2017, 01/10/2017, 06/11/2017, 12/01/2018, 22/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Verney P., Sudan-expert, redacteur Sudan Update, e-mail, 10/01/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Geschreven en audiovisuele bronnen

7iber (Gibreel D.), *After the deportation. How Jordan left Sudanese refugees to death and separation*, 19/09/2017, <https://www.7iber.com/politics-economics/after-the-deportation/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Ahram Online, *Egypt deports 36 Sudanese after illegal migration attempt to Italy*, 16/07/2015, <http://english.ahram.org.eg/News/135561.aspx> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Aid Organization for Refugees and Asylum Seekers in Israel (ASSAF), *Hotline for Refugees and Migrants, Where there is No Free Will. Israel's "Voluntary Return" procedure for asylum-seekers*, 04/2015, <http://assaf.org.il/en/sites/default/files/Where%20there%20is%20No%20Free%20Will.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Al Jazeera (Lucente A.), *Sudanese refugees nervous after deportation from Jordan*, 03/02/2016, <https://www.aljazeera.com/news/2016/02/sudanese-refugees-nervous-deportation-jordan-160201092327205.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Al-Monitor (Staton B.), *Deported from Jordan to Egypt, Sudanese refugees are fleeing again*, 08/03/2017, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/03/sudan-refugees-jordan-deportation-egypt.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Alpes J. e.a., *Risques encourus par les demandeurs d'asile déboutés après leur expulsion*, 02/2017, <http://www.fmreview.org/fr/reinstallation/alpes-blondel-preiss-sayosmonras.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Americans for Democracy & Human Rights in Bahrain (ADHRB), *Saudi Government Deports Three Sudanese HRDs, Puts them at Risk of Torture*, 03/08/2017, <http://www.adhrb.org/2017/08/saudi-government-deports-three-sudanese-hrds-puts-risk-torture/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International (Nyagoah P.), *Sudanese National Intelligence Service empowered to violate human rights*, 19/03/2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2015/03/sudanese-national-intelligence-service-empowered-to-violate-human-rights/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Jordan: Imminent deportation of Darfuris to Sudan is an 'absolute disgrace'*, 18/12/2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/12/jordan-deportation-of-darfuris-an-absolute-disgrace/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Five years and counting. Intensified aerial bombardment, ground offensive and humanitarian crisis in Sudan's South Kordofan state*. AFR 54/4913/2016, 29/09/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5449132016ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Hotspot Italy. How EU's flagship approach leads to violations of refugee and migrant rights*. EUR 30/5004/2016, 03/11/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR3050042016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Urgent action. Two men at serious risk if returned to Sudan*. UA: 262/16. EUR 21/5176/2016, 18/11/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR2151762016ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Urgent action. Man returned to Sudan, other no longer at risk*. UA: 262/16. EUR 21/5176/2016, 07/12/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR2151762016ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Uitgezet. Mensenrechten in het kader van gedwongen terugkeer en vertrek*, 07/2017, <https://www.amnesty.nl/content/uploads/2017/07/Rapport-Uitgezet-Mensenrechten-in-het-kader-van-Gedwongen-Terugkeer-en-Vertrek.pdf?x78231> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Saudi Arabia must not deport Sudanese prisoners of conscience*, 10/07/2017, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/07/saudi-arabia-must-not-deport-sudanese-prisoners-of-conscience/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Urgent Action. Activists deported from Saudi Arabia detained*. UA: 157/17. AFR 54/6768/2017, 26/07/2017, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5467682017ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Urgent Action. Two activists freed and one still detained*. AFR 54/6992/2017, 24/08/2017, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5469922017ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Urgent Action. Sudanese activist released without charge*. AFR 54/7212/2017, 03/10/2017, <https://www.amnestyusa.org/wp-content/uploads/2017/08/uaa15717.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Amnesty International, *Human rights impacts and risks associated with the Khartoum process. Submission to the UK all-party parliamentary group for Sudan and South Sudan*, 10/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5453372016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 06/02/2018]

Amnesty International, *Belgium: Returns to Sudan violated principle of non-refoulement*, 30/01/2018, <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR1478112018ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 29/01/2018]

Amnesty International, *Cases documented of Sudanese refugees deported from Jordan to Sudan. Shared in confidence with OHCHR on 1 February 2016*, s.d. [ontvangen van Amnesty International per e-mail op 16/01/2017]

Associazione Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), *Country Report: Italy. 2016 Update*, s.d., http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/report-download/aida_it_2016update.pdf

Asylum Research Consultancy (ARC), *Darfur Country Report (COI up to 3 August 2015)*, 10/2015, <http://www.refworld.org/pdfid/5629ff1b4.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Darfur. COI Compilation*, 09/2017, <http://www.refworld.org/docid/59ce00bb4.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Babiker M.A., *Irregular Migration in Sudan: A Legal Perspective*. CARIM Analytic and Synthetic Notes 2011/64, in *Circular Migration Series*, Socio-Political Module, 2011,

http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/18976/CARIM_ASN_2011_64.pdf?sequence=1&isAllowed=y
[geraadpleegd op 25/01/2018]

Belga, *43 migrants identifiés par la délégation soudanaise en Belgique menacés d'expulsion*, 29/09/2017, <http://www.lesoir.be/116689/article/2017-09-29/43-migrants-identifies-par-la-delegation-soudanaise-en-belgique-menaces> [geraadpleegd op 29/01/2018]

Danish Institute for International Studies (DIIS) (Alpes M.J., Sørensen N.N.), *Post-deportation risks. People face insecurity and threats after forced returns. DIIS Policy brief*, 11/2016, https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2874293_code2249732.pdf?abstractid=2874293&mirid=1
[geraadpleegd op 25/01/2018]

Danish Refugee Council (DRC), *Mixed migration in the Horn of Africa. August 2016*, s.d., <http://regionalmms.org/monthlysummary/RMMS%20Mixed%20Migration%20Monthly%20Summary%20August%202016.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *DFAT Country Information Report: Sudan*, 27/04/2016, <http://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-sudan.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

De Standaard, *'Teruggestuurde Soedanezen worden gefolterd'*, 20/12/2017, http://www.standaard.be/cnt/dmf20171220_03253498 [geraadpleegd op 29/01/2018]

De Standaard, *Waarom het onderzoek in Soedan een maat voor niets wordt*, 21/12/2017, http://www.standaard.be/cnt/dmf20171221_03255660 [geraadpleegd op 29/01/2018]

European Commission, *Press release. EU to announce €100 million development package for Sudan to address root causes of irregular migration and forced displacement*, 05/04/2016, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1206_en.htm [geraadpleegd op 06/02/2018]

European Commission, *Better Migration Management Sudan Concept Note*, 13/07/2017, https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/bmm-sudan-concept-note_en.pdf [geraadpleegd op 06/02/2018]

Europees Migratienetwerk (EMN), *EMN Ad-Hoc Query on BE EMN NCP AHQ on return to Sudan*, s.d. [rondvraag verstuurd door het Belgische EMN-contactpunt op 18/01/2018]

European United Left/Nordic Green Left European Parliamentary Group (GUE/NGL), *EU and Italian cooperation with Sudan on border control: what is at stake? Report GUE/NGL Delegation to Khartoum, Sudan. 19-22 December 2016*, s.d., http://www.quenl.eu/uploads/news-documents/Report_GUE-NGL_Delegation_to_Sudan_19-22.12.2016.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens*, 04/11/1950, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_NLD.pdf [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Case OF A.A. v. Switzerland (Application no. 58802/12)*, 07/01/2014 [final 07/04/2017], [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-139903"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.A. c. France (Requête no 18039/11)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-150302"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.F. c. France (Requête no 80086/13)*, 15/01/2015 [définitif 15/04/2015], [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-150294"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Case OF R.B.A.B. and others v. The Netherlands (Application no. 7211/06)*, 07/06/2016 [final 07/09/2016], [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-163451"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire A.I. c. Suisse (Requête no 23378/15)*, 30/05/2017 [définitif 30/08/2017], [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-173791"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Affaire N.A. c. Suisse (Requete no 50364/14)*, 30/05/2017 [définitif 11/12/2017], [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-173790%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-173790%22]}) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), *Application no. 18787/17, W.A. and Others against Italy*, 24/11/2017, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-179588%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-179588%22]}) [geraadpleegd op 24/01/2018]

Eurostat, *Third-country nationals who have left the territory to a third country by destination country and citizenship*, s.d., http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eirt_des&lang=en [geraadpleegd op 25/01/2018]

Fédération internationale des ligues des droits de l'homme (FIDH), *Saudi Arabia: Don't deport Sudanese journalist to Sudan*, 07/09/2015, <https://www.fidh.org/en/region/Africa/sudan/saudi-arabia-don-t-deport-sudanese-journalist-to-sudan> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Freedom House, *Freedom in the World 2017 - Sudan*, 01/09/2017, <http://www.refworld.org/docid/59c102da6.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Haaretz (Nesher T.), *Israel Secretly Repatriated 1,000 to Sudan, Without Informing UN*, 26/02/2013, <https://www.haaretz.com/.premium-israel-secretly-sent-back-1-000-to-sudan-1.5231464> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Het Laatste Nieuws, *Teruggestuurde Soedanezen opgepakt en gefolterd bij aankomst*, 20/12/2017, <https://www.hln.be/de-krant/teruggestuurde-soedanezen-opgepakt-en-gefolterd-bij-aankomst~a41bb49b/>

Human Rights Watch (HRW), *"Make Their Lives Miserable". Israel's Coercion of Eritrean and Sudanese Asylum Seekers to Leave Israel*, 09/09/2014, https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/israel0914_ForUpload_1.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Human Rights Watch (HRW), *Jordan: Deporting Sudanese Asylum Seekers. Police Take 800 From Protest Camp to Airport*, 16/12/2015, <https://www.hrw.org/news/2015/12/16/jordan-deporting-sudanese-asylum-seekers> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Human Rights Watch (HRW), *Sudan. Events of 2017*, 12/01/2017, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/sudan> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Human Rights Watch (HRW), *EU Policies Put Refugees At Risk. An Agenda to Restore Protection*, 23/11/2017, <https://www.hrw.org/news/2016/11/23/eu-policies-put-refugees-risk> [geraadpleegd op 06/02/2018]

Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), *EU Must Put Sudan Under Microscope at Africa Summit*, 27/11/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/11/27/eu-must-put-sudan-under-microscope-africa-summit> [geraadpleegd op 06/02/2018]

Immigration and Refugee Board of Canada, *Sudan: Procedures and requirements to obtain exit permits for Sudanese nationals to leave the country; information on entry and exit screening at Khartoum International Airport; reports of persons wanted or being sought by the authorities being stopped at the airport by security services (2014-July 2016)*, 18/07/2016, <http://irb-cisr.gc.ca/Eng/ResRec/RirRdi/Pages/index.aspx?doc=456605> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Integrated Regional Information Networks (IRIN) (Staton B.), *Jordan cracks (down) under refugee pressure*, 06/01/2016, <http://www.irinnews.org/feature/2016/01/06/jordan-cracks-down-under-refugee-pressure> [geraadpleegd op 25/01/2018]

International Crisis Group (ICG), *The Khartoum-SPLM Agreement: Sudan's Uncertain Peace. Africa Report N°96*, 25/07/2005, <https://www.crisisgroup.org/file/2324/download?token=GHOk8s1u> [geraadpleegd op 25/01/2018]

International Organization for Migration (IOM), *IOM Sudan Helps 170 Stranded Sudanese Migrants to Voluntarily Return from Libya*, 14/09/2017, <https://sudan.iom.int/news/iom-sudan-helps-170-stranded-sudanese-migrants-voluntarily-return-libya> [geraadpleegd op 24/01/2018]

International Refugee Rights Initiative (IRRI), *"I was left with nothing": "Voluntary" departures of asylum seekers from Israel to Rwanda and Uganda*, 09/2015, <http://www.refworld.org/docid/55ee8c3a4.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Jewish Telegraphic Agency (JTA) (Oyster M.), *Report: Israel secretly repatriated 1,000 Sudanese citizens*, 26/02/2013, <https://www.jta.org/2013/02/26/news-opinion/israel-middle-east/report-israel-secretly-repatriated-1000-sudanese-citizens> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Khartoum Process, [website], s.d., <https://www.khartoumprocess.net/> [geraadpleegd op 06/02/2018]

La Repubblica (Zandonini G.), *Migrazioni, l'Italia torna di fronte alla Corte Europea per i Diritti Umani*, 17/02/2017, http://www.repubblica.it/solidarieta/diritti-umani/2017/02/17/news/migrazioni_l_italia_torna_di_fronte_alla_corte_europea_per_i_diritti_umani-158544657/ [geraadpleegd op 25/01/2018]

Le Monde (Piquard A.), *StreetPress, le pure player qui s'assume jeune et urbain*, 05/11/2014, http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2014/11/05/streetpress-le-pure-player-qui-s-assume-jeune-et-urbain_4518444_3236.html [geraadpleegd op 30/01/2018]

Le Monde (Piquard A.), *StreetPress lance StreetVox, un média-réseau pour la présidentielle*, 09/01/2017, http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2017/01/09/streetpress-lance-streetvox-un-media-reseau-pour-la-presidentielle_5059775_3236.html [geraadpleegd op 30/01/2018]

Liberties, *Italy Sued for Migrant Returns to Unsafe Countries*, 08/03/2017, <https://www.liberties.eu/en/news/appeal-echr-repatriation-sudan/11531> [geraadpleegd op 24/01/2018]

Middle East Eye (Staton B.), *Hundreds of Sudanese refugees deported from Jordan*, 18/12/2015, <http://www.middleeasteye.net/news/hundreds-sudanese-refugees-deported-jordan-1946422602> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, *Algemeen ambtsbericht Sudan*, 20/06/2017, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2017/06/20/algemeen-ambtsbericht-sudan-2017/AAB+Sudan+2017.pdf> [geraadpleegd op 24/01/2018]

Ministerie van Justitie en Veiligheid – Dienst Terugkeer en Vertrek, *Soedan*, 09/11/2017 [last update], <https://www.dienstterugkeerenvertrek.nl/Landeninformatie/sudan/> [geraadpleegd op 30/01/2018]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Last group of Sudanese refugees return to South Darfur from CAR*, 07/01/2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCRSudan-RefugeeReturnsUpdate-CAR-Chad%20%287%20Jan%202018%29-final.pdf> [geraadpleegd op 24/01/2018]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Le HCR lance l'opération de rapatriement par avion pour les réfugiés du Darfour*, 15/12/2017, <http://www.unhcr.org/fr/news/briefing/2017/12/5a378330a/hcr-lance-loperation-rapatriement-avion-refugies-darfour.html> [geraadpleegd op 24/01/2018]

Open Migration (Lopez Curzi C.), *Forced returns to Sudan, the case against Italy at the ECHR*, 16/02/2017, <http://openmigration.org/en/analyses/forced-returns-to-sudan-the-case-against-italy-at-the-echr/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Quartz Africa (Rhodes T.), *Italy has forcibly deported Darfur migrants back to Sudan*, 02/09/2016, <https://qz.com/772903/italy-has-forcefully-deported-darfur-migrants-back-to-sudan/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Radio Dabanga, *20 Sudanese deported from Cairo*, 21/07/2015, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/20-sudanese-deported-from-cairo> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Radio Dabanga, *Sudanese clash with embassy officials in Jordan*, 19/12/2015, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-clash-with-embassy-officials-in-jordan> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Radio Dabanga, *Sudanese missing in Jordan after deportation*, 21/12/2015, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-missing-in-jordan-after-deportation> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Refugees Deeply, Nuba Reports, *Video: Sudanese Deported by Jordan Await Answers*, 21/04/2016, <https://www.newsdeeply.com/refugees/articles/2016/04/21/video-sudanese-deported-by-jordan-await-answers> [geraadpleegd op 25/01/2018]

- Radio Dabanga, *Sudanese stranded on Italian-French border to be deported*, 16/08/2016, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-stranded-on-italian-french-border-to-be-deported> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *Libya repatriates Sudanese from Tobruk*, 18/10/2016, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/libya-repatriates-sudanese-from-tobruk> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *Man dies during interrogation at Sudan security office*, 25/11/2016, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/man-dies-during-interrogation-at-sudan-security-office> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *France to deport 27 Sudanese asylum seekers*, 22/03/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/france-to-deport-27-sudanese-asylum-seekers> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *Protest in Paris against deportation of Sudanese asylum seekers*, 02/04/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/protest-in-paris-against-deportation-of-sudanese-asylum-seekers> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *Sudanese in the Netherlands protest deportation of Nuba refugee*, 14/05/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-in-the-netherlands-to-protest-deportation-of-nuba-refugee> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Dabanga, *Sudanese protest deportations at Dutch Justice Ministry*, 13/12/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-protest-deportations-at-dutch-justice-ministry> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio Tamazuj, *Saudi Arabian security service releases Walid al-Hussein*, 15/03/2016, <https://radiotamazuj.org/en/news/article/saudi-arabian-security-service-releases-walid-al-hussein> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Radio télévision belge francophone (RTBF), *Soudanais torturés: où en est l'enquête du Commissariat général aux réfugiés et apatrides?*, 09/01/2018, https://www.rtbf.be/info/belgique/detail_soudanais-tortures-ou-en-est-l-enquete-du-commissariat-general-aux-refugies-et-apatrides?id=9806253 [geraadpleegd op 29/01/2018]
- Reeves E., *Risk to non-Arab Darfuris on Return to Sudan*, 22/09/2017 [ontvangen van Eric Reeves per e-mail op 25/09/2017]
- Statewatch, *ASGI and ARCI appeal against mass deportation to Sudan deemed admissible by the ECtHR*, 12/01/2018, <http://www.statewatch.org/news/2018/jan/italy-sudan.htm> [geraadpleegd op 24/01/2018]
- Stop DT&V! Stop deportaties!, *Samenwerking DT&V en Soedan versterkt dictatuur*, 27/10/2017, <https://stopdtenv.noblogs.org/post/2017/10/27/samenwerking-dtv-en-soedan-versterkt-dictatuur/> [geraadpleegd op 30/01/2018]
- Street Press (Statius T., Gautheron P.), *Comment la France a livré des opposants politiques à la dictature soudanaise*, 01/10/2017, <https://www.streetpress.com/sujet/1506702391-la-france-livre-opposants-politiques-dictature-soudan> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Sudanese Rights Group Huqooq, *Human Rights Monitoring Sudan-Report No:10 1st – 31st August 2016*, s.d., <http://www.sudanrights.com/2016/09/05/human-rights-monitoring-sudan-report-no10-1st-31st-august-2016/> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Sudan Social Development Organization (SUDO UK), *Human rights abuses in Sudan over the month of August 2016*, s.d., <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SUDO%20%28UK%29%20August%202016%20Report%20on%20Sudan%20Human%20Rights.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]
- Sudan Tribune, *Over 1200 Sudanese refugees return from Chad to W. Darfur*, 03/12/2016, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article61013> [geraadpleegd op 24/01/2018]
- Sudan Tribune, *Sudan's cabinet to approve tripartite agreement on refugees return to Darfur*, 21/01/2018, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article64541> [geraadpleegd op 24/01/2018]
- SUDAN. Research, Analysis, and Advocacy (Reeves E.) [blog], s.d., <http://sudanreeves.org/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Sudan Update [website], s.d., <http://www.sudanupdate.org/> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Guardian (Dehghan S.K., Copnall J.), *Arrested, beaten and tortured: young Briton describes year of terror in Sudan*, 06/08/2012, <https://www.theguardian.com/world/2012/aug/06/arrested-beaten-tortured-briton-sudan> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Guardian (Staton B.), *Sudanese refugees forcibly deported from Jordan fear arrest and torture*, 19/01/2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/19/sudanese-refugees-forcibly-deported-from-jordan-fear-arrest-and-torture> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Independent (Verkaik R.), *Sent back by Britain. Executed in Darfur*, 17/03/2009, <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/sent-back-by-britain-executed-in-darfur-1646507.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Japan Times, *Desperate refugee recounts forced deportation to Sudan from Jordan after camp near U.N. hub closed*, 21/12/2015, <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/12/21/world/social-issues-world/desperate-refugee-recounts-forced-deportation-sudan-jordan-camp-near-u-n-hub-closed/#.WmhfDrd0zIU> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Telegraph, *Failed asylum seeker murdered after returning to Darfur*, 17/03/2009, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/sudan/5003439/Failed-asylum-seeker-murdered-after-returning-to-Darfur.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Telegraph (McElroy D.), *Sudanese 'diplomats spying for agents that torture in Khartoum'*, 09/01/2013, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/sudan/9790152/Sudanese-diplomats-spying-for-agents-that-torture-in-Khartoum.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

The Telegraph (McElroy D.), *The Sudanese 'spies' in London Starbucks*, 20/10/2014, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/sudan/11173595/The-Sudanese-spies-in-London-Starbucks.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Tweede Kamer der Staten-Generaal, *Vragen van het lid Van Ojik (GroenLinks) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over het uitzetten van uitgeprocedeerde asielzoekers naar Soedan (ingezonden 11 januari 2018). Antwoord van Staatssecretaris Harbers (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 5 februari 2018)*, 05/02/2018, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20172018-1055.pdf> [geraadpleegd op 06/02/2018]

United Kingdom Home Office, Danish Immigration Service, *Sudan, Situation of Persons from Darfur, Southern Kordofan and Blue Nile in Khartoum. Joint report of the Danish Immigration Service and UK Home Office fact finding missions to Khartoum, Kampala and Nairobi. Conducted February - March 2016*, 08/2016, <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/18692451-D506-4A5F-8FE2-32E5A2F3658B/0/SudanFFMreportJune2016.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: treatment on return. Version 1.0*, 08/2015, <http://www.refworld.org/pdfid/561f54c34.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: Failed asylum seekers. Version 2.0*, 08/2016, <http://www.refworld.org/pdfid/57e2b00b4.pdf> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Information and Guidance. Sudan: 'Sur place' activity in the UK. Version 2.0e*, 08/2016, <http://www.refworld.org/docid/57e2afaf4.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Non Arab Darfuris. Version 1.0*, 08/2017, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/635559/Sudan_-_Non_Arab_Darfuris_-_CPIN_-_v1.0_August_2017_.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Opposition to the government, including sur place activity. Version 1.0*, 08/2017, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/635918/Country_and_Policy_Information_Note_Sudan_opposition_to_the_government_including_Sur_Place_Activity_August_2017.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Sudan: Rejected asylum seekers. Version 3.0*, 08/2017, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/635917/Country_and_Policy_Information_Note_-_Sudan_Rejected_Asylum_Seekers_August_2017.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Nations Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in the Sudan. A/HRC/33/65*, 28/07/2016, <http://www.refworld.org/docid/57c989754.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Humanitarian Bulletin Sudan. Issue 13 | 22 May – 4 June 2017*, s.d., https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA_Sudan_Humanitarian_Bulletin_Issue_13_%2822_May-4_June_2017%29.pdf [geraadpleegd op 24/01/2018]

United States Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Jordan*, 13/04/2016, <http://www.refworld.org/docid/5716125115.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United States Department of State (USDOS), *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Sudan*, 13/04/2016, <http://www.refworld.org/docid/57161205c.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

United States Department of State (USDOS), *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Sudan*, 03/03/2017, <http://www.refworld.org/docid/58ec89c54.html> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *IM and AI (Risks – membership of Beja Tribe, Beja Congress and JEM) Sudan CG [2016] UKUT 00188 (IAC)*, 14/04/2016, http://www.refworld.org/cases,GBR_UTIAC,576925314.html [geraadpleegd op 24/01/2018]

Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *MM (Darfuris) Sudan CG [2015] UKUT 00010 (IAC)*, 05/01/2015, <http://www.refworld.org/pdfid/54aea5b14.pdf> [geraadpleegd op 24/01/2018]

Verney P., OVERVIEW. *Safety of return / Internal relocation for people of non-Arab Sudanese origin. Responses to UK Home Office (HO)*, 10/01/2018 [ontvangen van Peter Verney per e-mail op 10/01/2018]

Vice News (Chandler C.), *Some Refugees Are More Equal Than Others: Sudanese Find Little Solace in Germany*, 25/02/2016, <https://news.vice.com/article/some-refugees-are-more-equal-than-others-sudanese-find-little-solace-in-germany> [geraadpleegd op 25/01/2018]

Vluchtverhalen (van Wierst J.), *Bang en Boos om uitzetting Soedanees*, 11/12/2017, <https://vluchtverhalen.nl/bang-en-boos-om-uitzetting-soedanees/> [geraadpleegd op 30/01/2018]

VRT NWS, *Francken over identificatie-missie uit Soedan : "Je kan hen wel opsluiten, maar je moet ze nog terug krijgen, anders los je niets op"*, 18/09/2017, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/09/18/theo-francken---je-kan-ze-wel-opsluiten--maar-je-moet-ze-nog-te/> [geraadpleegd op 29/01/2018]

VRT NWS, *"La politique de retour vers le Soudan appelle de la nuance"*, 02/01/2018, <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.francais/Politique/1.3122334> [geraadpleegd op 29/01/2018]

Waging Peace e.a., *"I felt like I had been brought into a lion's den." How Darfuri asylum seekers are being illegally interviewed by Sudanese Embassy officials at Home Office facilities*, 04/10/2007, http://wagingpeace.info/wp-content/uploads/pdfs/pdf/Exclusives/2007_10_Waging_Peace_Report_Home_Office.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Waging Peace, *The Border Agency are playing a game to scare us. A report and recommendations on Sudanese re-documentation interviews*, 09/2011, http://wagingpeace.info/wp-content/uploads/pdfs/pdf/Exclusives/2011_09_A_report_and_recommendations_on_Sudanese_re-documentation_interviews.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Waging Peace, *The Danger of Returning Home: The perils facing Sudanese immigrants when they go back to Sudan*, 09/2012, http://wagingpeace.info/wp-content/uploads/pdfs/pdf/Exclusives/2012_09_THE_DANGER_OF_RETURNING_HOME.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Waging Peace, *Article 1, The Long Arm of the Sudanese Regime: How the Sudanese National Intelligence and Security Service monitors and threatens Sudanese nationals who leave Sudan*, 09/2014, http://wagingpeace.info/wp-content/uploads/pdfs/The_Long_Arm_of_the_Sudanese_Regime_-_COMPRESSED.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Waging Peace, *Recent cases of post-deportation risk*, 01/2017, http://wagingpeace.info/wp-content/uploads/pdfs/Post-deportation_update_January_2017.pdf [geraadpleegd op 25/01/2018]

Waging Peace, *Re: risk to non-Arab Darfuris on return to Sudan*, 24/10/2017 [ontvangen van Maddy Crowther per e-mail op 23/01/2018]

Lijst van geconsulteerde bronnen

Contact(pogingen) met deze personen leverde(n) geen resultaat op: Ambassades in Khartoem van Zweden, Spanje, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Nederland, Italië, Zwitserland, Noorwegen; Delegatie van de Europese Unie in Soedan; OCHA Khartoum; UNDP Khartoum; UN Independent Expert on Human Rights in Sudan